

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ — ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
ΕΚΛΟΓΑΙ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ίνστιτούτο Επαιγγελματικής Πολιτικής
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1966

17197

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ
ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ Γ. ΤΣΕΛΙΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΙ
ΕΛΛΗΝΕΣ
ΛΥΡΙΚΟΙ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Γ. ΔΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ — ΑΘΗΝΑΙ 1966

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ

Ο ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι ἐκαλλιέργησαν θαυμασίως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ γραπτοῦ λόγου. Τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων δεικνύουν, ὅτι καὶ ἡ ποίησις καὶ ὁ πεζὸς λόγος ἔφθασαν εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἀναπτύξεως.

Καὶ ἡ μὲν ποίησις γενικῶς προηγῆθη τοῦ πεζοῦ λόγου,

διότι αὕτη εἶναι προῖον φαντασίας, τὴν ὁποῖαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἑλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὠριμότητα σκέψεως καὶ ἀκρίβειαν ἐκφράσεων.

Εἰδικώτερον δὲ ἡ ἐπικὴ ποίησις εἶναι τὸ ἀρχαιότερον εἶδος, ἀναπτυχθὲν πρὸ τῆς λυρικῆς καὶ τῆς δραματικῆς, διότι οἱ Ἕλληνες, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεκράτουν ἀκόμη αἱ παλαιαὶ βασιλεῖαι, ἐτέρποντο ἀκούοντας τὰς μυθικὰς παραδόσεις περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡρώων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνῆγον τὸ γένος των οἱ ἄνακτες.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ἡ λυρικὴ ποίησις ἀνεπτύχθη βραδύτερον τῆς ἐπικῆς. Καὶ εἶχε μὲν καὶ αὕτη τὴν ἀρχὴν παλαιότατα εἰς τὰ ἄσματα τοῦ λαοῦ ἐν ἀτέχνῳ ἢ δημώσει ποιήσει (ἰδίως εἰς θρησκευτικὰ ἄσματα πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Ἀπόλλωνος), ἀλλ' ὡς ἔντεχνον εἶδος ἡ λυρικὴ ποίησις ἤρχισεν ἀναφαινομένη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Η' π.Χ. αἰῶνος, ἦτοι πολὺ μετὰ τὴν ἐπικὴν.

Ἡ ἐκδήλωσις καὶ αὐτῆς ἔγινεν εἰς προσήκοντα τόπον καὶ χρόνον. Κάτω ἀπὸ τὸν λαμπρὸν οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας «μὲ τὸ γλυκύτερον κλίμα τοῦ κόσμου» οἱ Ἕλληνες εἶχον ἰδρύσει μεγάλας καὶ πλουσίας πόλεις. Εἰς ἐλευθέρας καὶ ἀκμαζούσας πολιτείας οἱ ποιητικοὶ Ἴωνες ἐπλημμυρίζοντο ἀπὸ συναισθήματα, τὰ ὁποῖα ἐζήτουν νὰ ἐξωτερικευθοῦν. Ἡσθάνοντο βαθύτατα τὴν ἀνάγκην καὶ εἶχον πλήρη τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ πλουσίου ψυχικοῦ των κόσμου.

Κατὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν δημιουργικὴν ἐποχὴν εὐρέθησαν ἄνδρες ἔχοντες τὴν ἰκανότητα ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καὶ ἤρχισαν οὕτω τὴν πρώτην ἔντεχνον λυρικὴν δημιουργίαν. Ἀπὸ τότε βαθμηδὸν ἡ λυρικὴ ποίησις προήχθη μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ε' αἰῶνος, ὅτε ἔφθασεν εἰς ὑψίστην ἀκμὴν, διαδοθεῖσα εἰς ὅλας τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ὁ ἐσωτερικὸς ψυχικὸς κόσμος, τὸν ὁποῖον ἐκφράζει ἡ λυρική ποίησις, εἶναι ποικίλος. Σκέψεις, ἰδέαι, συναισθηματά καὶ πάθη διάφορα (χαρά, λύπη, ἐνθουσιασμός, ἀπογοήτευσις, ὄρμη πρὸς δρᾶσιν, ἀπελπισία, θαυμασμός, ἀγάπη, ἔχθρα, τόλμη, φόβος καὶ τόσα ἄλλα) πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐξωτερικεῦνται διὰ τῶν προϊόντων τῆς ποιήσεώς του. Ἐπειτα καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐξωτερικεύσεως ποικίλλουν. Τὰ μέτρα, οἱ ῥυθμοί, ἡ γλῶσσα, ἡ ἀπαγγελία ἢ ἡ μετὰ μουσικῆς ἔκφρασις τῶν λυρικῶν ποιημάτων ποικίλλουν ἐπίσης.

Τοιουτοτρόπως ἡ λυρική ποίησις, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μορφῆς διὰ τῆς ὁποίας ἐκφράζεται, διακρίνεται εἰς τέσσαρα κύρια εἶδη : εἰς τὴν **ἐλεγειακὴν**, τὴν **ιαμβικὴν**, τὴν **μελικὴν** καὶ τὴν **χορικὴν**. Τὰ εἶδη ταῦτα διεμορφώθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ἀλληλοδιαδόχως, ἕκαστον δ' ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἐκ τοῦ προηγούμενου κατὰ φυσικὴν καὶ κανονικὴν πρόοδον μὲ τὴν ἐπέκτασιν καὶ τοῦ νοήματος καὶ ἰδίως τοῦ μέτρου. Διότι τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κυριώτερον στοιχεῖον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν, διαδοχικῶς μεταβαλλόμενον καὶ πλατυνόμενον ἔφθασεν ἀπὸ τὸν ἀπλοῦστατον ἐλεγειακὸν τύπον εἰς τὰ τεχνικώτατα καὶ ποικιλώτατα συστήματα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Α'. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ πρῶτον προῖον τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ **ἐλεγεία**, ἐξ ἧς καὶ ἡ ποίησις λέγεται **ἐλεγειακὴ**.

Ἡ ἐλεγεία εἶναι δημιούργημα τῶν Ἰώνων καὶ ἐμφανίζεται κατὰ τὸ 700 - 600 π.Χ. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λέξεως **ἔλεγος**, ἡ ὁποία ἐσήμαινεν ἄσμα θρηνώδες, ἀδόμενον πρὸς αὐλόν. Ἐπομένως ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ τῆς ποιήσεως ταύτης ἦτο μᾶλλον θρηνώδης. Βραδύτερον ὅμως ὁ κύκλος τῆς ἐλεγείας ἐπέξετάθη καὶ δὲν ἐξέφραζεν αὐτὴ μόνον

θρῆνον, ἀλλὰ καὶ οἰανδήποτε σφοδρὰν ψυχικὴν συγκίνησιν, ἥτοι χαράν, λύπην, ἔρωτα, ἐνθουσιασμὸν καὶ ἄλλα.

Εἰς τὴν ἔλεγείαν ὑπάγεται καὶ τὸ **ἐπίγραμμα**, τὸ ὁποῖον εἶναι σύντομος ἔλεγεία, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἓν ἢ δύο δίστιχα, σπανίως δὲ ἀπὸ περισσότερα.

Γλῶσσα τῆς ἔλεγείας εἶναι ἡ **ἰωνικὴ διάλεκτος**, ὅπως καὶ τοῦ ἔπους, μὲ πολλοὺς αἰολισμοὺς καὶ δωρισμοὺς. Κυριώτεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἔλεγειακῆς ποιήσεως εἶναι ὁ **Καλλίνος**, ὁ **Τυρταῖος**, ὁ **Μίμνερμος**, ὁ **Σόλων**, ὁ **Ξενοφάνης**, ὁ **Θεόγνης**, εἰδικῶς δὲ τοῦ ἐπιγράμματος ὁ **Σιμωνίδης** ὁ **Κεῖος**. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἔλεγειακὴν διεμορφώθη εἰς χωριστὸν εἶδος καὶ ἡ **ιαμβικὴ ποίησις**, ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τὸν **Ἰαμβον**, ὁ ὁποῖος ἐσήμαινε σκῶμμα καὶ σκαπτικὸν στίχον. Ὡστε ἄρχικῶς ἡ ἰαμβικὴ ποίησις ἦτο καθαρῶς σκαπτικὴ, χλευαστικὴ καὶ εἰρωνικὴ, προελθοῦσα ἀπὸ παλαιότατα δημῶδη σκαπτικὰ ἄσματα, ἀνταλλασσόμενα μεταξὺ τῶν ἑορταστῶν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Διονύσου, οἱ ὁποῖοι ἐπετρέπετο νὰ σκώπτουν ἐλευθέρως ἀλλήλους.

Βραδύτερον ὅμως προσέλαβε μεγαλυτέραν εὐρύτητα. Καὶ εἶχε μὲν ὡς βάσιν τὸ σκῶμμα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διόρθωσιν ἀτομικῶν ἐλαττωμάτων, ἡσχολεῖτο ὅμως καὶ μὲ κοινωνικὰ ἢ πολιτικὰ θέματα, λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς ταραχὰς καὶ τὰς ἔριδας, ἀπὸ τὸν σάλον καὶ τὴν τρικυμίαν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ ἰαμβικὴ ποίησις, ὅπως καὶ ἡ ἔλεγεία, ἀνεπτυχθῆ εἰς τὴν Ἰωνίαν. Ἐνῶ ὅμως ἡ ἔλεγεία, ὅπως προηγουμένως τὸ ἔπος, διεδόθη καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ φῦλα καὶ μετερρυθμίσθη κατὰ τὴν ἰδιοφυῖαν ἐκάστου τούτων, ἡ ἰαμβικὴ ποίησις παρέμεινεν ὡς τὸ κυρίως χαρακτηριστικὸν ἰωνικὸν εἶδος, μὴ δυνάμενον ν' ἀναπτυχθῆ παρὰ μόνον εἰς τοὺς ἐλευθεριάζοντας Ἰωνας.

Γλῶσσα καὶ τῆς ἰαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος, διάφορος ὅμως τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς ἑλεγειακῆς, ὡς μᾶλλον ἐγγυτέρως πρὸς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον. Σπουδαιότεροι δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς ἰαμβικῆς ποιήσεως εἶναι ὁ Ἄρχιλοχος καὶ ὁ Σημωνίδης ὁ Ἀμοργίνος. (Περὶ τοῦ βίου αὐτῶν βλέπε εἰς τὰς ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ ἑλεγειακὴ καὶ ἡ ἰαμβικὴ ποίησις προπαρεσκεύασαν τὴν ἐμφάνισιν τῆς **μελικῆς ποιήσεως**, ἣ ὅποια μετὰ τῆς χορικῆς ἀποτελεῖ τὴν κυρίως λυρικὴν ποίησιν. Σὺν τῷ χρόνῳ δηλαδὴ συνεδυάσθη ἡ ποίησις μετὰ τῆς ὀλονέν προαγομένης μουσικῆς καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐδημιουργήθη ποίησις συνοδουμένη ὑπὸ τῆς λύρας ἢ ἄλλου μουσικοῦ ὄργανου.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Αἰολέων, δι' ὃ καὶ καλεῖται **αἰολικὴ μελικὴ ποίησις** (ἢ **αἰολικὸν μέλος**). Μὲ τὸ νέον τοῦτο εἶδος ἡ ποίησις ἀνυψώθη πολὺ, ἠδύρυνθη ἔτι περισσότερο ὁ κύκλος τῶν θεμάτων τῆς καὶ τὸ μέτρον ἔλαβε μεγάλην ποικιλίαν.

Γλῶσσα τῆς μελικῆς ποιήσεως εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ **αἰολικὴ διάλεκτος**. Ἐπιφανέστεροι δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ, γράψαντες εἰς Αἰολικὴν διάλεκτον, καὶ ὁ Ἀνακρέων, εἰς Ἰωνικὴν.

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Παραλλήλως πρὸς τὴν μελικὴν ποίησιν ἀνεπτύχθη καὶ ἡ λεγομένη **χορικὴ ποίησις**, εἰς τὴν ὅποιαν τὸ ἄσμα ἤδeto συνοδείᾳ καὶ μουσικοῦ ὄργανου καὶ χοροῦ ὄρχουμένου. Ἀποτελεῖ δηλαδὴ αὕτη συνδυασμὸν ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως. Εἶναι ἐπομένως ἔτι τελειότερον εἶδος τῶν προηγουμένων καὶ ἐκφράζει συνθετώτερα συναισθήματα.

Ἡ συνοδεία τοῦ χοροῦ προσδίδει εἰς τὴν ποίησιν ὁμαδικώτερον χαρακτήρα. Ὡστε, ἐνῶ ἡ μελικὴ ποίησις ἐξωτερικεύει τὸ περιεχόμενον τῆς ψυχῆς ἐνὸς ἀτόμου, τοῦ ποιη-

τοῦ, ἡ χορική ποίησις ἐκφράζει σκέψεις, συναισθήματα, πάθη καὶ πόθους τοῦ πλήθους, λαμβάνουσα κυρίως ὡς θέματα τὴν ἐξύμνησιν θεῶν, ἡρώων, νικητῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, εἰς ἑορτὰς καὶ πανηγυρικὰς ἐκδηλώσεις.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, προελθὸν ἀπὸ ἑορτᾶς καὶ πανηγύρεις πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, ἐκαλλιεργήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Δωριέων, οἱ ὅποιοι ἐκ χαρακτῆρος ὑπέτασσαν τὸ ἄτομον εἰς τὴν ὁλότητα. Ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ὠνομάσθη καὶ **δωρική μελικὴ ποίησις ἢ δωρικὸν μέλος.**

Γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως εἶναι κυρίως ἡ **δωρική διάλεκτος**, ὀνομαστότεροι δὲ ἐκπρόσωποι ταύτης εἶναι ὁ **Σιμωνίδης** (ὁ **Κεῖος**), ὁ **Βακχυλίδης** καὶ ὁ **Πίνδαρος**.

ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

Ἐὰν ἀναγνώστῃς τῶν περιεχομένων εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ποιημάτων θὰ προσκόψῃ ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς τὰς ποιητικὰς διαφορὰς, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν αἱ ἄλλαι διάλεκτοι ἀπὸ τὴν ἄττικὴν. Δύναται ὅμως νὰ ἐξοικειωθῇ εἰς αὐτάς, ἐὰν λάβῃ ὡς βᾶσιν τὴν ἄττικὴν διάλεκτον καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων προσέξῃ τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὅποια παρουσιάζονται αἱ διαφοραὶ αὐταί. Πρὸς διευκόλυνσίν του σημειώνομεν κατωτέρω τὰς σπουδαιότερας τῶν διαφορῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἄττικὴν.

Ἡ ἰωνικὴ διάλεκτος α) τρέπει τὸ μακρὸν α εἰς η: ἡμέρη (ἀντὶ ἡμέρα), λίην (ἀντὶ λίαν), πενή (ἀντὶ πενία) κλπ.—β) συναίρει συχνὰ τὸ εο εἰς ευ καὶ ὄχι εἰς ου: μέχρι τεῦ (ἀντὶ μέχρι τοῦ, δηλ. μέχρι τίνος), ἐποίουν (ἀντὶ ἐποίουν) κλπ.—γ) ἀφήνει πολλακίς ἀσυναίρετα τὰ φωνήεντα: φάος (ἀντὶ φῶς), νόον (ἀντὶ νοῦν), τῶν δυσμενέων (ἀντὶ τῶν δυσμενῶν) κλπ.—δ) προτιμᾷ τὰ φιλὰ σύμφωνα: ἀπίκετο (ἀντὶ ἀφίκετο), δέχομαι (ἀντὶ δέχομαι) κλπ. ε) ὁλλάσσει τὸ π διὰ τοῦ κ εἰς τὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἀντων. ἐπιρ: κόσος, ὄκως, κῶς (ἀντὶ πόσος, ὄπως, πῶς), κότε, ὀκότε (ἀντὶ πότε, ὀπότε) κλπ.

Ἡ αἰολικὴ διάλεκτος α) ἔχει φιλὴν εἰς ὅλα τὰ φωνήεντα: ὀ, ἦ, ὕδωρ, ὑπὸ κτλ.—β) ἀναβιβάζει τὸν τόνον ὑπεράνω τῆς ληγούσης: χεῖμων, μέγαλαι, ἄσπιδες, θῦμος.—γ) σχηματίζει τὰ συνηρημένα ῥήματα εἰς—μι: ὄρημι (ἀντὶ ὄρῳ), φίλημι (ἀντὶ φιλῳ) κλπ.—δ) διατηρεῖ συχνὰ τὸ δίγαμμα: Φέργον, Φίδω, Φέαγε κλπ.—ε) ἐναλλάσσει τὰ φωνήεντα: κρέτος (ἀντὶ κράτος), ὦρανος καὶ ὄρανος (ἀντὶ οὐρανός), κῆνος (ἀντὶ ἐκεῖνος) καὶ ἐπίσης τὰ ὀδοντικά σύμφωνα μὲ τὰ χειλικά: πέσσυρα (ἀντὶ τέσσαρα), πέμπε (ἀντὶ πέντε), φῆρ (ἀντὶ θῆρ) κλπ.

Ἡ δωρικὴ διάλεκτος α) ἔχει τὸ α ἀντὶ τοῦ η: ἄμερα, σελάνα, (ἀντὶ ἡμέρα, σελήνη).—β) συναίρει τὸ αω εἰς α: πολιτᾶν, μωσᾶν (ἀντὶ πολιτῶν, μουσῶν).—γ) ἔχει ῥηματικὰς καταλήξεις παρηλλαγμένας, ὥστε σχηματίζει τύπους: λέγομες (ἀντὶ λέγομεν), τίθητι (ἀντὶ τίθησι), φατὶ (ἀντὶ φησί), φαντὶ (ἀντὶ φασί), διδόμεν (ἀντὶ διδόναι) κλπ. δ) ἔχει πολλοὺς συνηρημένους μέλλοντας: δωσῶ, θεραπευσῶ, ἰξοῦμαι (ἀντὶ δώσω, θεραπεύσω, ἴξομαι) κλπ. ε) διατηρεῖ τοὺς ἀρχαιοπρεπεῖς τύπους τοῦ ἄρθρου: τοί, ται (ἀντὶ οἶ, αἶ).

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν
Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

Α'

Ε Λ Ε Γ Ε Ι Δ Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2014

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ Κ Α Λ Λ Ι Ν Ο Σ

1. ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότε' ἄλκιμον ἔξετε θυμόν,
ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας
ὦδε λίην μεθιέντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ἦσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει.

καὶ τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.

5

τιμῆν τε γὰρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι
γῆς πέρι καὶ παίδων κουριδίης τ' ἀλόχου
δυσμένεσιν· θάνατος δὲ τότε' ἔσσεται, ὀκκότε κεν δὴ
Μοῖραι ἐπικλώσωσ'· ἀλλὰ τις ἰθὺς ἴτω
ἔγχος ἀνασχόμενος καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον ἦτορ
ἔλσας, τὸ πρῶτον μειγνυμένου πολέμου.

10

οὐ γὰρ κως θάνατόν γε φυγεῖν εἰμαρμένον ἔστιν
ἄνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.
πολλάκι δημοτῆτα φυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ μοῖρα κίχεν θανάτου.

15

ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπης δῆμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός,
τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι πάθῃ·

λαῶ γάρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
θνήσκοντος, ζῶων δ' ἄξιος ἡμιθέων·
20 ὥσπερ γάρ μιν πύργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄρῳσιν·
ἔρδει γάρ πολλῶν ἄξια μούνος ἑών.

Τ Υ Ρ Τ Δ Ι Ο Σ

2 (1). ΥΠΟΘΗΚΗ

Τεθνάμεναι γάρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγρούς
πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
ἔχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσειται, οὓς κεν ἴκηται
χρησιμοσύνη τ' εἰκῶν καὶ στυγερῆ πενήτη,
αἰσχύνει τε γένος, κατὰ τ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.

εἰ δ' οὕτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
γίγνεται, οὐτ' αἰδῶς οὐτ' ὄπις οὐτ' ἔλεος,
θυμῷ γῆς πέρι τῆσδε μαχώμεθα καὶ περὶ παίδων

θνήσκωμεν ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες, 15
μηδὲ φυγῆς αἰσχροῦς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·
τούς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἔλαφρά,
μὴ καταλείποντες φεύγετε, τούς γεραίους. 20

αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
θυμὸν ἀποπνεῖοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
καὶ χροὰ γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν, 25
ὄφρ' ἐρατῆς ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·
ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν,
ζῶος ἑών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.

ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χειῖλος ὁδοῦσι δακῶν. 30

3 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ

Οὗτ' ἂν μνησαίμην οὗτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην
οὔτε ποδῶν ἀρετῆς οὔτε παλαισμοσύνης,
οὐδ' εἰ Κυκλώπων μὲν ἔχοι μέγεθός τε βίην τε,
νικῶν δὲ θέων Θρηίκιον Βορέην, 5
οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φυὴν χαριέστερος εἶη,
πλουτοίῃ δὲ Μίδεω καὶ Κινύρεω μάλιον,
οὐδ' εἰ Τανταλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἶη,
γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μελιχόγηρυν ἔχοι,

- οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς·
10 οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ,
εἰ μὴ τετλαίῃ μὲν ὄρων φόνον αἱματόεντα
καὶ δηλῶν ὀρέγοιτ' ἐγγύθεν ἰστάμενος.
- ἦδ' ἀρετῆ, τόδ' ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον
κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέῳ.
15 ξυνὸν δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλῃ τε παντί τε δήμῳ,
ὅστις ἀνὴρ διαβάς ἐν προμάχοισι μὲν
νωλεμέως, αἰσχροῦς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
θαρσύνῃ δ' ἔπεσιν τὸν πλησίον ἄνδρα παρεστώς·
20 οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ·
αἶψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔτρεψε φάλαγγας
τρηχείας, σπουδῇ τ' ἔσχεθε κῦμα μάχης·
- αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσῶν φίλον ὤλεσε θυμὸν,
ἄστῃ τε καὶ λαοῦς καὶ πατέρ' εὐκλειέσας,
25 πολλὰ διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος,
τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἦδὲ γέροντες,
ἀργαλέῳ τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις·
καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποισ' ἀρίσημοι
30 καὶ παιδῶν παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω,
οὐδέ ποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὄνομ' αὐτοῦ,
ἀλλ' ὑπὸ γῆς περ ἑὼν γίγνεται ἀθάνατος,
ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρνάμενόν τε
γῆς πέρι καὶ παιδῶν θοῦρος Ἄρης ὀλέσῃ.
- 35 εἰ δὲ φύγῃ μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὖχος ἔλῃ,

πάντες μὲν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἠδὲ παλαιοί,
πολλὰ δὲ τερπνὰ παθῶν ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
γηράσκων ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδὲ τις αὐτὸν
βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει,
πάντες δ' ἐν θάκοισιν ὁμῶς νέοι οἳ τε κατ' αὐτὸν
εἴκουσιν χώρης οἳ τε παλαιότεροι.

40

ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἰκέσθαι
πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιείς πολέμου.

4 (3). EMBATHRION

Ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρω
κῶροι πατέρων πολιατᾶν,
λαιᾶ μὲν ἵτυν προβάλεσθε,
δόρυ δ' εὐτόλμως ἄνσχεσθε
μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς·
οὐ γὰρ πάτριον τᾶ Σπάρτα.

5

Δ Ρ Χ Ι Λ Ο Χ Ο Σ

5 (1). Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ ΑΣΠΙΣ

Ἄσπιδι μὲν Σαῖων τις ἀγάλλεται, ἦν παρὰ θάμνῳ
ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων·

αὐτὸς δ' ἐξέφυγον θανάτου τέλος· ἀσπίς ἐκείνη
ἐρρέτω· ἐξαῦτις κτήσομαι οὐ κακίω.

6 (2). ΔΕΝ ΩΦΕΛΟΥΝ ΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Κήδεα μὲν στονόεντα, Περικλεες, οὔτε τις ἀστῶν
μεμφόμενος θαλίης τέρψεται οὐδὲ πόλις·
τοίους γὰρ κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
ἔκλυσεν· οἰδαλέους δ' ἀμφ' ὀδύνησ' ἔχομεν
5 πνεύμονας· ἀλλὰ θεοὶ γὰρ ἀνηκέστοισι κακοῖσιν,
ὦ φίλ', ἐπὶ κρατερὴν τλημοσύνην ἔθεσαν
φάρμακον· ἄλλοτε δ' ἄλλος ἔχει τάδε· νῦν μὲν ἐς ἡμέας
ἐτράπεθ', αἱματόεν δ' ἔλκος ἀναστένομεν,
ἐξαῦτις δ' ἐτέρους ἐπαμείψεται· ἀλλὰ τάχιστα
10 τλῆτε γυναικεῖον πένθος ἀπωσάμενοι.

Μ Ι Μ Ν Ε Ρ Μ Ο Σ

7 (1). Η ΝΕΟΤΗΣ

Ἡμεῖς δ' οἶά τε φύλλα φύει πολυάνθεμος ὦρη
ἕαρος, ὅτ' αἰψ' αὐγῆσ' αὕξεται ἡελίου,
τοῖσ' ἕκελοι πῆχυιον ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἤβης.

τερπόμεθα, πρὸς θεῶν εἰδότες οὔτε κακὸν
οὔτ' ἀγαθόν. Κῆρες δὲ παρεστήκασι μέλαιναι, 5
ἦ μὲν ἔχουσα τέλος γήρατος ἀργαλέου,
ἦ δ' ἑτέρη θανάτοιο· μίνυνθα δὲ γίγνεται ἤβης
καρπός, ὅσον τ' ἐπὶ γῆν κίδναται ἥελιος.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὥρης,
αὐτίκα τεθνάμεναι βέλτιον ἢ βίωτος· 10
πολλὰ γὰρ ἐν θυμῷ κακὰ γίγνεται· ἄλλοτε οἶκος
τρυχοῦται, πενίης δ' ἔργ' ὀδυνηρὰ πέλει·
ἄλλος δ' αὖ παιδῶν ἐπιδεύεται, ὧν τε μάλιστα
ἰμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀΐδην·
ἄλλος νοῦσον ἔχει θυμοφθόρον· οὐδέ τις ἔστιν 15
ἀνθρώπων, ᾧ Ζεὺς μὴ κακὰ πολλὰ διδοῖ.

8 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Αὐτίκα μοι κατὰ μὲν χροίην ῥέει ἄσπετος ἰδρώς,
πτοιῶμαι δ' ἐσορῶν ἄνθος ὀμηλικίης
τερπνὸν ὁμῶς καὶ καλόν, ἐπεὶ πλεόν ὠφελεν εἶναι·
ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον γίγνεται ὥσπερ ὄναρ 5
ἤβη τιμήεσσα· τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται,
ἐχθρὸν ὁμῶς καὶ ἄτιμον, ὃ τ' ἀγνωστον τιθεῖ ἄνδρα,
βλάπτει δ' ὀφθαλμούς καὶ νόον ἀμφιχυθέν.

Σ Ο Λ Ω Ν

9 (1). ΣΑΛΑΜΙΣ

Αὐτὸς κήρυξ ἦλθον ἀφ' ἡμερτῆς Σαλαμῖνος
κόσμον ἐπέων ᾠδὴν ἀντ' ἀγορῆς θέμενος.

εἶην δὴ τότε ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινῆτης
ἀντὶ γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος·
5 αἴψα γὰρ ἂν φάτις ἦδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο·
« Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμιναφετῶν! ».

ἴομεν ἐς Σαλαμίνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
ἡμερτῆς, χαλεπὸν τ' αἶσχος ἀπώσομενοι.

10 (2). ΥΠΟΘΗΚΗ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἡμετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐ ποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
τοίη γὰρ μεγάλθυμος ἐπίσκοπος ὄβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χειῖρας ὑπερθεν ἔχει·

5 αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίησιν
ἀστοὶ βούλονται χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἐτοῖμον

ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλά παθεῖν
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ. 10

.....
πλουτοῦσιν δ' ἀδίκοις ἔργμασι πειθόμενοι.
.....

οὔθ' ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν ἐφ' ἀρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γινόμενα πρὸ τ' ἐόντα, 15
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποτείσομένη.

τοῦτ' ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἔλκος ἄφυκτον·
ἐς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὔδοντ' ἐπεγείρει,
ὅς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην· 20
ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστν
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλαις.

ταῦτα μὲν ἐν δῆμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἱκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἄλλοδαπὴν
πραθέντες δεσμοῖσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες, 25

καὶ κακὰ δουλοσύνης στυγνὰ φέρουσι βία.
οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστῳ,
αὐλίοι δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ὕψηλόν δ' ὑπὲρ ἔρκος ὑπέρθορεν, εὔρε δὲ πάντως,
εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῶ ἢ θαλάμου. 30

ταῦτα διδάξει θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὐνομίη δ' εὐκοσμα καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει
καὶ θ' ἅμα τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας·

35 τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
αὐαίνει ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς ὑπερήφανά τ' ἔργα
πραῦνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης,
παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
40 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πιτυτά.

11 (3). ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

Μνημοσύνης καὶ Ζηγὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
Μοῦσαι Πιερίδες, κλυτέ μοι εὐχομένω·
ὄλβον μοι πρὸς θεῶν μακάρων δότε καὶ πρὸς ἀπάντων
ἀνθρώπων αἰεὶ δόξαν ἔχειν ἀγαθὴν·
5 εἶναι δὲ γλυκὺν ὦδε φίλοισ', ἐχθροῖσι δὲ πικρόν,
τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν.
χρήματα δ' ἱμείρω μὲν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπαῖσθαι
οὐκ ἐθέλω· πάντως ὕστερον ἦλθε δίκη.
πλοῦτον δ' ὃν μὲν δῶσι θεοί, παραγίγνεται ἀνδρὶ
10 ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφὴν·
ὃν δ' ἄνδρες μετίωσιν ὑφ' ὕβριος, οὐ κατὰ κόσμον
ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκοισ' ἔργμασι πειθόμενος
οὐκ ἐθέλων ἔπεται, ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἄτη·
ἀρχὴ δ' ἐξ ὀλίγου γίγνεται ὥστε πυρός,
15 φλαύρη μὲν τὸ πρῶτον, ἀνηρῆ δὲ τελευτᾷ.
οὐ γὰρ δὴν θνητοῖς' ὕβριος ἔργα πέλει·
ἀλλὰ Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δὲ
ὥστ' ἄνεμος νεφέλας αἴψα διεσκέδασεν

ἥρινός, ὃς πόντου πολυκύμονος ἀτρυγέτοιο
 πυθμένα κινήσας, γῆν κατά πυροφόρον 20
 δηρώσας καλὰ ἔργα, θεῶν ἕδος αἰτῶν ἰκάνει
 οὐρανόν, αἰθρίην δ' αὖτις ἔθηκεν ἰδεῖν·
 λάμπει δ' ἡελίοιο μένος κατὰ πύονα γαῖαν
 καλόν, ἀτὰρ νεφέων οὐδὲν ἔτ' ἐστὶν ἰδεῖν·
 τοιαύτη Ζηγὸς πέλεται τίσις, οὐδ' ἐφ' ἐκάστῳ, 25
 ὥσπερ θνητὸς ἀνὴρ, γίγνεται ὀξύχολος·
 αἰεὶ δ' οὐ ἐλέγηθε διαμπερές, ὅστις ἀλιτρὸν
 θυμὸν ἔχει, πάντως δ' ἐς τέλος ἐξεφάνη·
 ἀλλ' ὃ μὲν αὐτίκ' ἔτεισεν, ὃ δ' ὕστερον· οἳ δὲ φύγωσιν
 αὐτοὶ μὴδὲ θεῶν μοῖρ' ἐπιούσα κίχην, 30
 ἤλυθε πάντως αὖτις· ἀνάιτιοι ἔργα τίνουσιν,
 ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἐξοπίσω.

Ξ Ε Ν Ο Φ Α Ν Η Ξ

12. ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἀπάντων
 καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους

ἄλλος· ὁ δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει
κρητῆρ δ' ἔστηκεν μεστός εὐφροσύνης
5 ἄλλος δ' οἶνος ἐτοῖμος, ὃς οὐ ποτε φησὶ προδώσειν,
μείλιχος ἐν κεράμοισ', ἄνθεος ὀσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοισ' ἀγνήν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἴησιν·
ψυχρὸν δ' ἔστιν ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρὸν·
πάρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρῆ τε τράπεζα
10 τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἂν τὸ μέσον πάντῃ πετύχασται,
μολπῇ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη.

χρῆ δὴ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὐφρονας ἀνδρας·
εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις·
15 σπείσαντας δὲ καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν — ταῦτα γὰρ ὧν ἔστι προχειρότερον —
οὐχ ὕβρις πίνειν ὅποσον κεν ἔχων ἀφίκαιο
οἴκαδ' ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·
ἀνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον, ὃς ἐσθλὰ πιῶν ἀναφαίνει,
20 ὥς οἱ μνημοσύνη καὶ πόνος ἀμφ' ἀρετῆς·
οὔτι μάχας διέπειν Τιτῆνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδ' αὖ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσις σφεδανάς· τοῖσ' οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
θεῶν δὲ προμηθεῖην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

Θ Ε Ο Γ Ν Ι Ξ

13. (1). ΕΙΣ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

ᾠ ἄνα, Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος, οὔποτε σεῖο
λήσομαι ἀρχόμενος, οὐδ' ἀποπαυόμενος,
ἀλλ' αἰεὶ πρῶτον σέ καὶ ὕστατον ἔν τε μέσοισιν
ἀείσω· σὺ δέ μοι κλύθι καὶ ἐσθλά δίδου.

Φοῖβε ἄναξ, ὅτε μὲν σε θεὰ τέκε πότνια Λητώ,
φοίνικος βραδινῆς χερσὶν ἐφαψαμένη,
ἀθανάτων κάλλιστον, ἐπὶ τροχοειδέι λίμνῃ,
πᾶσα μὲν ἐπλήσθη Δῆλος ἀπειρεσίῃ
ὀδμῆς ἀμβροσίης, ἐγέλασσε δὲ γαῖα πελώρη,
γῆθησεν δὲ βαθύς πόντος ἄλδος πολιῆς.

5

10

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

I

14 (2). ΟΥΔΕΝ ΦΙΛΤΕΡΟΝ ΠΑΤΡΗΣ

Ἦλθον μὲν γὰρ ἔγωγε καὶ ἐς Σικελὴν ποτε γαῖαν,
ἦλθον δ' Εὐβοίης ἀμπελόεν πεδίον
Σπάρτην τ' Εὐρώτα δονακοτρόφου ἀγλαὸν ἄστν

- καὶ μ' ἐφίλειεν προφρόνως πάντες ἐπερχόμενον·
5 ἀλλ' οὔτις μοι τέρψις ἐπὶ φρένας ἤλθεν ἐκείνων.
οὔτως οὐδὲν ἄρ' ἦν φίλτερον ἄλλο πάτρης.

II

15 (3). ΗΝ ΔΕ ΚΑΚΟΙΣΙΝ ΣΥΜΜΙΣΓΗΣ...

- Ταῦτα μὲν οὔτως ἴσθι· κακοῖσι δὲ μὴ προσομίλει
ἀνδράσιν, ἀλλ' αἰεὶ τῶν ἀγαθῶν ἔχεο·
ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ μαθήσεαι· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.
5 τοὶ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστροῦς γεγόνασιν,
ἀλλ' ἄνδρεςσι κακοῖς συνθέμενοι φιλήην
ἔργα τε δεῖλ' ἔμαθον καὶ ἔπη δύσφημα καὶ ὕβριν,
ἐλπίεμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα.

III

16 (4). Ο ΔΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΦΙΛΟΣ

- Εἴ τις ἐπαινῆσθαι σε τόσον χρόνον, ὅσον ὀρώης,
νοσφισθεὶς δ' ἄλλη γλῶσσαν ἰῆσι κακὴν,
τοιούτος τοι ἑταῖρος ἀνὴρ φίλος οὔτι μάλ' ἐσθλός,
ὅς κ' εἶπη γλώσση λῶια, φρονῆ δ' ἕτερα.
5 ἀλλ' εἴη τοιούτος ἐμοὶ φίλος, ὅς τὸν ἑταῖρον
γινώσκων ὀργὴν καὶ βαρὺν ὄντα φέρει
ἀντὶ κασιγνήτου· σὺ δέ μοι, φίλε, ταῦτ' ἐνὶ θυμῷ
φράζεο, καὶ ποτέ μευ μνήσεαι ἐξοπίσω.

IV

17 (5). ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ

- Μὴ μ' ἐπεσιν μὲν στέργε, νόον δ' ἔχε καὶ φρένας ἄλλας,
εἴ με φιλεῖς καὶ σοι πιστὸς ἔνεστι νόος,

ἀλλὰ φίλει καθαρὸν θέμενος νόον, ἧ μ' ἀποειπῶν
ἔχθαιρ', ἀμφαδίην νεῖκος ἀειράμενος.
ὅς δὲ μιῇ γλώσση δίχ' ἔχει νόον, οὗτος ἑταῖρος 5
δειλός, Κύρν', ἐχθρός βέλτερος ἢ φίλος ὢν.

V

18 (6). ΣΠΑΝΙΟΣ Ο ΠΙΣΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Παύρους δ' εὐρήσεις, Πολυπαῖδη, ἄνδρας ἑταίρους
πιστοὺς ἐν χαλεποῖς πρήγμασι γιγνομένους,
οἵτινες ἂν τολμῶεν, ὁμόφρονα θυμὸν ἔχοντες,
ἴσον τῶν ἀγαθῶν τῶν τε κακῶν μετέχειν.
τόσσους δ' οὐ χ' εὖροις διζήμενος οὐδ' ἐπὶ πάντας 5
ἀνθρώπους, οὓς ναῦς μὴ μία πάντας ἄγοι,
οἷσιν ἐπὶ γλώσση τε καὶ ὀφθαλμοῖσιν ἔπεστιν
αἰδώς, οὐδ' αἰσχρὸν χρῆμ' ἐπὶ κέρδος ἄγει.

VI

19 (7). Η ΠΕΝΙΑ

Μήποτε τοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεῖς
μηδ' ἀρημοσύνην οὐλομένην πρόφερε·
Ζεὺς γάρ τοι τὸ τάλαντον ἐπιρρέπει ἄλλοτε ἄλλως,
ἄλλοτε μὲν πλουτεῖν, ἄλλοτε μηδὲν ἔχειν.

VII

20 (8). Η ΕΛΠΙΣ

Ἐλπίς ἐν ἀνθρώποις μούνη θεὸς ἐσθλή ἐνεστιν,
ἄλλοι δ' Οὐλύμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.
ῥχετο μὲν Πίστις, μεγάλη θεός, ῥχετο δ' ἀνδρῶν

Σωφροσύνη· Χάριτες τ', ὦ φίλε, γῆν ἔλιπον.
 5 εὐσεβέων δ' ἀνδρῶν γένος ἔφθιτο, οὐδὲ θέμιστας
 οὐκέτι γινώσκουσ', οὐδὲ μὲν εὐνομίας.
 ἀλλ' ὄφρα τις ζῶει καὶ ὄρα φάος ἡελίοιο,
 εὐσεβέων περὶ θεοῦς Ἑλπίδα προσμενέτω,
 εὐχόμενος δὲ θεοῖσι καὶ ἀγλαὰ μηρία καίων
 10 Ἑλπίδι τε πρώτῃ καὶ πυμάτῃ θυέτω.

Σ Ι Μ Ω Ν Ι Δ Η Σ
 (Ο Κ Ε Ι Ο Σ)

21. ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποισι μένει χρῆμ' ἔμπεδον αἰεὶ·
 ἐν δέ, τὸ κάλλιστον, Χῖος ἔειπεν ἀνὴρ·
 «οἷη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν».
 παῦροι μὲν θνητῶν οὔασι δεξάμενοι
 5 στέρνοισ' ἐγκατέθεντο· πάρεστι γὰρ ἐλπὶς ἐκάστῳ
 ἀνδρῶν, ἧ τε νέων στήθεσιν ἐμφύεται.
 θνητῶν δ' ὄφρα τις ἄνθος ἔχη πολυηράτου ἤβης,
 κοῦφον ἔχων θυμὸν πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ.

οὔτε γὰρ ἐλπίδ' ἔχει γηρασέμεν οὐδὲ θανεῖσθαι,
οὔθ', ὕγιῆς ὅταν ᾗ, φροντίδ' ἔχει καμάτου.

10

νήπιοι, οἷς ταύτη κεῖται νόος, οὐδὲ ἴσασι
ὡς χρόνος ἔσθ' ἥβης καὶ βιότοι' ὀλίγος
θνητοῖς· ἀλλὰ σὺ ταῦτα μαθὼν βιότου ποτὶ τέρμα
ψυχῇ τῶν ἀγαθῶν τλήθι χαριζόμενος.

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ

22 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΜΑΡΑΘΩΝΟΜΑΧΟΥΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

23 (2). ΕΙΣ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΣ

Μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

24 (3). ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Ἦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

25 (4). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΜΕΤΑ ΛΕΩΝΙΔΟΥ

Εὐκλέας αἶα κέκευθε, Λεωνίδα, οἳ μετὰ σεῖο
τῆδ' ἔθανον, Σπάρτης εὐρυχόρου βασιλεῦ,
πλείστων δὴ τόξων τε καὶ ὤκυπόδων σθένος ἵππων
Μηδείων τ' ἀνδρῶν δεξάμενοι πολέμῳ.

26 (5). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

᾿Ω ξεῖν', εὐδρὸν ποτ' ἐναίομεν ἄστῳ Κορίνθου,
νῦν δ' ἄμ' Αἴαντος νᾶσος ἔχει Σαλαμῖς·
ἐνθάδε Φοινίσσας νῆας καὶ Πέρσας ἐλόντες
καὶ Μήδους ἱερὰν Ἑλλάδα ρυσάμεθα.

27 (6). ΕΙΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Ἄσβεστον κλέος οἶδε φίλῃ περὶ πατρίδι θέντες
κυάνεον θανάτου ἀμφεβάλοντο νέφος·
οὐδὲ τεθᾶσι θανόντες, ἐπεὶ σφ' ἀρετὴ καθύπερθεν
κυδαίνουσι ἀνάγει δώματος ἐξ Ἀίδεω.

28 (7). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΗΔΙΚΩΝ
ΠΕΣΟΝΤΑΣ ΗΡΩΑΣ

Εἰ τὸ καλῶς θνήσκειν ἀρετῆς μέρος ἐστὶ μέγιστον,

ἡμῖν ἐκ πάντων τοῦτ' ἀπέμεινε τύχη·
Ἑλλάδι γὰρ σπεύδοντες ἐλευθερίην περιθεῖναι
κείμεθ' ἀγηράντῳ χρώμενοι εὐλογία.

29 (8). ΣΚΩΠΤΙΚΟΝ
ΕΙΣ ΤΙΜΟΚΡΕΟΝΤΑ ΡΟΔΙΟΝ

Πολλὰ φαγῶν καὶ πολλὰ πιῶν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπῶν
ἀνθρώπους κείμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

30 (9). ΕΥΤΡΑΠΕΛΟΝ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σῶσος καὶ Σωσώ, Σῶτερ, σοὶ τόνδ' ἀνέθηκαν,
Σῶσος μὲν σωθεῖς, Σωσώ δ' ὅτι Σῶσος ἐσώθη.

Π Λ Α Τ Ω Ν

31 (1). ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΡΑΝ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΠΑΧΘΕΝΤΑΣ
ΕΡΕΤΡΙΕΙΣ

Εὐβοίης γένος ἐσμὲν Ἑρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων
κείμεθα, φεῦ, γαίης ὅσσον ἀφ' ἡμετέρης!

32 (2). ΕΙΣ ΦΙΛΟΝ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΔΙΦΗΝ
ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἄστηρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν Ἐῶος,
νῦν δὲ θανὼν λάμπεις Ἐσπερος ἐν φθιμένοις.

33 (3). ΕΙΣ ΣΑΠΦΩ

Ἐννέα τὰς Μούσας φασὶν τινες ὡς ὀλιγώρως!
ἦνίδε καὶ Σαπφῶ Λεσβόθεν ἡ δεκάτη.

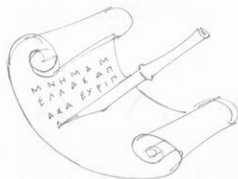

34 (4). ΕΙΣ ΑΠΟΛΕΣΑΝΤΑ ΧΡΥΣΟΝ
ΚΑΙ ΕΥΡΟΝΤΑ ΒΡΟΧΟΝ

Χρυσὸν ἀνὴρ εὐρών, ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσὸν
ὄν λίπεν οὐχ' εὐρών, ἤψεν ὄν εὖρε βρόχον.

Θ ο γ κ γ Δ Ι Δ Η Ξ

35. ΕΙΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΝ

Μνηῆμα μὲν Ἑλλάς ἅπασ' Εὐριπίδου, ὅστέα δ' ἴσχει
γῆ Μακεδῶν· τῇ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.

πατρὶς δ' Ἑλλάδος Ἑλλάς, Ἀθῆναι· πλεῖστα δὲ μούσαις
τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

Α Ν Α Κ Ρ Ε Ω Ν

36. Η ΜΥΚΩΜΕΝΗ ΒΟΥΣ

Βουκόλε, τὰν ἀγέλαν πόρρω νέμε, μὴ τὸ Μύρωνος
βοίδιον ὡς ἔμπνουν βουσι συνεξέλασης.

Φ | Λ | Π | Π | Ο | Ξ

37. ΕΙΣ ΦΕΙΔΙΑΝ ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ
ΤΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ ΔΙΑ

Ἦ θεὸς ἦλθ' ἐπὶ γῆν ἐξ οὐρανοῦ εἰκόνα δείξων,
Φειδία, ἧ σὺ γ' ἔβης τὸν θεὸν ὀψόμενος.

Π Α Λ Λ Α Δ Δ Ξ

38. ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΠΡΟΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ

Εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρου· εἰ δ' ἀγανακτεῖς,
καὶ σ' αὐτὸν λυπεῖς καὶ τὸ φέρον σὲ φέρει.

Δ Δ Ε Σ Γ Ο Τ Δ

39. ΕΙΣ ΝΕΑΡΑΝ ΠΑΡΘΕΝΟΝ

Παρθένος οὔσα τέθνηκα Λεοντῶ ὡς νέον ἄνθος
ᾧρης παντοθαλοῦς πρωτοφανῆς καλύκων·
καὶ μέλλουσα γάμῳ δεκαπενταετῆς μείγνυσθαι
ἐν φθιμένοις κεῖμαι ὕπνον ἔχουσα μακρόν.

40. ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΝ
ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

Εἴκοσι Καλλικράτεια καὶ ἐννέα τέκνα τεκοῦσα
οὐδ' ἐνός οὐδὲ μιῆς ἔδρακόμην θάνατον,
ἀλλ' ἑκατὸν καὶ πέντε διηγυσάμην ἐνιαυτούς,
στίπῳνι τρομερὰν οὐκ ἐπιθεῖσα χέρα.

41. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΝΙΟΒΗΣ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἐκ ζωῆς με θεοὶ τεῦξαν λίθον· ἐκ δὲ λίθου
ζωὴν Πραξιτέλης ἔμπαλιν ἠργάσατο.

42. ΕΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΣΑΤΥΡΟΥ
ΥΠΟ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΙΗΘΕΝ

Ἦ Σάτυρος τὸν χαλκὸν ὑπέδραμεν ἢ διὰ τέχνης
χαλκὸς ἀναγκασθεὶς ἀμφεχύθη Σατύρῳ.

43. ΕΠΙ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Εἶπερ ἴσῃν γνώμη βώμην, Δημόσθενες, εἶχες,
οὐ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξεν Ἄρης Μακεδῶν.

Β'

Ι Α Μ Β Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Ξ

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟ ΠΡΟΛΟΓΟΝ

Δ Ρ Χ Ι Λ Ο Χ Ο Ξ

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

44 (1). ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ

...ἤδε δ' ὥστ' ὄνου ράχις
ἔστηκεν ὕλης ἀγρίης ἐπιστεφής·
οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος οὐδ' ἐπίμερος
οὐδ' ἐρατός, οἶος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

45 (2). ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΑ ΕΓΚΟΣΜΙΑ

Οὐ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει,
οὐδ' εἶλέ πῶ με ζῆλος, οὐδ' ἀγαίομαι
θεῶν ἔργα, μεγάλης δ' οὐκ ἔρέω τυραννίδος·
ἀπόπροθεν γάρ ἐστιν ὀφθαλμῶν ἐμῶν.

Β'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

46 (3). Η ΜΕΓΑΛΑΥΧΙΑ

Οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπλιγμένον
οὐδὲ βοστρύχοισι γαῦρον οὐδ' ὑπεξυρημένον,
ἀλλὰ μοι σμικρὸς τις εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
ροϊκός, ἀσφαλῆως βεβηκῶς ποσσί, καρδίης πλέως.

47 (4). ΕΚ ΘΕΩΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ

Τοῖς θεοῖς τίθει τὰ πάντα· πολλάκις μὲν ἐκ κακῶν
 ἄνδρας ὀρθοῦσιν μελαίνῃ κειμένους ἐπὶ χθονί,
 πολλάκις δ' ἀνατρέπουσι καὶ μάλ' εὖ βεβηκότας
 ὑπτίους κλίνουσ'· ἔπειτα πολλὰ γίγνεται κακὰ
 5 καὶ βίου χρήμῃ πλανᾶται καὶ νόου παρήρορος.

48 (5). ΘΑΡΡΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ

Θυμέ, θύμ', ἀμηχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε,
 ἀνάδου, δυσμενῶν δ' ἀλέξει προσβαλῶν ἐναντίον
 στέφνον, ἐν δοκοῖσιν ἐχθρῶν πλησίον κατασταθεῖς
 ἀσφαλέως· καὶ μήτε νικῶν ἀμφάδην ἀγάλλεο,
 5 μήτε νικηθεὶς ἐν οἴκῳ καταπεσῶν ὀδύρεο,
 ἀλλὰ χαρτοῖσιν τε χαῖρε καὶ κακοῖσιν ἀσχάλα
 μὴ λίην· γίνωσκε δ' οἷος ῥυσμὸς ἀνθρώπους ἔχει.

49 (6). ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΠΙΘΑΝΑ

Χρημάτων ἀελπτον οὐδὲν ἔστιν οὐδ' ἀπώμοτον,
 οὐδὲ θαυμάσιον, ἐπειδὴ Ζεὺς πατήρ Ὀλυμπίων
 ἐκ μεσημβρίας ἔθηκε νύκτ' ἀποκρύψας φάος
 ἡλίου λάμποντος· λυγρὸν δ' ἦλθ' ἐπ' ἀνθρώπους δέος.
 5 ἐκ δὲ τοῦ καὶ πιστὰ πάντα ἀπίελπτα γίγνεται
 ἀνδράσιν· μηδεὶς ἔθ' ὑμέων εἰσορῶν θαυμαζέτω,
 μηδ' ὅταν δελφῖσι θῆρες ἀνταμείψωνται νομὸν
 ἐνάλιον καὶ σφιν θαλάσσης ἠχέεντα κύματα
 φίλτερ' ἠπείρου γένηται, τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος.

Ξ Ο Λ Ω Ν

Α'. ΤΡΙΜΕΤΡΑ ΙΑΜΒΙΚΑ

50 (1). Ο ΣΚΟΠΟΣ
ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΟΥ

Ἐγὼ δέ, τῶν μὲν οὐνεκα ξυνήγαγον
 δῆμον, τί τούτων πρὶν τυχεῖν ἐπαυσάμην;
 συμμαρτυροῖη ταῦτ' ἂν ἐν δίκη χρόνου
 μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὀλυμπίων
 ἄριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγὼ ποτε 5
 ὄρους ἀνεῖλον πολλαχῆ πεπηγότας·
 πρόσθεν δὲ δουλεύουσα νῦν ἐλευθέρα·
 πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' εἰς θεόκτιτον
 ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
 ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὑπο 10
 χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
 ἰέντας, ὡς ἂν πολλαχῆ πλανωμένους.
 τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
 ἔχοντας, ἦθη δεσποτῶν τρομευμένους,
 ἐλευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει 15
 νόμου, βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας,
 ἔρεξα καὶ διήλθον, ὡς ὑπεσχόμην.
 θεσμοὺς δ' ὁμοίως τῶ κακῶ τε κάγαθῶ,

20 εὐθεῖαν εἰς ἕκαστον ἀρμόσας δίκην,
ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβών,
κακοφραδῆς τε καὶ φιλοκτῆμων ἀνὴρ,
οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον· εἰ γὰρ ἤθελον
ἅ τοῖς ἐναντίοισιν ἦνδανεν τότε,
25 αὖθις δ' ἅ τοῖσιν οὔτεροι φρασαίατο,
πολλῶν ἂν ἀνδρῶν ἤδ' ἐχρηώθη πόλις.
τῶν οὔνεκ' ἀλκὴν πάντοθεν ποιούμενος
ὡς ἐν κυσὶν πολλῆσιν ἐστράφην λύκος.

Β'. ΤΕΤΡΑΜΕΤΡΑ ΤΡΟΧΑΪΚΑ

51 (2). ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΕΙΑ

(Κερδοσκόπος)

«Οὐκ ἔφυ Σόλων βαθύφρων οὐδὲ βουλήεις ἀνὴρ·
ἔσθλα γὰρ θεοῦ διδόντος αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο·
περιβαλὼν δ' ἄγραν, ἀγασθεις οὐκ ἐπέσπασε μέγα
3 δίκτυον, θυμοῦ θ' ἁμαρτῆ καὶ φρενῶν ἀποσφαλείς·
ἤθελον γὰρ κεν κρατήσας, πλοῦτον ἄφθονον λαβών
5 καὶ τυρανεύσας Ἀθηνῶν μῦνον ἡμέραν μίαν,
ἄσχος ὕστερον δεδάρθαι κάπιτετριφθαι γένος».
(Σόλων) ... Εἰ δὲ γῆς ἐφεισάμην
πατρίδος, τυραννίδος δὲ καὶ βίης ἀμειλίχου
10 οὐ καθηψάμην μιάνας καὶ καταισχύνας κλέος,
οὐδὲν αἰδεῦμαι· πλεόν γὰρ ὧδε νικήσειν δοκέω
πάντας ἀνθρώπους...

Ξ Η Μ Ω Ν Ι Δ Η Ξ
 (Δ Μ Ο Ρ Γ Ι Ν Ο Ξ)

52 (1). ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

ἽΩ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος
 πάντων, ὅσ' ἔστι, καὶ τίθησ' ὅκη θέλει·
 νοῦς δ' οὐκ ἐπ' ἀνθρώποισιν· ἀλλ' ἐπήμεροι
 ἅ δὴ βοτὰ ζώουσιν, οὐδὲν εἰδότες,
 ὅπως ἕκαστον ἐκτελευτήσῃ θεός.

5

ἐλπίς δὲ πάντας κάπιπειθειή τρέφει
 ἄπρηκτον ὀρμαίνοντας· οἳ μὲν ἡμέρη
 μένουσιν ἐλθεῖν, οἳ δ' ἐτέων περιτροπὰς·
 νέωτα δ' οὐδεὶς ὅστις οὐ δοκεῖ βροτῶν
 πλούτῳ τε κάγαθοῖσιν ἴζεσθαι φλύων.

10

φθάνει δὲ τὸν μὲν γῆρας ἄζηλον λαβόν,
 πρὶν τέρμ' ἴκηται· τοὺς δὲ δύστηνοι νόσοι
 φθείρουσι θνητῶν· τοὺς δ' Ἄρει δεδμημένους
 πέμπει μελαίνης Ἀΐδης ὑπὸ χθονός·
 οἳ δ' ἐν θαλάσῃ λαίλαπι κλονούμενοι
 καὶ κύμασιν πολλοῖσι πορφυρέης ἁλός
 θνήσκουσιν, εὖτ' ἂν ἠδὺ νώσωνται ζοῖεν·
 οἳ δ' ἀγχόνην ἄψαντο δυστήνῳ μόρῳ

15

καυτάγρετοι λείπουσιν ἡλίου φάος.
20 Οὔτω κακῶν ἀπ' οὐδέν· ἀλλὰ μυρίαί
βροτοῖσι κῆρες κἀνεπίφραστοι δῦαι
καὶ πῆματ' ἐστίν· εἰ δ' ἐμοὶ πιθόλατο,
οὐκ ἂν κακῶν ἐρῶμεν οὐδ' ἐπ' ἄλγεσιν
κακοῖσ' ἔχοντες θυμὸν αἰκίζοίμεθα.

53 (2). ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Χωρὶς γυναικὸς θεὸς ἐποίησεν νόον
• τὰ πρῶτα· τὴν μὲν ἐξ ὑὸς τανύτριχος,
τῇ πάντ' ἂν οἶκον βορβόρω πεφυρμένα
ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλινδεῖται χαμαί·
5 αὐτὴ δ' ἄλουτος ἀπλύτοις τ' ἐν εἵμασιν
ἐν κοπρίῃσιν ἡμένῃ πιαίνεται.

τὴν δ' ἐξ ἀλιτρῆς θεὸς ἔθηκ' ἀλώπεκος
γυναῖκα, πάντων ἴδριν· οὐδέ μιν κακῶν
λέληθεν οὐδέν, οὐδὲ τῶν ἀμεινόνων.
10 τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν εἶπε πολλάκις κακόν,
τὸ δ' ἐσθλόν· ὀργὴν δ' ἄλλοτ' ἀλλοίην ἔχει.

τὴν δ' ἐκ θαλάσσης, ἥ δὴ ἐν φρεσὶν νοεῖ.
τὴν μὲν γελᾷ τε καὶ γέγηθεν ἡμέρην·
ἐπαινέσει μιν ξεῖνος ἐν δόμοισ' ἰδῶν·
15 « Οὐκ ἔστιν ἄλλη τῆσδε λαιῶν γυνή
ἐν πᾶσιν ἀνθρώποισιν οὐδὲ καλλίων ».
τὴν δ' οὐκ ἀνεκτὸς οὔτ' ἐν ὀφθαλμοῖσ' ἰδεῖν
οὔτ' ἄσσον ἐλθεῖν, ἀλλὰ μαίνεται τότε
ἄπλητον, ὥσπερ ἀμφὶ τέκνοισιν κύων.

ἀμείλιχος δὲ πᾶσι κάποθυμῆ
ἔχθροῖσιν ἴσα καὶ φίλοισι γίγνεται·
ὥσπερ θάλασσα πολλάκις μὲν ἀτρεμῆς
ἔστηκ', ἀπήμων, χάρμα ναύτησιν μέγα,
θέρεος ἐν ὥρῃ, πολλάκις δὲ μαίνεται
βαρυκτύποισι κύμασιν φορευμένη·
ταύτη μάλιστ' ἔοικε τοιαύτη γυνή.

τὴν δ' ἵππος ἀβρὴ χαιτέεσσ' ἐγείνατο
ἢ δούλι' ἔργα καὶ δύνῃ περιτρέπει·
κοῦτ' ἂν μύλης ψάυσειεν, οὔτε κόσκινον
ἄρειεν, οὔτε κόπρον ἐξ οἴκου βάλοι . . .
λοῦται δὲ πάσης ἡμέρας ἀπο ρύπον
δίς, ἄλλοτε τρίς, καὶ μύροισ' ἀλείφεται·
ἀεὶ δὲ χαιτὴν ἐκτενισμένην φορεῖ
βαθεῖαν, ἀνθέμοισιν ἐσκιασμένην.
καλὸν μὲν ὦν θέημα τοιαύτη γυνή
ἄλλοισι, τῷ δ' ἔχοντι γίγνεται κακόν,
ἦν μὴ τις ἢ τύραννος ἢ σιηπτοῦχος ᾗ,
ὅστις τοιούτοις θυμὸν ἀγλαΐζεται.

τὴν δ' ἐκ μελίσσης· τὴν τις εὐτυχεῖ λαβὼν·
κεῖνη γὰρ οἷη μῶμος οὐ προσιζάνει,
θάλλει δ' ἀπ' αὐτῆς κάπαέζεται βίος·
φίλη δὲ σὺν φιλεῦντι γηράσκει πόσι,
τεκοῦσα καλὸν κούνομάκλυτον γένος·
κάριπρεπῆς μὲν ἐν γυναιξὶ γίγνεται
πάσῃσι, θεῖη δ' ἀμφιδέδρομεν χάρις.

Γ΄

Μ Ε Λ Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Δ Λ Κ Δ Ι Ο Σ

54 (1). Η ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΩΝ ΟΠΛΩΝ

Μαρμαίρει δὲ μέγας δόμος χάλκῳ· παῖσα δ' Ἄρη κεκόσμηται στέγα
 λάμπραισιν κυνίαισι, κατ' τῶν λεῦκοι κατύπερθεν ἵππιοι λόφοι
 νεύοισιν, κεφάλαισιν ἄνδρων ἀγάλματα· χάλκιοι δὲ πασσάλιοι
 κρύπτοισιν περικείμεναι λάμπραι κνάμιδες, ἄρκος ἰσχύρω βέλεος,
 θώρακές τε νέω λίνω κοίλαι τε κατ' ἄσπιδες βεβλήμεναι·⁵
 πὰρ δὲ Χαλκίδικοι σπάθαι, πὰρ δὲ ζώματα πόλλα καὶ κυπάσσιδες.
 τῶν οὐκ ἔστι λάσθεσθ', ἐπειδὴ πρῶτιστ' ὑπὸ Φέργον ἕσταμεν τότε.

55 (2). Η ΠΟΛΙΣ ΕΝ ΤΡΙΚΥΜΙΑ

Ἄσυνέτημι τῶν ἀνέμων στάσιν·
 τὸ μὲν γὰρ ἔνθεν κύμα κυλίνδεται,
 τὸ δ' ἔνθεν· ἄμμες δ' ὄν τὸ μέσσον
 νᾶι φορήμεθα σὺν μελαίνα,
 χεῖμωνι μοχθεῦντες μεγάλῳ μάλα·
 πὲρ μὲν γὰρ ἄντλος ἱστοπέδαν ἔχει,
 λαῖφος δὲ πᾶν ζάδηλον ἤδη
 καὶ λάκιδες μεγάλαι κατ' αὐτό·
 χόλαισι δ' ἄγκυλαι...

56 (3). ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑ

Νῦν χρῆ μεθύσθην καί τινα πρὸς βίαν
πῶνῃν, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

57 (4). ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΟΣ

Ἵγει μὲν ὁ Ζεὺς, ἐκ δ' ὀράνω μέγας
χείμων, πεπάγαισιν δ' ὑδάτων ῥόαι.

κάββαλλε τὸν χείμων', ἐπὶ μὲν τίθεις
πῦρ, ἐν δὲ κέρναις οἶνον ἀφειδέως

5 • μέλιχρον, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσα
 μάλθακον ἀμφιβαλῶν γνόφαλλον.

58 (5). ΣΥΜΠΟΣΙΑΚΟΝ ἈΣΜΑ

Πίνωμεν· τί τὰ λύχ' ὀμμένομεν; δάκτυλος ἀμέρα.
κάδ δ' ἄερρε κυλίχναις μεγάλαις, αἶτα, ποικίλαις·
οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Δίος υἱὸς λαθικάδεα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'· ἔγχεε κέρναις ἓνα καὶ δύο
5 πλέαις κακ κεφάλας, ἃ δ' ἑτέρα τὰν ἑτέραν κύλιξ
 ὠθήτω...

Ξ Α Π Φ Ω

59 (1). ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΦΡΟΔΙΤΗΝ

Ποικιλόθρον' ἀθάνατ' Ἀφρόδιτα,
παῖ Δίος, δολόπλοκε, λίσσομαί σε,

μὴ μ' ἄσαισι μηδ' ὀνίαισι δάμνα,
 πότνια, θυμόν·
 ἀλλὰ τυῖδ' ἔλθ', αἶ ποτα κᾶτέρωτα 5
 τᾶς ἔμας αὖδως αἰοῖσα πῆλυι
 ἔκλυες, πάτρος δὲ δόμον λίποισα
 χρύσιον ἦλθες
 ἄρμ' ὑπασδεύξαισα· κάλοι δὲ σ' ἄγον
 ὤκεες στρουῖθοι περὶ γᾶς μελαίνας 10
 πύκνα δίνεντες πτέρ' ἀπ' ὠράνω αἴθε-
 ρος διὰ μέσσω.
 αἶψα δ' ἐξίκοντο· τὺ δ', ὦ μάκαιρα,
 μειδιάσαισ' ἀθανάτω προσώπῳ
 ἦρε', ὅττι δηῦτε πέπονθα κῶττι 15
 δηῦτε κάλῃμι,
 κῶττι ἔμῳ μάλιστα θέλω γένεσθαι
 μαινόλα θυμῷ· «Τίνα δηῦτε Πείθω
 μαῖσ' ἄγην ἐς σάν φιλότατα; τίς σ', ὦ 20
 Ψάφφ', ἀδικῆει;
 καὶ γὰρ αἶ φεύγει, ταχέως διώξει,
 αἶ δὲ δῶρα μὴ δέκετ', ἀλλὰ δώσει,
 αἶ δὲ μὴ φίλει, ταχέως φιλήσει
 κωὺκ ἐθέλοισαν».
 ἔλθε μοι καὶ νῦν, χαλεπᾶν δὲ λῦσον 25
 ἐκ μεριμνᾶν, ὅσσα δέ μοι τέλεσσαί
 θυμός ἱμέρρει, τέλεσον· σὺ δ' αὐτα
 σύμμαχος ἔσσο.

60 (2). Η ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΗ ΦΙΑΗ

— — — ἄπυ Σαρδίων

— — πόλλακι τυϊδε νῶν ἔχοισα

ὡς πεδεζώομεν, βεβάως ἔχεν

σὲ θεᾶ ἰκέλαν Ἄρι-

5 γνωτα, σᾶ δὲ μάλιστ' ἔχαιρε μόλπα.

νῦν δὲ Λύδαισιν ἐμπρέπεται γυναί-
κεσσιν, ὡς ποτ' ἀελίω

• δύντος ἅ βροδοδάκτυλος σελάννα

πάντα περρέχοισ' ἄστρα, φάος δ' ἐπί-

10 σχει θάλασσαν ἔπ' ἀλμύραν

ἴσως καὶ πολυανθέμοις ἀρούραις.

ἅ δ' ἔέρσα κάλα κέχυται, τεθά-

λαισι δὲ βρόδα κάπαλ' ἄν-

θρυσκα καὶ μελίλωτος ἀνθεμώδης.

15 πόλλα δὲ ζαφοίταισ' ἀγάνας ἐπι-

μνάσθεις' Ἄτθιδος, ἰμέρω

λέπταν ποι φρένα, κῆρ δ' ἄσα βόρηται.

κῆθι δ' ἔλθην ἄμμ' ὄξυ βοᾶ· τὰ δ' οὐ

νῶν τάπτυστα νύξ πολύως

20 γαρούει δι' ἄλος...

61 (3). ΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΜΟΥΣΟΝ

Καθάνοισα δὲ κείσειαι οὐδέ ποτα μναμοσύνα σέθεν
ἔσσειετ' οὐδ' ἔρος εἰς ὕστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων

τῶν ἐκ Πιερίας· ἀλλ' ἀφάνης κῆν Ἄϊδα δόμοις
φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

62 (4). ΕΙΣ ΩΡΑΙΑΝ ΚΟΡΗΝ,
ΑΚΟΜΗ ΑΝΥΠΑΝΔΡΟΝ

Οἶον τὸ γλυκύμαλον ἐρεύθεται ἄκρῳ ἐπ' ὕσδῳ,
ἄκρον ἐπ' ἀκροτάτῳ, λελάθοντο δὲ μαλοδρόπτες,
οὐ μὰν ἐκλελάθοντ', ἀλλ' οὐκ ἐδύναντ' ἐπίκεσθαι.

63 (5). «ΥΠΕΡΟΧΗ»

Ἄστερες μὲν ἀμφὶ κάλαν σελάνναν
ἀψ ἀπυκρύπτοισι φάεννον εἶδος,
ὅπποτα πλήθοισα μάλιστα λάμπη
γᾶν ἐπὶ παῖσαν
ἀργυρέα...

64 (6). ΡΕΜΒΗ

...ἀμφὶ δ' ὕδωρ
ἴψοθεν ψυχρον κελάδει δι' ὕσδων
μαλίνων, αἰθυσσομένων δὲ φύλλων
κῶμα καταρρεῖ.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΑ
65 (7). ΓΑΜΒΡΟΣ

Ἵψοι δὴ τὸ μέλαθρον
— Ἵμῆναον —
ἀέρρετε τέκτονες ἄνδρες·
— Ἵμῆναον —
γάμβρος ἐσέρχεται ἴσσοσ Ἄρευι,
— Ἵμῆναον —
ἄνδρος μεγάλω πόλυ μείζων.

66 (8). Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Θυρώρῳ πόδες ἐπτορόγυιοι,
τὰ δὲ σάμβαλα πεμπεβόηα,
πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

Α Ν Δ Κ Ρ Ε Ω Ν

67 (1). ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ
ΔΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Ἄγε δὴ φέρ' ἡμῖν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας

ὕδατος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβρίστως
ἀνά δηῦτε βασσαρήσω.

5

ἄγε δηῦτε μηκέθ' οὔτω
πατάγω τε κάλαλητῶ
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνω
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις.

10

68 (2). ΣΤΕΝΑΓΜΟΙ ΓΗΡΑΤΟΣ

Πολιοὶ μὲν ἡμῖν ἤδη κρόταφοι κάρη τε λευκόν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἤβη πάρα, γηραλέοι δ' ὀδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λείλειπται.
διὰ ταυτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικῶς·
'Αἶδεω γάρ ἐστι δεινὸς μυχός, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος· καὶ γὰρ ἐτοῖμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

5

69 (3). ΓΕΡΟΝΤΙΚΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ

Σφαίρη δηῦτε με πορφυρῆ
βάλλων χρυσοκόμης Ἔρωσ
νήνι ποικιλοσαμβάλω
συμπαίζειν προκαλεῖται·
ἦ δ', ἐστὶν γὰρ ἀπ' εὐκτίτου
Λέσβου, τὴν μὲν ἐμήν κόμην,
λευκὴ γάρ, καταμέμφεται,
πρὸς δ' ἄλλην τινὰ χάσκει.

5

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκθεση
αποτελεί μέρος της έκθεσης
για την κατάσταση των

παιδιών με ειδικές ανάγκες
στην εκπαίδευση
και στην κοινωνία

στην Ελλάδα
για το έτος 2004

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Πρόκειται για την εφαρμογή των
αποφάσεων του Συμβουλίου
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
για την ενίσχυση της
εκπαίδευσης και της
κοινωνικής αλληλεγγύης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στόχος είναι η προώθηση
της κοινωνικής αλληλεγγύης
και της εκπαίδευσης
στην Ελλάδα
για το έτος 2004

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκθεση
αποτελεί μέρος της έκθεσης
για την κατάσταση των

Δ'

Χ Ο Ρ Ι Κ Η Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

3 1 3 Η 1 0 Π Η Χ 1 Δ 0 Χ

Τ Ε Ρ Γ Α Ν Δ Ρ Ο Σ

70. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἄπ. 1.

Ζεῦ, πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὕμνων ἀρχάν.

Ἄπ. 2.

Ἔνθ' αἰχμά τε νέων θάλλει καὶ μῶσα λίγεια
καὶ δίκα εὐρύαγυια, καλῶν ἐπιτάρροθος ἔργων.

Ἄπ. 3.

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστέρξαντες αἰοιδὰν
ἑπτατόνω φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Δ Λ Κ Μ Δ Ν

71 (1). ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΗΡΕΜΙΑ

Εὔδουσιν δ' ὄρεων κορυφαί τε καὶ φάραγες
πρώονές τε καὶ χαράδραι,

5 φῦλά θ' ἔρπετά, τόσσα τρέφει μέλαινα γαῖα,
θῆρές τ' ὄρεσκῶοι καὶ γένος μελισσῶν
καὶ κνώδαλ' ἐν βένθεσσι πορφυρέας ἀλός·
εὐδουσιν δ' οἰωνῶν
φῦλα ταχυπτερύγων.

72 (2). ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Οὐ μ' ἔτι, παρθενικαὶ μελιγάρυες ἱμερόφωνοι,
γυῖα φέρειν δύναται· βάλε δὴ βάλε κηρύλος εἶην,
ὅστ' ἐπὶ κύματος ἄνθος ἄμ' ἀλκυόνεσσι ποτῆται
νηδεῆς ἦτορ ἔχων, ἀλιπόρφυρος εἶαρος ὄρνις.

Ξ Τ Η Ξ Ι Χ Ο Ρ Ο Ξ

73. ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἄελιος δ' Ὑπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινε
χρύσειον, ὄφρα δι' Ὀκεανοῦ περάσας
ἀφίκοιθ' ἱερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς,
ποτὶ ματέρα κουριδίην τ' ἄλοχον παίδας τε φίλους.
ὁ δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατάσχιον
ποσσὶ πάις Διός.

Ξ Ι Μ Ω Ν Ι Δ Η Ξ
 (Ο Κ Ε Ι Ο Ξ)

74 (1). ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΕΣΟΝΤΑΣ
 ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

Τῶν ἐν Θερμοπύλαισι θανόντων
 εὐκλεῆς μὲν ἅ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος,
 βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνάστις, ὁ δ' οἶκτος
 ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οὔτ' εὐρῶς (ἔπαινος·
 οὔθ' ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος·
 ἀνδρῶν ἀγαθῶν ὅδε σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν
 Ἑλλάδος εἴλετο· μαρτυρεῖ δὲ καὶ Λεωνίδας,
 ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λειοπῶς
 κόσμον ἀέναόν τε κλέος.

5

75 (2). ΑΣΤΑΘΗ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ

Ἄνθρωπος ἐὼν μὴ ποτε φάσῃς ὅτι γίνεται αὔριον
 μηδ' ἄνδρα ἰδὼν ὄλβιον, ὅσσον χρόνον ἔσσεται·
 ὠκεῖα γὰρ οὐδὲ τανυπτερύγου μυίας
 οὕτως ἅ μετὰστασις.

76 (3). Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἀνθρώπων ὀλίγον μὲν κάρτος, ἄπρακτοι δὲ μεληδόνες,
 αἰῶνι δὲ παύρῳ πόνος ἀμφὶ πόνῳ·
 ὁ δ' ἄφυκτος ὁμῶς ἐπικρέμαται θάνατος·
 κείνου γὰρ ἴσῃν λάχον μέρος οἷ τ' ἀγαθοὶ
 5 ὅστις τε κακός.

77 (4). Η ΑΡΕΤΗ

Ἔστι τις λόγος
 τὰν Ἀρετὰν ναίειν δυσαμβάτοις ἐπὶ πέτραις·
 ἀγνὰν δὲ μιν θεὰν χῶρον ἀγνὸν ἀμφέπειν.
 οὐδὲ πάντων βλεφάροις θνατῶν ἔσοπτος,
 5 ᾧ μὴ δακέθυμος ἰδρῶς ἔνδοθεν μόλη
 ἵκη τ' ἐς ἄκρον ἀνδρείας.

78 (5). ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΥ
ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τίς κεν αἰνήσειε νόῳ πίσυνος Λίνδου ναέταν Κλεόβουλον
 ἀενάοις ποταμοῖσιν ἄνθεσσι τ' εἰαρινοῖς
 ἀελίου τε φλογὶ χρυσέας τε σελάνας
 καὶ θαλασσαιαῖσι δίναις ἀντία θέντα μένος ὀστάλας;
 6 ἅπαντα γὰρ ἔστι θεῶν ἥσσω· λίθον δὲ
 καὶ βρόττειοι παλάμαι θραύοντι· μωροῦ φωτὸς ἄδε βουλά.

Β Δ Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Σ

79 (1). ΠΑΙΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ

Τίκτει δέ τε θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάληα
 πλοῦτον καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα,
 δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσιν αἴθεσθαι βοῶν
 ξανθᾶ φλογὶ μῆρα τανυτρίχων τε μήλων,
 γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κόμων μέλειν. 5
 ἐν δὲ σιδαροδέτοις πόρπαξιν αἰθᾶν
 ἀραχνᾶν ἴστοι πέλονται·
 ἔγχεά τε λογχωτὰ ξίφεά τ' ἀμφάκεα δάμναται εὐρώς·
 χαλκεᾶν δ' οὐκ ἔστι σαλπίγγων κτύπος·
 οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος ἀπὸ βλεφάρων, 10
 ἄῶος ὃς θάλπει κέαρ.
 συμποσίων δ' ἐρατῶν
 βρίθοντ' ἀγυιαί, παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.

80 (2). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ
 ΜΙΑ Η ΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Εἷς ὄρος, μία βροτοῖσιν ἔστιν εὐτυχίας ὁδός,
 θυμὸν εἴ τις ἔχων ἀπενθῆ διατελεῖν δύναται βίον·
 ὃς δὲ μυρία μὲν ἀμφιπολεῖ φρενί,
 τὸ δὲ παρ' ἅμάρ τε καὶ νύκτα μελλόντων χάριν
 ἐὼν ἰάπτεται κέαρ, ἄκαρπον ἔχει πόνον. 5

Στρ. α'. Χορός.

Βασιλεῦ τᾶν ἱερᾶν Ἴθανᾶν,
 τῶν ἄβροβίων ἀναξ Ἴώνων,
 τί νέον ἔκλαγε χαλκοκώδων
 σάλπιγξ πολεμηίαν αἰοιδάν ;
 5 ἦ τις ἀμετέρας χθονὸς
 δυσμενῆς ὄρι' ἀμφιβάλλει
 στραταγέτας ἀνῆρ ;
 ἦ λησται κακομάχανοι
 ποιμένων ἀέκατι μῆλων
 10 σεύοντ' ἀγέλας βία ;
 ἦ τί τοι κραδίαν ἀμύσσει ;
 φθέγγευ· δοκέω γάρ εἶ τινη βροτῶν
 ἀλκίμων ἐπικουρίαν
 καὶ τιν ἔμμεναι νέων,
 15 ὦ Πανδίωνος υἱέ καὶ Κρεούσας.

Στρ. β'. Κορυφαῖος.

Νέον ἦλθεν δολιχὰν ἀμείψας
 κάρυξ ποσὶν Ἴσθμίαν κέλευθον·

ἄφατα δ' ἔργα λέγει κραταιοῦ
 φωτός· τὸν ὑπέρβιον τ' ἔπεφνεν
 Σίνιν, ὃς ἰσχύι φέρτατος
 20
 θνατῶν ἦν, Κρονίδα Λυταίου
 σεισίχθονος τέκος·
 σὺν τ' ἀνδροκτόνον ἐν νάπαις
 Κρεμμυῶνος, ἀτάσθαλόν τε
 25
 Σίριωνα κατέκτανεν,
 τάν τε Κερκυόνος παλαιστραν
 ἔσχεν, Πολυπήμονός τε καρτεράν
 σφῦραν ἐξέβαλεν Προκό-
 πτας, ἀρείονος τυχῶν
 30
 φωτός· ταῦτα δέδοιχ' ὕπα τελεῖται.

Στρ. γ'. Χορός.

Τίνα δ' ἔμμεν, πόθεν ἄνδρα τοῦτον
 λέγει, τίνα τε στολὰν ἔχοντα ;
 πότερα σὺν πολεμηγίσι ὄ-
 πλοισι στρατιὰν ἄγοντα πολλάν ;
 35
 ἢ μῦνον σὺν ὀπάσιν
 στείχειν ἔμπορον οἷ' ἀλάταν
 ἐπ' ἄλλοδαμίαν,
 ἰσχυρόν τε καὶ ἄλκιμον
 ὧδε καὶ θρασύν, ὃς τοσοῦτων
 40
 ἀνδρῶν κρατερόν σθένος
 ἔσχεν; ἦ θεὸς αὐτὸν ὄρμα,
 δίκας ἀδίκοισιν ὄφρα μῆσεται.
 οὐ γὰρ βῆδιον αἰὲν ἔρ-
 δοντα μὴ 'ντυχεῖν κακῶ.
 45
 πάντ' ἐν τῷ δολιχῶ χρόνῳ τελεῖται.

Στρ. δ'. Κορυφαῖος.

Δύο Φοι φῶτε μόνους ὀμαρτεῖν
λέγει, περὶ φαιδίμοισι δ' ὤμοις
ξίφος ἔχει ἐλεφαντόκωπον·
ξεστοὺς δὲ δὴ' ἐν χέρεσσ' ἄκοντας
50 κηῦτυκτον κυνέαν Λάκαι-
ναν κρατὸς πέρι πυρσοχαίτου·
χιτῶνα πορφύρεον
στέρνοις τ' ἀμφί, καὶ οὐλίον
Θεσσαλὰν χλαμύδ' ὀμμάτων δὲ
55 στίλβειν ἄπο Λαμνίαν
φοίνισσαν φλόγα· παῖδα δ' ἔμμεν
πρώθηβον, ἀρηίων δ' ἀθυρμάτων
μεμνᾶσθαι πολέμου τε καὶ
χαλκεοκτύπου μάχης·
60 δίζησθαι δὲ φιλαγλάους Ἀθάνας.

82 (4). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΑΡΓΕΙΩ ΚΕΙΩ ΠΑΙΔΙ
ΠΥΚΤΗ ΙΣΘΜΙΑ

Στροφή. Ἄιξον, ὦ σεμνοδότειρα Φήμα,
ἔς Κέον ἱεράν, χαριτώ-

νυμον φέρουσ' ἀγγελίαν,
ὅτι μάχας θρασύχειρος Ἄρ-
γεῖος ἄρατο νίκαν.

5

Ἄντιστρ. καλῶν δ' ἀνέμνασεν, ὅσ' ἐν κλεενῶ
αὐχένι Φισθμοῦ ζαθέαν
λιπόντες Εὐξαντίδα νᾶ-
σον ἐπεδείξαμεν ἑβδομή-
κοντα σὺν στεφάνοισιν.

10

Ἐπωδός. καλεῖ δὲ Μοῦσ' αὐθιγενῆς
γλυκεῖαν αὐλῶν καναχάν,
γεραίρους' ἐπινικίοις
Πανθείδα φίλον υἱόν.

Π Ι Ν Δ Δ Ρ Ο Σ

83 (1). ΠΡΟΣΟΔΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Στροφή. Χαῖρ', ὦ θεοδμάτα, λιπαροπλοκάμου παί-
δεσσι Λατοῦς ἡμεροέστατον ἔρνος,
πόντου θύγατερ, χθονὸς εὐρείας ἀκί-
νητον τέρας, ἄν τε βροτοὶ

5 Δᾶλον κικλήσκουσιν, μάκαρες δ' ἐν Ὀλύμπῳ
τηλέφαντον κυανέας χθονὸς ἄστρον...

Ἄντιστρ. ...ἦν γὰρ τὸ πάροιθε φορητὰ κυμάτεσ-
σιν παντοδαπῶν τ' ἀνέμων
ρίπαϊσιν. ἀλλ' ἅ Κοιογενῆς ὀπότη' ὠδί-
10 νεσσι θυίοισ' ἀγχιτόκοις ἐπέβα νιν,
δὴ τότε τέσσαρες ὄρθαι
πρέμων ἀπώρουσιν χθονίων,
ἄν δ' ἐπικράνοισι σχέθον πέτρην ἀδαμαντοπέδιλοι
κίονες· ἐνθα τεκοῖσ' εὐδαίμον' ἐπόψατο γένναν.

84 (2). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ)

Ἴδετ' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι,
ἐπὶ τε κλυτὰν πέμπετε χάριν, θεοί,
πολύβατον οἷ τ' ἄστεος ὀμφαλὸν θυόεντα
ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀθάναις
5 οἴχνηϊτε πανδαίδαλόν τ' εὐκλέ' ἀγοράν·

ιοδέτων λάχετε στεφάνων τὰν ἐαρίδρεπτον
λοιβάν· Διόθεν τέ με σὺν ἀγλαΐᾳ
ἴδετε πορευθέντ' ἀοιδᾶν

δεύτερον ἐπὶ κισσοδέταν θεόν,
Βρόμιον ὄν τ' Ἐριβόαν τε βροτοὶ καλέομεν, 10
γόνον ὑπάτων μὲν πατέρων μελπέμεν
γυναικῶν τε Καδμεϊᾶν.

Ἐναργέα τελέων σάματ' οὐ λανθάνει,
φοινικοεᾶνων ὀπότ' οἰχθέντος Ὠρᾶν θαλάμου
εὐδομον ἐπάγησιν ἔαρ' φυτὰ νεκτάρεια 15
τότε βάλλεται, τότ' ἐπ' ἀμβρόταν χθόν' ἔραται
Ἴων φόβαι ῥόδα τε κόμαισι μείγνυται.
ἀχεῖτ', ὀμφαὶ μελέων σὺν αὐλοῖς,
ἀχεῖτε Σεμέλαν ἐλικάμπυκα, χοροί.

85 (3). ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΣ
(ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

ᾠ ται λιπαραὶ καὶ ἰοστέφανοι καὶ αἰοίδιμοι,
Ἑλλάδος ἔρεισμα, κλειναὶ Ἀθᾶναι,
δαιμόνιον πτολίεθρον ...
... ὅθι παῖδες Ἀθαναίων ἐβάλοντο φεναγὰν
κρηπῖδ' ἐλευθερίας.

86 (4). ΠΑΙΑΝ
(ΕΠΙ ΤΗ ΕΚΛΕΙΨΕΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ)

Στρ. Ἀκτὶς ἀελίου, τί, πολύσκοπε, μήσεαι,
ὦ μᾶτερ ὀμμάτων, ἄστρον ὑπέρτατον,

ἐν ἀμέρᾳ κλεπτόμενον ; τί δ' ἔθηκας ἀμάχανον
ἰσχὺν τ' ἀνδράσιν καὶ σοφίας ὁδόν,
5 ἐπίσκοτον ἀτραπὸν ἐσσυμένα ;
ἐλαύνεις τι νεώτερον ἢ πάρος ;
ἀλλὰ σε, πρὸς Διός, ἵπποσὸα θοάς,
ἱκετεύω, ἀπήμονα
εἰς ὄλβον τινὰ τράποιο Θήβαις,
10 ὦ πότνια, πάγκοινον τέρας.

Ἄντιστρ. ἦρ ἀτασθαλίαισι κοτεσσαμένα βροτῶν
πάμπαν μὲν οὐ θέλεις ἐξελέμεν φάος
αἰῶνος ἀγόν, πολέμοιο δὲ σᾶμα φέρεις τινός,
ἦ καρποῦ φθίσιν, ἦ νιφετοῦ σθένος
15 ὑπέρφρατον, ἦ στάσιν οὐλομέναν,
ἦ πόντου κενέωσιν ἄρ' ἄμ πέδον,
ἦ παγετὸν χθονός, ἦ νότιον θέρος
ὔδατι ζακότῳ βέον ;
ἦ γαῖαν κατακλύσαισα θήσεις
20 ἀνδρῶν νέον ἐξ ἀρχᾶς γένος ;
ὀλοφύρομαι οὐδέν, ὅ τι πάντων μέτα πείσομαι.

87 (5). ΕΠΙΝΙΚΟΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΝ
ΑΣΩΠΙΧΩ, ΟΡΧΟΜΕΝΙΩ ΠΑΙΔΙ
ΣΤΑΔΙΕΙ (476 π.Χ.)

Στρ. α'. Καφισίων ὑδάτων λαχοῦσαι
ταί τε ναίετε καλλίπωλον ἔδραν,
ὦ λιπαρᾶς αἰοίδιμοι βασιλείαι

Χάριτες Ἐρχομενοῦ, παλαιγόνων Μινυᾶν ἐπίσκοποι, 5
 κλυτ', ἐπεὶ εὐχομαι· σὺν γὰρ ὑμῖν τὰ τερπνά τε
 καὶ γλυκὲ' ἄνεται πάντα βροτοῖς,
 εἰ σοφός, εἰ καλός, εἴ τις ἀγλαὸς ἀνήρ. 10
 οὐδὲ γὰρ θεοὶ σεμνᾶν Χαρίτων ἄτερ
 κοιρανεόντι χοροὺς οὔτε δαΐτας· ἀλλὰ πάντων ταμίαι
 ἔργων ἐν οὐρανῷ, χρυσότοξον θέμεναι πάρα 15
 Πύθιον Ἀπόλλωνα θρόνους,
 αἰέναον σέβοντι πατρὸς Ὀλυμπίῳ τιμάν.

Στρ. β'. ὦ πότνι' Ἀγλαΐα φιλησί-
 μολπέ τ' Εὐφροσύνα, θεῶν κρατίστου 20
 παῖδες, ἐπακοῦτέ νυν, Θαλία τε
 ἐρασίμολπε, Φιδοῖσα τόνδε κῶμον ἐπ' εὐμενεῖ τύχα,
 κοῦφα βιβῶντα· Λυδῶ γὰρ Ἀσώπιχον τρόπω 25
 ἐν μελέταις τ' αἰείδων ἔμολον,
 οὔνεκ' Ὀλυμπιόνικος ἅ Μινύεια
 σεῦ Γέκατι. Μελαντειχέα νῦν δόμον
 Φερσεφόνας ἴθι, Γαχοῖ, πατρὶ κλυτὰν φέροισ' ἀγγελίαν, 30
 Κλεόδαμον ὄφρ' ἰδοῖς· υἱὸν εἶπης, ὅτι Φοι νέαν
 κόλπῳις παρ' εὐδόξῳις Πίσας
 ἐστεφάνωσε κυδίμων ἀέλθων πτεροῖσι χαίταν. 35

Επισημάνθηκε ότι η διαδικασία της εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντική και πρέπει να γίνεται με συνέπεια και με την βοήθεια των γονιών. Η εκπαίδευση είναι η βάση για την ανάπτυξη του παιδιού και πρέπει να γίνεται με συνέπεια και με την βοήθεια των γονιών. Η εκπαίδευση είναι η βάση για την ανάπτυξη του παιδιού και πρέπει να γίνεται με συνέπεια και με την βοήθεια των γονιών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΟΛΛΕΓΙΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(α = γλωσσικαὶ καὶ σημασιολογικαὶ παρατηρήσεις·
β = πραγματικαὶ παρατηρήσεις).

Α. ΕΛΕΓΕΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. ΕΛΕΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΝΟΣ

Ὁ Καλλίνος εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν σφριζομένων ἐλεγειακῶν ποιητῶν καὶ λέγεται διὰ τοῦτο πατὴρ τῆς ἐλεγειακῆς ποιήσεως, ὅπως ὁ Ὅμηρος πατὴρ τῆς ἐπικῆς. Πατὴρ αὐτοῦ ἦτο ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἰωνίας Ἐφεσος. Ἦκμασε περὶ τὸ 650 π.χ. Ἄλλα στοιχεῖα τοῦ βίου του εἶναι ἄγνωστα.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του ἠπειλήθη σοβαρῶς ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων Κιμμερίων. Οὗτοι κατώκουν ἀρχικῶς εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον (Κριμαίαν), διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς πορθμὸς λέγεται Κιμμέριος Βόσπορος. Ἐξωσθέντες ὅμως οἱ Κιμμέριοι ὑπὸ τῶν ἄλλων Σκυθῶν ἐπέδραμον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν λεηλατοῦντες καὶ ἐρημοῦντες τὰ πάντα. Ἐπειτα ἐστράφησαν καὶ ἐναντίον τῆς πλουσίας Ἐφέσου, ἡ ὁποία τότε διέτρεξε μέγαν κίνδυνον. Εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν τῆς πατρίδος του ὁ ποιητῆς ἔγραψε πολεμικὴν ἐλεγείαν, διὰ τῆς ὁποίας παρῶρμα τοὺς συμπατριώτας του εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν εἰσβολέων.

Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἐσώθη μόνον τὸ παρατιθέμενον ἐδῶ ἀπόσπασμα. Ἄλλα ποιήματα τοῦ Καλλίνου δὲν ἔχομεν.

1. Πολεμικὸν σάλπισμα.

α) Στ. 1-5. **μέχρις τεῦ** ἕως πότε (τεῦ = τοῦ, τίνας· ἐκ τοῦ τέο κατὰ Ἴων. συναίρ.).—**κατάκειμαι** μένω κάτακοιτος, ἀδρανῶ.—**κότε** (ἰών.) πότε.—**ἀμφιπερικτίονες** = ἀμφικτίονες, περίοικοι, γείτονες (ρίζα: **κτι-**, **κτίζω**).—**μεθήμι** (ἐμαυτὸν) ἀφήνομαι ἀδρανῆς, ἀμελῶ.—**ᾧδε λίην** (= λίαν) τόσον πολὺ.—**ἤμαι** κάθημαι, εὐρίσκομαι.—**ἀτάρ** (ἰών.) ἀλλά, ἀλλ' ὅμως.—**ῦστατ(α)** διὰ τελευταίαν φοράν, πρὶν ἐκπνεύσῃ.

Στ. 6 - 11. ἀγλαός λαμπρός, ὠραῖος. — περί (=περί) ὑπέρ.— ἀλοχος σύζυγος.—κουριδίος νόμιμος, ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν κόρην οὖσαν νυμφεύεται τις· (τὸ ἐπίθετον συνοδεύει κανονικῶς τὸ ἀλοχος καὶ συναποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ὥστε κατὰ τὴν ἐρμηνεῖαν δύναται νὰ παραλειφθῇ· προῆλθεν ἐκ τοῦ **κούρη - κόρη**).— **δυσμενέσιν**, εἰς τὸ **μάχεσθαι**· **δυσμενής** ἐχθρός.—**ὀκότε** (ἰων.) = **ὀπότε** (τὸ διπλοῦν κ χάριν τοῦ μέτρου).— **ἐπικλώθω** ὀρίζω, προκαθορίζω με τ α φ ο ρ ἄ ἐκ τοῦ: κλώθω· (τὸ νῆμα τῆς ζωῆς) ἐπὶ τινος, ἐξ οὗ καὶ **Κλωθῶ** μία τῶν Μοιρῶν.— **ἀλλὰ** (παρακελ.) ἐμπρός λοιπόν.— **ἰθὺς** (ἐδῶ εἶναι ἐπίρρ.).— **ἔγχος** δόρυ.— **ἀνέχομαι** ὑψώνω.— **ὑπ' ἀσπίδος** = **ὑπ' ἀσπίδα**.— **ἦτορ** καρδιά.— **ἔλασας**, τοῦ ρ. **εἴλω** συνθλίβω, σφίγγω (πρβλ. «σφίγγω τὴν καρδιά μου» = κατασιγάζω τὸν φόβον, τὴν ἀνησυχίαν ἢ οἰονδήποτε ἄλλο συναίσθημα, διὰ νὰ συγκεντρώσω ὅλην τὴν ψυχικὴν μου δύναμιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν σοβαροῦ καθήκοντος).—**μείγνυται πόλεμος** γίνεται πολεμικὴ μεῖξις, ἀρχίζει πολεμικὴ σύρραξις.

Στ. 12 - 15. οὐ κως = οὐ πως κατ' οὐδένα τρόπον.— οὐδ' εἰ ἦ, ποιητ. ἀντὶ οὐδ' ἐὰν ἦ.— **δηιοτής** (γεν. -ῆτος) σφαγή, μάχη.—**φυγῶν** (ὑποκμ. ἐνν. **ἀνήρ**) ἐγκαταλείψας (ἐκ δειλίας).— **δοῦπος** λέξις πεποιεμένη.— **οἱ ἄκοντες** τὰ ἀκόντια.— **ἔρχεται** ἐπανέρχεται (εἰς τὸν οἶκόν του).—**κίχάνω** συναντῶ, εὐρίσκω (**κίχεν**, γνωμ. ἀόρ.).

Στ. 16 - 21. ἔμπης ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα (ἂν καὶ ἐσώθη).—**τὸν δὲ ἐνῶ** τοῦτον (τὸν «καρτερόφρονα» στ. 18).— **στενάχω**(μτβτ.) θρηνῶ κάποιον.— **ὀλίγος καὶ μέγας** μικροὶ καὶ μεγάλοι.—**ζῶω** ζῶ (ἡ μτχ. χρον.).— **μῖν** αὐτόν.— **ἔρδω** πράττω.— **μοῦνος ἐὼν** (μτχ. ἐναντ.) μόνος του.— **ἄξια πολλῶν** ὅσα πολλοὶ μαζί.

β) **Στ. 2.** οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίνας· πρβλ. Ὁδύσσ. β, 65 «ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίνας ἀνθρώπους».

Στ. 5. ὁ στ. οὗτος δὲν ἔχει ἄμεσον συνοχὴν πρὸς τὰ προηγούμενα, διότι ἐξέλιπον ἐν τῷ μεταξύ πολλοὶ στίχοι.

Στ. 7. γῆς περί καὶ παίδων κτλ. πρβλ. τὸ τοῦ Αἰσχύλου :

ᾠ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
ἐλευθεροῦτε πατρίδα, ἐλευθεροῦτε δὲ

παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατέρων ἔδη
θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.

(Πέρσαι, στίχ. 401 - 4)

Στ. 9. Μοῖραι. Κυρίως διὰ τῆς λέξεως **Μοῖρα** ἐκφράζεται ἡ ἀφηρημένη ἰδέα τῆς εἰμαρμένης καὶ δηλοῦται δι' αὐτῆς τὸ ἀναπόφευκτον μερίδιον ἐκάστου ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἰδέα τῆς **Μοίρας** ἀντινὰ παρασταθῆ διὰ μιᾶς θεότητος, ἀποσυνετέθη σὺν τῷ χρόνῳ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ἀρχαίων εἰς τρία πρόσωπα, σχηματίσαντα οὕτω σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν. Αὗται ἦσαν ἡ *Κλωθώ*, ἡ *Λάχεσις* καὶ ἡ *Ἄτροπος*.

Ἡ *Κλωθώ* (ἡ κλώθουσα) ἐκφράζει τὴν πλοκὴν τῶν γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς· ἡ *Λάχεσις* τὸν λαχόν, ὁ ὁποῖος προορίζεται δι' ἕκαστον ἀνθρώπον· ἡ *Ἄτροπος* τὴν ἀδυσώπητον ἀνάγκην τοῦ πεπρωμένου θανάτου. Ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως προσωπαποιοῦν τὴν ἰδέαν τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου ἐν τῷ κόσμῳ, ἐταυτίσθη ἡ βούλησις αὐτῶν μὲ τὴν βούλησιν τοῦ ὑπερτάτου τῶν θεῶν καὶ ἐθεωρήθησαν αὗται ἀφ' ἑνὸς μὲν θυγατέρες τοῦ Διός, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη «*Μοιραγέτης*», ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀδελφαὶ τῆς *Ἐννομίας*, τῆς *Δίκης* καὶ τῆς *Εἰρήνης*.

Αἱ τρεῖς *Μοῖραι* ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης σχηματίζουν σύμπλεγμα τριῶν ἀδελφῶν καὶ εἰκονίζονται ἄλλοτε μὲν ὑπὸ μορφῇ γραιῶν, ἄλλοτε δὲ ὡς ὄρμιοι γυναῖκες μὲ σοβαρὰν καὶ αὐστηρὰν φυσιογνωμίαν.

Στ. 12 - 13. Καὶ ἐδῶ δηλοῦται ἡ παναρχαία πίστις εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πεπρωμένου· βλέπε ἀνωτέρω.

Στ. 14. δοῦπος ἀκόντων· ποιητικὴ ἢ παραστάσις τῆς μάχης· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς μάχης ὅπως τὴν παριστᾷ ὁ Σολωμός: «*ἀκούω κόφια τὰ τουφέκια, — ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν, — ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια, — ἀκούω τρίξιμο δοντιῶν*».

Στ. 19. ἄξιος ἡμίθεων· πρβλ. Ἡσιόδου Ἔργ. 158. «*ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται ἡμίθειοι*».

— Διατὶ αἱ τρεῖς συνεχεῖς ἐρωτήσεις ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ποιήματος; Ποῖα συναισθήματα διεγείρει ὁ ποιητής; Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεώς του;

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Τυρταῖος κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Ἀττικῆς, ἦτο δὲ χωλὸς γραμματοδιδάσκαλος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν εἰς τὴν Σπάρτην, ὅταν οἱ Σπαρτιαῖται τῇ συμβουλῇ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἐζήτησαν στρατηγόν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν κατήγετο ἐξ Ἀφιδνῶν τῆς Λακωνικῆς. Πιθανώτατα ὅμως ἦτο Μιλήσιος, μετοικήσας εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ζῶν ἐπὶ τοῦ δευτέρου Μεσσηνιακοῦ πολέμου (685-667).

Οὗτος ἐποίησεν ἐλεγείαν γνωστὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Εὐνομία*». Διὰ ταύτης παρεῖχεν εἰκόνα τοῦ λαμπροῦ πολιτεύματος τοῦ Λυκούργου καὶ συνίστα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πολιτεύματος τούτου καὶ τὴν κατάπαυσιν τῆς δεινῆς ἐσωτερικῆς ταραχῆς, ἣ ὁποία τότε συνεκλόνηζε τὴν Σπάρτην. Τῆς ἐλεγείας ταύτης ἔχομεν μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα. Πλὴν αὐτῆς ἔγραψε καὶ ἄλλας, τὰς λεγομένας «*Ὑποθήκας*» (= συμβουλᾶς), διὰ τῶν ὁποίων παρῶρμα τοὺς Σπαρτιατάς εἰς ἀνένδοτον ἀγῶνα κατὰ τῶν Μεσσηνίων. Τῶν «*Ὑποθηκῶν*» τούτων ἐσώθησαν τρεῖς μόνον. Ἐπίσης συνέθεσε καὶ **ἐμβατήρια** εἰς δωρικὴν διάλεκτον καὶ ἀναπαιστικὸν μέτρον.

(Ἐδῶ περιελήφθησαν δύο ἐκ τῶν «*Ὑποθηκῶν*» του καὶ τὸ μόνον περισωθὲν ἐμβατήριον).

2 (1). Ὑποθήκη.

α) **Στ. 1 - 10.** γὰρ ὄντως, ἀληθῶς.—**τεθνάμεναι**, ἐνν. ὑποκ. **τινά**.—**μαρνάμενον**, μτχ. χρον. εἰς τὸ **πεσόντα** (**μάρναμαι** = μάχομαι).—**ἄνδρ' ἀγαθόν**, κτγρμ.—**περί** = ὑπέρ.—**ἦ** = **ἔη**.—**πίων** (θ. **πίειρα**, οὐ. **πίον**) παχύς, εὐφορος.—**πτωχεύω** ἐπαιτῶ.—**κουριδίη τ' ἀλόχῳ** βλ. σελ. 78 στ. 1.—**ἐχθρὸς μισητός**, ἐπαχθής· **ἐχθρὸς μὲν γὰρ**, αἰτιολογεῖ τὸ ἐν στ. 4· τὸ **μὲν** ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ **τε** στ. 9.—**τοῖσι μετέσσειται** = **ἔσσειται μετὰ τοῖσι** θὰ ζῆ μεταξὺ αὐτῶν.—**οὖς** = **πρὸς οὖς**.—**χρησμοσύνη** στέρησις, ἀνάγκη· (**χρή**, **χρεία**).—**εἶκω** ὑπέικω, κύπτω ὑπὸ τὸ βᾶρος.—**στυγερός μισητός**.—**αἰσχύνω** καταισχύνω, ἐντροπιάζω· (τοῦ **αἰσχύνει** ὑποκ. ὁ **προλιπὼν ἀνὴρ**).—**κατελέγχω** ἀσχημίζω, ἐξευτελίζω.—**ἀγλαός**, λαμπρός, ὠραῖος.—**εἶδος μορφή** (ἑαυτοῦ).

Στ. 11 - 20. ὦρη φροντίς («*ὀλίγωρος*—*ὀλιγαρῶ*, τιμωρός, θυρωρός»).—**ἀνδρὸς ἀλωμένου**, γεν. ἀντικ. εἰς τὸ **ὦρη**: κανεῖς δὲν φρον-

τίζει δι' ἄνδρα τοιουτοτρόπως περιπλανώμενον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· τὸ ρ. **άλῶμαι** = περιπλανῶμαι («ἀλήτης»). — **ῥπισ** (γεν. **ῥπιδος**) προσοχή, σεβασμός (θ. **ῥπ**: **ῥπωπα**). — **θυμῶ** ἐκθύμως, θαρραλέως. — **ψυχῇ ζωή**. — **ἀλλὰ μάχεσθε**· τὸ **ἀλλὰ** παρακελ. = ἐμπρὸς λοιπόν. — **φιλοψυχῶ** γίνομαι φίλος τῆς ψυχῆς (ζωῆς) μου, φιλοσώματος. — **μαρνάμενοι**, μτχ. χρόν.

Στ. 21 - 28. κείσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ **τοῦτο**. — τὸ **κάρη** ἢ τὸ **κάρα** (γεν. **κάρητος** καὶ **καρήατος**) ἢ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία). — **πολιὸς** ὑπόλευκος, ψαρός. — **χρόα**, αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὸ σῶμα (ὁ **χρῶς**, τοῦ **χρωτός** καὶ **χροός**, τῷ **χρωτί** καὶ **χροῖ**, τὸν **χρῶτα** καὶ **χροά**· ἀρχικὴ σημ. = δέρμα). — **ἐπέουκε** ἀρμόζουν. — **ῥφρα (κεν) ἔχη** = ἕως ἂν ἔχη ἐφ' ὅσον κατέχει (αὐτοῦς, τοὺς νέους). — **ἔρατός** ἀξιεράστος, ποθητός. — **θηητός** θεατός. — **θηητός ιδεῖν**, ἀξιοθέατος, ἀξιοθαύμαστος (ὑποκ. **ὁ νέος**).

Στ. 29 - 30. ἀλλά, ὅπως εἰς στ. 15. — **διαβαίνω**, διασκελίζω, ἀνοίγω τὰ πόδια μου (διὰ νὰ στηριχθῶ καλά).

β) Ἡ ἐλεγεία μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Κοραῆ καὶ τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη. Ἡ μετάφρασις τοῦ τελευταίου εἶναι ἀρκετὰ γνωστὴ καὶ ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους «*Τί τιμὴ στὸ παλληκάρι, ὅταν πρῶτο στῆ φωτιά — σκοτωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μὲ τὴν σπάθα στῆ δεξιὰ*».

Στ. 3. τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν· ἀντίθεσις πρὸς τὸν ἄνδρ' ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον· οἱ ἐγκαταλείποντες τὴν πόλιν, οἱ ἀποφεύγοντες τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς (οἱ «*τρέσαντες*» καὶ «*διψάσπιδες*») εἶναι ἐπαίσχυντοι, ἐθεωροῦντο δὲ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἄξιοι περιφρονησεως· διὰ τοὺς τοιοῦτους οἱ στίχοι 3 - 10.

Στ. 20. μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς· ἐκδηλοῦται ὁ βαθύτατος σεβασμὸς τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς γέροντας· τὸ νόημα ἐκφράζεται ἐντονώτερον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας στ. 20 - 28.

Στ. 29 - 30. Εἰ κ' ὦν τοῦ ἀποφασιστικοῦ μαχητοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἄνοιγμα τῶν ποδῶν ἀποκτᾶ σταθερωτέραν βάσιν καὶ καταβάλλει μείζονα δύναμιν· μὲ τὸ δάγκωμα τῶν χειλέων ἐκφράζει τὴν ἄκαμπτον θέλησιν του καὶ τὴν καρτερίαν του.

— *Συγκρίνατε* τοὺς στ. 3 - 10 τοῦ *Τυρταίου περὶ τοῦ ἐγκαταλείπον-*

τος τὴν πόλιν πρὸς τοὺς στ. 16-17 τοῦ Καλλίνου. Ἐπίσης τοὺς στ. 27-30 τοῦ Τυρταίου περὶ τοῦ γενναίου ἀνδρὸς πρὸς τοὺς στ. 18-21 τοῦ Καλλίνου.

3 (2). Ὑποθήκη.

α) **Στ. 1 - 12.** οὐτ' ἂν μνησαίμην (προτάσσομένη ἀπόδοσις εἰς τὴν ὑπόθεσιν στ. 3)· μιμνήσκομαι θεωρῶ ἄξιον μνείας. — ἐν λόγῳ· τίθεμαι λογαριάζω (συνών. τοῦ προηγουμένου). — ἀρετῆς, παλαισμοσύνης, γεν. τῆς αἰτίας· παλαισμοσύνη παλαιστικὴ δεξιότης (μυϊκὴ δύναμις). — οὐδ' εἰ, ἔνδοτ. προτάσεις. — βίη δύναμις. — φυὴ σωματικὴ διάπλασις. — Μίδεω, γεν. τοῦ Μίδης (-ας). — Κινύρευω γεν. τοῦ Κινύρης (-ας). — βασιλεύτερος ἰσχυρότερος βασιλεύς. — μελιχόγηρυς γλυκύφωνος (ἐκ τοῦ μελίχος = γλυκὺς καὶ γῆρυς, γεν. γήρυος = φωνή· ὁ καὶ ἡ μελιχόγηρυς, τὸ μελιχόγηρυ). — θοῦρος (θηλ. θοῦρις) ὀρμητικὸς, πολεμικὸς («θούριον»). — τετλαίη τοῦ τέτληκα (μὲ σημα. ἐνεστ.) ὑπομένω. — μέν, ἀπόδοσις ὁ κατωτέρω καί. — ὀρέγομαί τινος ἐκτείνομαι, πίπτω ἐπάνω εἰς κάποιον· ὀρμῶ ἐπάνω του. — δήσιος ἐχθρός.

Στ. 13 - 22. ἦδε, καθ' ἕλξιν ἀντὶ τόδε (τὸ ἀνωτέρω). — ἄεθλον ἄθλον, βραβεῖον. — φέρειν (ἀπαρ. τῆς ἀναφορᾶς) εἰς τὸ νὰ φέρῃ (αὐτό). — κάλλιστον φέρειν γίγνεται ἀξίζει πρωτίστως νὰ τὸ ἔχῃ. — ξυνὸς κοινὸς (ἐκ τῆς προθ. ξύν, σύν). — ἐσθλὸν (οὐσ.) κόσμημα. — ὅστις (ἂν) μένη = ἐάν τις μένη (ἐπεξήγησις τοῦ τοῦτο). — διαβαίνω, βλ. ἀνωτέρω («ὑποθήκη 2»), στ. 29. — νωλεμέως διαρκῶς, σταθερῶς. — ἐπί, μετὰ τοῦ λάθηται (τμησις). — πάγχυ = πάνυ ἐντελῶς. — τλήμων καρτερικὸς. — θυμὸς καρδιά. — παρατίθεμαι διακυβεύω, ριψοκινδυνεύω. — αἶψα ταχέως. — ἔτρεψε γνομ. ἀόρ. — σπουδῆ τάχιστα. — ἔσχεθε (παρατεταμένος τύπος τοῦ ἔσχε, γνομ. ἀόρ.) ἀναχαιτίζω.

Στ. 23 - 34. φίλον θυμὸν τὴν ζωὴν του (τὸ ἐπίθ. φίλος τίθειται συνήθως ἀντὶ τῆς κτητ. ἀντων. γ' προσ., διότι τὸ ἀνήκον εἰς τινα εἶναι προσφιλὲς εἰς αὐτόν). — ὀμφαλόεις ὀμφαλωτός, κωνοειδής. — ἐλληλαμένος τρυπημένος (τοῦ ἐλαύνομαι διαπερῶμαι). — ὁμῶς ὁμοίως. — κέκηδα (πρκ. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ κήδομαι) φροντίζω (διὰ τὸν νεκρὸν), κηδεύω. — ἀργαλέω πόθῳ, δοτ. τοῦ αἰτίου ἀργαλέος

υπερβολικός. — **ἀρίσημος** περίβλεπτος. — **γένος ἐξοπίσω** ἡ μέλλουσα γενεά, οἱ ἀπόγονοι (τοῦ πεσόντος). — **θοῦρος**, βλ. στ. 9.

Στ. 35 - 42. εἰ φύγη, ποιητ. σύνταξις ἀντὶ ἐὰν φύγη. — **κῆρ** (γεν. κηρός) ἡ μοῖρα. — **τανηλεγῆς** πικρότατος (ἐκ τοῦ **τείνω** + **ἄλγος**). — **εὐ-χὸς** καύχημα, δόξα· **εὐχὸς αἰχμῆς** πολεμικὴ δόξα. — **μεταπρέπω** διαπρέπω. — **βλάπτω τινά τινος** ἀποκλείω, στερῶ κάποιον ἀπὸ κάτι. — **αἰδῶς** σεβασμός. — **δίκη** δίκαιον, δικαίωμα. — **θῶκος** ἔδρα, κάθισμα· **ἐν θῶκοισιν (ὄντες)** καθήμενοι. — **οἱ κατ' αὐτὸν** οἱ ὁμήλικες. — **εἶλω** χῶρης παραχωρῶ τὴν θέσιν μου.

Στ. 43 - 45. ταύτης... ἀρετῆς τῆς τοιαύτης ἀνδρείας. — **νὺν** λοιπόν. — **τις** πᾶς τις, ὅλοι. — **θυμῶ** (δοτ. τροπ.) θαρραλέως. — **μεθίημι** ἀποχωρῶ.

β) **Στ. 2.** **ποδῶν - παλαισμοσύνης**· ἐννοοῦνται αἱ ἀθλητικαὶ ἱκανότητες τῶν δρομέων καὶ τῶν παλαιστῶν.

Στ. 3. **Κύκλωπες**· κατὰ τὸν Ὅμηρον ἄγριος ποιμενικὸς λαὸς (ἐν Σικελίᾳ)· οὗτοι ἦσαν πελώριοι μονόφθαλμοι καὶ ἀκαταβλήτου δυνάμεως (πρβλ. Ὀδυσσ. ι, 106 - 115, 187 - 192).

Στ. 4. **Θρηίκιος Βορέης (-ας)**· ὁ ἐκ Θράκης πνέων βορρᾶς (ἐδῶ προσωποποιούμενος) ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ὀρμητικῆς ταχύτητος καὶ δυνάμεως· συχνὰ δὲ εἰς τὴν ποίησιν λαμβάνεται ὡς μέτρον παρομοιώσεως τῆς πολεμικῆς ὀρμῆς (πρβλ. Παλαμά: « ἀνάξιος ὄπιος τὰ φτερά του — φτερά ἀπὸ σκέψη ἢ ἀπὸ πράξι — δὲ γοργοίγει τα, χαρά του, — γὰ νὰ πετάξῃ — βοριάς θρακιάς, μὲ τοὺς ἀνέμους, — πρὸς τοὺς πολέμους », « Παράκαιρα »).

Στ. 5. **Τιθωνός**, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Λαομέδοντος, περίφημος διὰ τὴν ὠραιότητά του.

Στ. 6. **Μίδας**, ὁ περίφημος διὰ τὰ πλοῦτη του βασιλεὺς τῆς Φρυγίας. — **Κινύρας**, μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κύπρου· τοῦτον ἠγάπησεν ὁ Ἀπόλλων καὶ κατέστησε ἀμπλουτον.

Στ. 7. **Πέλοψ**, ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου. Οὗτος μυθολογεῖται ὅτι σφαγεῖς ἀνοσίως ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καὶ ἀνασθηθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν κατέφυγεν εἰς Πίσαν τῆς Ἡλείας, ὅπου ἐνίκησε ἐν ἀρματοδρομίᾳ τὸν βασι-

λέα αὐτῆς Οἰνόμαον καὶ συνεζεύχθη τὴν κόρην τοῦ Ἴπποδάμειαν· λαβὼν δὲ τὸν θρόνον ἐξέτεινε τὴν ἀρχὴν εἰς ἅπασαν τὴν χερσονήσον, κληθεῖσαν ἀπ' αὐτοῦ Πελοπόννησον· ἐγέννησε τὸν Ἀτρέα (πατέρα τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ Μενελάου), τὸν Θυέστην (πατέρα τοῦ Αἰγίσθου) καὶ τὸν Χρῦσιππον· κατέστη παροικιῶδης διὰ τὸ μέγα κράτος του.

Στ. 8. Ἄδραστος· βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, πενθερὸς δὲ τοῦ Πολυνείκου· ἐφημίζετο διὰ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν του.

Στ. 24. διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος... καὶ διὰ θώρηκος· π ρ ο θ ὕ σ τ ε ρ ο ν. — ὄμφαλόεσσα· ἡ ἀσπίς ἔφερον εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς ἐξοχῆν, καλουμένην ὄμφαλόν.

Στ. 26. πρόσθεν ἑλληλαμένους· τοῦτο ἦτο τιμητικὴ ἔνδειξις ἀνδρείας· τὸναντίον τραύματα εἰς τὰ νῶτα ἦσαν δείγματα δειλίας, ὃ δὲ φέρων αὐτὰ ἐθάπτετο κατησχυμμένος ἐν σιγῇ.

Στ. 29. τύμβος· οἱ τάφοι τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων ἦσαν ἐν Σπάρτῃ εἰς περίβλεπτον μέρος (« ἀρίσθημοι ») καὶ ἔφερον ἐπιτυμβίους πλάκας μετὰ τὰ ὀνόματά των.

Στ. 41 - 42. Καὶ οἱ γέροντες ἀκόμη ἠγείροντο πρὸ τῶν ἡρώων καὶ παρεχώρουν τὴν θέσιν των κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς ἐκκλησίας, τῆς γερουσίας κλπ.

— Ποίᾳ ἀνθρωπίνῃς ἀρετᾷ ἀναφέρει εἰς τοὺς στ. 2-12 καὶ ποία ἢ ὑπερτάτη τούτων;

4 (3). Ἐμβατήριον.

α) ἄγετε (προσθκ. παρακελ.) ἐμπρός. — Σπάρτας (δωρ. τύπ.) Σπάρτης. — κῶροι (κοῦροι) τέκνα. — πολιάτας δωρ., πολιήτης ἰων. = πολίτης, (πολιατῶν γεν. πληθ.)· τὸ πολιτῶν μετ' ἐμφάσεως κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τοὺς περιοίκους. — λαιᾶ (ἐνν. χειρὶ) μετὰ τὴν ἀριστεράν. — ἴτυς-υος ἡ περιφέρεια τῆς ἀσπίδος, ἡ ἀσπίς. — ἀνσχεσθε, ἀνάσχεσθε ἀνυψώσατε ἀναλάβετε (ἐνν. τῇ δεξιᾷ). — πάτριος πατροπαράδοτος.

β) Τὸ ἐμβατήριον ἦτο ἄσμα πολεμικὸν ἀδόμενον τῇ συνοδείᾳ αὐλοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ τῆς μάχης· ὁ ρυθμὸς του ἦτο ἀναπαιστικὸς (—), κατάλληλος νὰ ρυθμίζῃ τὸ βῆμα ἐν πορείᾳ.

— Ποίᾳ ὁμοιότητος ἔχει ἢ ποιήσις τοῦ Τυρταίου πρὸς τὴν τοῦ Καλλίνου;

(Περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀρχιλόχου βλέπε εἰς τὸ τμήμα τῆς
 ἱαμβικῆς ποιήσεως, σελ. 110.).

5 (1). Ἡ ἀπολεσθεῖσα ἀσπίς.

α) ἀγάλλομαι εὐφραίνομαι, καυχῶμαι, κομπάζω.— Σαῖοι ἔθνος
 θρακικὸν κατοικοῦν παρὰ τὸν Νέστον ποταμὸν.— ἔντος (τὸ) ὄπλον.—
 ἀμώμητος ἄμεμπτος, ἄψογος.— κάλλιπον (κάτ-λιπον) κατέλιπον.—
 αὐτὸς δὲ ἐγὼ ὅμως, ὅπως κ' ἂν ἔχη.— ἔρρέτω (προστικτ. τοῦ ρ. ἔρρω)
 ἄς πάη στὸ καλὸ, στ' ἀνάθεμα.— ἐξαῦτις αὖθις, πάλιν.

β) Εἰς τοὺς στίχους τούτους ὁ Ἀρχιλόχος μετὰ μεγάλης ἀφελείας
 ἀστεΐζεται διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀσπίδος του.— Ἐκ τούτου ὅμως δὲν δυ-
 νάμεθα νὰ τοῦ καταλογίσωμεν ἀνανδρίαν, διότι, ἂν πράγματι ἦτο ἀναν-
 δρος, θὰ προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ τὸ ἀτύχημά του, ἀντὶ νὰ τὸ τιμήσῃ
 μὲ ἄσμα. Ἀλλὰ καὶ ἀξιοκατάκριτος ἂν θεωρηθῆ, πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ'
 ὄψιν τὰ ἐλαφρυντικὰ ὅτι, ὅταν ἀπώλεσε τὴν ἀσπίδα του, ἦτο μισθοφόρος,
 ὅτι ὁ ἀγὼν ἐγένετο μεταξύ μισθοφόρων καὶ βαρβάρων καὶ ὅτι διὰ τὴν
 πατρίδα του ὄχι μόνον δὲν ἐγίνε φυγὰς, ἀλλ' ἠγωνίσθη ἡρωϊκῶς καὶ
 ἐθυσίασε καὶ τὴν ζωὴν του. Πάντως διὰ τὸν ἀστεϊσμόν του αὐτὸν ἀπε-
 πέμφθη ἐκ Σπάρτης, ὅτε κάποτε μετέβη ἐκεῖ.

6 (2). Δὲν ὠφελοῦν οἱ θρήνοι.

α) κήδεα θλίψεις, πένθη (τὸ κῆδος), ἀντικ. εἰς τὸ μεμφόμενος.—
 στονόεντα συνοδευόμενα μὲ γόους, μὲ θρήνους.— μεμφόμενος κατα-
 κρίνων, ἀποδοκιμάζων (μὲ τὸ νὰ ἀποδοκιμάζῃ).— θαλίη συμπόσιον,
 εὐωχία· θαλῆς = θαλίαις, δοτ. τοπικὴ ἢ καὶ ὄργαν.— τοίους τόσον
 σπουδαίους (ἀνδρας).— κατὰ... ἐκλυσεν, κατέκλυσεν (τμῆσις) κατε-
 κάλυψεν — οἰδαλέος ἐξωγκωμένος, πρησμένος.— ἀνήκεστος ἀθε-
 ράπευτος, ὀλέθριος, (ἀφόρητος).— τλημοσύνη καρτερία, ὑπομονή.—
 ἐπί... ἔθεσαν, ἐπέθεσαν (τμῆσις).— φάρμακον, κατηγγρμ.— ἐτρά-
 πεθ', ἐτράπετο ὑποκ. τάδε, δηλ. αἱ ὀδύνας, τὰ κακὰ.— ἀναστένω
 στενάζω γοερῶς, θρηνώ.— αἱματόεν ἔλκος αἱματωμένη πληγὴ, με-
 ταφ. μεγάλη καταστροφή.— ἐξαῦτις δ' ἐτέρους ἐπαμείφεται (ὑποκ.
 τὰ κακὰ) = μὲ τὴν σειρὰν των δὲ ἄλλους θὰ ἐπισκεφθοῦν.— τλῆτε (ἐξ

ἀχρήστου ἐνεστ. **τλάω**) = κάμετε ὑπομονήν, παρηγορηθῆτε.— **γυναι-
κειῶν πένθος**, ἐξωτερικεῖσις πένθους τοιαύτη, ὅποια ἀρμόζει εἰς
γυναῖκας.

β) Τὴν ἐλεγείαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Ἀρχίλοχος, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τὴν
θρηνησῆναι τὸν πνιγμὸν συμπολιτῶν του εἰς τι ναυάγιον, εἰς τὸ ὁποῖον
ἐπνίγη καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρός του, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν παρηγο-
ρήσῆναι τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ ποιήματος ἀναφερόμενον φίλον του Περικλῆν, συνι-
στῶν εἰς αὐτὸν ἐγκαρτέρησιν.

ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ

Μίμνερμος ὁ Κολοφώνιος ἔζησε περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος π.Χ.
Μέγα μέρος τῆς Ἰωνίας καὶ ἡ πατρίς του Κολοφῶν ὑπέκυψαν εἰς τὸν
ζυγὸν τῶν Λυδῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ βασιλέως των Ἀλυάττου εἶχον ἀπο-
κτῆσαι μεγάλην δύναμιν. Ὁ Μίμνερμος προσεπάθησε τότε διὰ πολεμι-
κῶν ἐλεγείων τὴν ἐμψυχώσῃ τοὺς συμπατριώτας του ὑπεθυμίζων εἰς
αὐτοὺς τὴν παλαιὰν δόξαν τῆς πατρίδος του. Ἀπὸ τὰς πολεμικὰς του
ἐλεγείας ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔχομεν.

Αἱ περισθεῖσαι ἐλεγείαι του (ἀνήκουσαι εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ,
ἡ ὅποια ἐκαλεῖτο «Ναννώ») ἐξυμνοῦν τὴν ὠραιότητα τῆς νεανικῆς
ἡλικίας, παριστάνουσι τὸ φευγαλέον αὐτῆς, ἐκφράζουσι τὴν λύπην διὰ τὸ
γῆρας καὶ τὸν πόνον διὰ τὸν θάνατον.

Ἡ ποίησις του εἶναι καθαρῶς ὑποκειμενική, ἀντικατοπτρίζει ὅ-
μως τὴν ἐποχὴν του, καθ' ἣν οἱ συμπατριῶται του ἐζήτουν ν' ἀναπλη-
ρώσουν τὴν ἀπολεσθεῖσαν πολιτικὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ
τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς.

7 (1). Ἡ νεότης.

α) **Στ. 1 - 8. οἶά τε** ὅπως.— **αἶψα** εὐθύς.— **αὐγῆσ(ι)** δοτ.
ὄργαν.— **αὐγαί** ἀκτῖνες.— **ἴκελος** ὅμοιος.— **πήχυις** μικρὸς (ὅσον ὁ πῆ-
χυς τῆς χειρός).— **εἰδότες οὔτε...** μὴ γνωρίζοντες, μὴ δοκιμάσαντες
(ἀκόμη), ἄπειροι.— **Κῆρες Μοῖραι**.— **τέλος γῆρας**, περίφρασις=
γῆρας, τὸ βαθὺ γῆρας.— **ἀργαλέος**, πολύμοχθος, φρικτός.— **μίνυθα**
(ἐπίρρ.) ἐπ' ὀλίγον· ἔχει θέσιν κατηγρμ. εἰς τὸ **καρπὸς ἤβης**, ἀντὶ **μι-
νυθάδιος**, ὀλιγοχρόνιος.— **κίδναμαι**, σκεδάννυμαι, ἐξαπλοῦμαι.

Στ. 9 - 16. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ ἄλλ' ὅταν πλέον.— **τέλος ὥρης**,

περίφρασις = ὥρα, ἡ ἡλικία.— παραμείβομαι παρέρχομαι.— τρυ-
χῶμαι κατατρύχομαι, ὑποφέρω.— ἔργα ἀποτελέσματα.— ἐπιδεύο-
μαι (ἰων.) = ἐπιδέομαι στεροῦμαι.— ἰμείρω ποθῶ.

β) Στ. 1. οἶά τε φύλλα σάν τὰ φύλλα, σάν τὰ ἄνθη· πρβλ. καὶ
Ἰλ. Ζ., 146-149 «οἷη περ φύλλων γενεῆ τοιήδε κοῖ ἀνδρῶν». κτλ.

Στ. 5. Κῆρες μέλαιναι (οἱ μαῦρες Μοῖρες), πρβλ. Καλλίνου σελ. 79.

Στ. 6. τέλος γήραος ἀργαλέου· ἡ μαῦρη μοῖρα τοῦ γήρατος
παραστέκει πλησίον τῶν νέων ὡς φρικτὴ ἀπειλή· πρβλ. τὴν εἰκόνα τῆς
ὥραιας νέας, ἡ ὁποῖα, ὅπως τὴν παριστάνει ὁ Γρυπάρης, εὐχεται νὰ
ἔλθῃ ὁ θάνατος «σὲ ξανθοὺς κι ἀζάρωτους κροτάφους... γιατί μὲ πόνο
στά βαριά τὰ χρόνια, δίχως πόθο, δίχως ἀγάπη, ἀσπρόμαλλη ὁ νοῦς
γριά μὲ βλέπει...» («Φλώρα Μιράμπιλις»).

Στ. 7. ἡ δ' ἐτέρη θανάτοιο· ἐννοεῖ τὸν πρόωρον θάνατον, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὸ τέλος γήραος.

Στ. 14. παίδων ἰμείρων κατὰ γῆς ἔρχεται εἰς Ἀΐδην· οἱ
ἄτεκνοι φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον μὲ πικρίαν διὰ τὸν ἀνεκπλήρωτον πό-
θον τοῦ νὰ ἴδουν καὶ νὰ χαροῦν τὰ παιδιὰ των : « Ἄν οἱ μαῦροι νὰ
ζοῦμε ἄτεκνοι γέροι—ἐπρόσταξε αὐστηρὸ θέλημα θεῖο—τὸ χέρι ἐνὸς
τ' ἄλλον ἄς βαστᾷ τὸ χέρι—ὡς νὰ τ' ἀκούσῃ ἀναίσθητο καὶ κροῦ ».
Μακρορᾶς.

—Ποῖαι αἱ παρομοιώσεις, μεταφοραὶ, προσωπο-
ποιεῖαι εἰς τὸ ποίημα; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἀπαισιοδοξία τοῦ ποιητοῦ;

8 (2). Τὸ γῆρας.

α) Στ. 1-8. χροίη, τὸ δέριμα· κατ' ἐπέκτασιν = τὸ σῶμα.—
ἀσπετος ἀνέκφραστος (ἀνείπωτος), ἐδῶ : ἄφθονος (ἀπεριγράφτως
πολύς).— πτοιῶμαι (ἰων.) = πτοοῦμαι, τρέμω.— ὀμηλικίης τῶν
ὀμηλικῶν μου (δηλ. ὅλων τῶν νέων, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ἡλικίαν μου).
— ὁμῶς ὁμοίως.— πλέον ὠφελεν εἶναι ἔπρεπε νὰ ἦτο μακροτέρας
διαρκείας.— τιμήεσσα πολύτιμος.— ἀργαλέος, βλ. ἀνωτέρω στ. 6.
— ἄτιμον ἀποκρουστικόν.— ὄ τ' (ὄ τε) τὸ ὅποῖον (ἐκτὸς τῶν ἄλ-
λων κακῶν, τὰ ὁποῖα φέρει).— ἄγνωστος ἀγνώριστος.— ἀμφιχύ-
νομαι ξεχειλίζω, ἀπλώνομαι.

β) Οἱ ἔξ πρῶτοι στίχοι τοῦ ἀποσπάσματος ἀποδίδονται ὑπό τινων ἐκδοτῶν εἰς τὸν Θεόγγιν, μεταγενέστερον τοῦ Μιμνέρμου.

Στ. 6. ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται. ἀπειλητικὸν τὸ γῆρας κρέμαται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τῶν νέων ὡς ἄλλη δαμόκλειος σπάθη.

Στ. 8. ἀμφιχυθέν, μεταφορὰ ἀπὸ τὸ γέμισμα τῆς ὑδρίας ὅπως βαθμιαίως τὸ νερὸ χυνόμενον ἐντὸς αὐτῆς ἀνέρχεται, ἕως ὅτου ξεχειλίζει καὶ περιχύνεται, ὁμοίως καὶ τὸ γῆρας ἔρχεται σιγὰ σιγὰ, ἕως ὅτου ἀπλώνεται τελείως ἐπάνω μας.

—Ποία ἡ διαφορὰ τῆς ποιήσεως τοῦ Μιμνέρμου ἀπὸ τῆς τῶν Τυρταίου καὶ Καλλίνου;

Σ Ο Λ Ω Ν

Ὁ μέγας νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν (639 - 559 π.Χ.), ὁ καταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πλὴν τῆς μεγάλης πολιτικῆς δράσεώς του, ἠσχολήθη καὶ εἰς τὴν ποίησιν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔψαλλον τὰ ποιήματά του, ὅπως οἱ Σπαρτιῶται τοὺς στίχους τοῦ Τυρταίου. Ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος εἶχε προγόνους συγγενεῖς τοῦ Σόλωνος, τὸν ἐγκωμιάζει ὡς ποιητὴν.

Ἐκ τῶν ἐλεγείων τοῦ Σόλωνος περίφημος εἶναι ἡ «**Σαλαμῖς**», διὰ τῆς ὁποίας ἐξήγειρε τοὺς Ἀθηναίους εἰς ἀνάκτησιν τῆς «**ἱμερτῆς**» νήσου. Ἀτυχῶς ἐκ τῆς ἐλεγείας ταύτης μόνον ὀκτὼ στίχοι σφύζονται. Μακρότερα ἀποσπάσματα ἔχομεν ἀπὸ τὰς «**Ἵποθήκας εἰς Ἀθηναίους**» καὶ τὰς «**Ἵποθήκας εἰς ἑαυτὸν**», αἱ ὁποῖαι εἶναι πολιτικαὶ ἐλεγεῖαι, ἐκφράζουσαι τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ἐπὶ πλεόν σφύζονται καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ποιημάτων του.

9 (1). Σαλαμῖς.

α) **Στ. 1 - 2. ἱμερτὸς περιπόθητος (ἱμείρω).**— **κόσμον ἐπέων (= ἐπῶν)** κόσμημα ἐκ λόγων, ποιητικούς λόγους.— **ὦδήν,** ἐπεξήγησις τοῦ **κόσμον ἐπέων** δηλαδὴ ἄσμα, ποίημα.— **ἀγορῇ** ἀγόρευσις.— **τίθεμαι** θέτω ἐνώπιόν σας, προσφέρω.

Στ. 3 - 6. τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δὲν ἀνακτηθῇ ἡ

Σαλαμῖς).— **φάτις** φήμη. — **Σαλαμιναφέτης** (λέξις πεπλασμένη) ἀφέτης, προδότης τῆς Σαλαμῖνος.

Στ. 7 - 8. περί ὑτέρ. — **ἴομεν**, ὑποτ. βουλευτική = **ἴομεν**. — **ἀπωθοῦμαι**, ἀπομακρύνω ἀπ' ἑμαυτοῦ, ἀποβάλλω, ἀποπλύνω.

β) Σχετικῶς μὲ τὸ ποίημα τοῦτο ὁ Πλούταρχος (Σόλων, 8) λέγει: «Ἐλεγεία δὲ κρύφα συνθεῖς καὶ μελετήσας (Σόλων), ὥστε λέγειν ἀπὸ στόματος, ἐξεπήδησεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἄφνω πιλίδιον περιθέμενος· ὄχλου δὲ πολλοῦ συνδραμόντος ἀναβάς ἐπὶ τὸν τοῦ κήρυκος λίθον ἐν ᾧδῇ διεξῆλθε τὴν ἐλεγείαν, ἧς ἐστὶν ἀρχὴ «αὐτὸς κήρυξ κτλ.» (παραθέτει τοὺς δύο πρώτους στίχους καὶ συνεχίζει): «Τοῦτο τὸ ποίημα **Σαλαμῖς** ἐπιγέγραπται καὶ στίχων ἑκατὸν ἐστὶν, χαριέντως πάνυ πεποιημένον». Πλὴν τῶν δύο πρώτων στίχων, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος, διέσωσεν ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος (I, 46) τοὺς στ. 3 - 8.

Στ. 2. κόσμον ἐπέων· ἀντὶ πεζῆς ἀγορεύσεως ἤλθον νὰ σᾶς ἀπαγγεῖλω περίκοσμον ὁμιλίαν (δηλ. ποίημα)· οἱ ἀρχαῖοι τὴν ποίησιν ἐθεώρουν ὡς λόγον μετὰ κόσμου πεποιημένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἀπέριττον πεζὸν λόγον· σχετικῶς ὁ Ἰσοκράτης λέγει: «τοῖς μὲν γὰρ ποιηταῖς πολλοὶ δέδονται κόσμοι».

Στ. 3. Φολέγανδρος καὶ Σίκινος· δύο μικραὶ καὶ ἄσημοι νῆσοι τῶν νοτιῶν Κυκλάδων, τὰς ὁποίας θὰ προετίμα ὡς πατρίδα του, λέγει ὁ ποιητής, ἀντὶ τῶν Ἀθηναίων, ἐὰν δὲν ἀνέκτων τὴν Σαλαμῖνα.

Στ. 6. Σάλαμιναφέτης, Σαλαμινοπροδότης. Ἡ δημιουργία νέων λέξεων διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς συνθέσεως εἶναι προνόμιον τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως, ἀποδεικνύει δὲ τὸ εὐπλαστον καὶ τὴν ζωτικότητα τῆς γλώσσης μας ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον. Σχετικῶς ὁ ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν ἀρχαίαν (ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν νέαν) ἐλληνικὴν ποίησιν Σ. Μενάρδος παρατηρεῖ: «τὸ θαυμασιώτερον εἶναι ἢ διὰ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν πάντων τῶν αἰώνων, ἐνδόξων καὶ ἀδόξων, μεγαλωνύμων καὶ ἀνωνύμων, διατήρησις τοῦ συνθετικοῦ χαρίσματος, τοῦ προνομίου τούτου τῆς μητρικῆς μας γλώσσης».

Στ. 6. χαλεπὸν τ' αἰσχος ἀπωσόμενοι· οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι συνοψίζοντες τὸ ὅλον νόημα εἶναι πιθανώτατα τὸ τέλος τῆς ἐλεγείας, ἢ ὁποία συνεχίνησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἄρουν

τὸν περὶ Σαλαμῖνος περιοριστικὸν νόμον, ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκστρατεῖαν καὶ ν' ἀποπλύνουν τὸ « χαλεπὸν αἶσχος » (600 π.Χ.).

10 (2). Ὑποθήκαι εἰς Ἀθηναίους.

α) Στ. 1 - 4. κατὰ... αἶσαν καὶ... φρένας· αἶσα μοῖρα, θεία θέλησις.—τοίη μεγάθυμος τόσον μεγαλόψυχος.—ἐπίσκοπος προστάτις.—ὄβριμοπάτηρ ἰσχυροῦ πατρὸς θυγάτηρ.—ὑπερθεν, δηλ. τῆς πόλεως.

Στ. 5 - 16 αὐτοὶ δὲ ἀλλ' αὐτοὶ (οἱ πολῖται)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θεϊαν θέλησιν.—ἀφραδίησιν (ἀφραδέω) ἀπερυσκέψια, ἀνοησία (δοτ. ὄργ.).—ἡχρήμασι ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ χρεῖμα, ὑπὸ πλεονεξίας.—ἡγεμόνες τοῦ δήμου οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δημοκρ. κόμματος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀστούς.—οἷσιν, ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἀστούς καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας.—ἐτοῖμον (ἐστίν) εἶναι ἀναπότρεπτον.—ὑβρις ἀλαζονεία, ἀδιαλλαξία.—κατέχω συγκατῶ.—κόρος ἢ μέχρι κόρου ἱκανοποιήσις, ἀκόρεστοι ἀξιώσεις.—κοσμῶ διεξάγω κοσμίως.—δαίτὸς εὐφροσύνη εὐφρόσυνα συμπόσια.—ἀδίκιστ' ἔργασι πειθόμενοι κινούμενοι, παρασυρόμενοι εἰς ἄδικα ἔργα.—κτέανον κτῆμα (κτάομαι).—ἐφ' ἀρπαγῇ μὲ ἀρπακτικὰς διαθέσεις, ἀπλήστως.—φυλάσσομαι φοβοῦμαι, σέβομαι.—θέμεθλα θεμέλια, βάσεις, θεσμοί.—τῷ χρόνῳ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.—πάντως ἐξ ἅπαντος· (τῷ χρόνῳ πάντως = βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς).—ἦλθε, γνωμ. ἄορ.—ἀποτίνομαι ἐκδικοῦμαι, τιμωρῶ.

Στ. 17 - 22. τοῦτο, δηλ. τὸ ἀνωτέρω ἐκτεθὲν, ἢ διαγωγή μας.—ἔρχεται ἐπέρχεται.—ἔλκος (κτγρμ.) ὡς πληγὴ, ὡς συμφορὰ.—ἄφυκτος ἄφρευκτος, ἀναπόφρευκτος.—ἦλυθε (γνωμ. ἄορ.) = συνήθως μία τριαυτὴ πόλις περιπίπτει.—εὐδοντα ἐν λανθανούσῃ καταστάσει ὄντα, ἀποκοιμισμένον.—ἐπεγείρω ἀφυπνίζω, προκαλῶ.—ᾤλεσεν, γνωμ. ἄορ.—πολλῶν ἐρατὴν ἡλικίαν πολλοὺς εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας των.—ἐκ δυσμενέων, ποιητ. αἴτιον· δυσμενέες οἱ παλαιότες πρὸς ἀλλήλους ἐσωτερικοὶ ἀντίπαλοι.—πολυήρατος πολυπόθητος.—τρύχομαι κατατρύχομαι, φθειρόμαι.—ἐν συνόδοις, ἐμπροθ. δοτ. ὄργαν. (σύνοδος = πολιτικὸς σύλλογος).—φίλαις, παράθεσις εἰς τὸ συνόδοις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀγαπηταί.—τοῖσ' ἀδικούσι = τοῖς φαύλοις.

Στ. 23 - 30. ἐν δήμῳ = ἐν τῇ πόλει.—στρέφομαι στροβιλιζομαι.—πενιχρὸς πένης, πτωχός,—πραθέντες, τοῦ πιπράσκω, πωλῶ (πωληθέντες ὡς δοῦλοι ἕνεκα χρεῶν).—**ἀεικέλιος** (α (στερ.) + εἰ-κελος) ἀνάρμοστος, ἐπονείδιστος.—**στυγνός** μισητός.—**δημόσιον κακόν** τὸ γενικὸν κακὸν τῆς πόλεως.—**ἔρχεται οἴκαδε ἐκάστῳ** (δοτ. ἀντιχαρ.) εἰσχωρεῖ ἀπειλητικὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκάστου πολίτου.—**αὔλειοι θύραι** αἱ πρὸς τὴν αὐλὴν θύραι, ἡ ἐξώθυρα.—**οὐκ ἐθέλουσι** δὲν δύνανται.—**ἔχω** συγκρατῶ, ἐμποδιζῶ.—**ὑπέρθορον**, γνωμ. ἀόρ. τοῦ **ὑπερθρώσκω** ὑπερπηδῶ.—**ἔρκος** φράκτης.—**εὔρε** (γνωμ. ἀόρ.) τὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ.—**εἰ καί... ἤ = καὶ ἐὰν ἤ.**—**φεύγων** προσπαθῶν νὰ ἀποφύγῃ τὸ κακόν, δηλ. νὰ κρυφθῇ.—**μυχός** τὸ ἐνδότητον, τὸ βάθος.

Στ. 31 - 40. **δυσνομία** κακὴ διοίκησις.—**ἄρτιος** ἄρμονικός.—**πέδαι** δεσμὰ περὶ τοὺς πόδας.—**τραχέα** τὰς τραχύτητας.—**κόρος**, βλ. στ. 9.—**ἀμαυρῶ** ταπεινῶν.—**αὐαίνω** ξηραίνω.—**ἄτη** ἀπάτη, ἀμάρτημα.—**φυόμενα** (μετχ. χρον.) μόλις φυτρῶνουν.—**εὐθύνω** ἰσάζω, ἐπανορθῶν.—**δίκας σκολιάς** τὰς στρεψοδικίας (**σκολιός** = στραβός, λοξός ἀντίθ. τοῦ **εὐθύς**).—**ὑπερήφανα ἔργα** ὑπεροπτικά ἐκδηλώσεις.—**ἀργαλέος** ὀλέθριος.—**χόλος** ὀργή.—**ὑπ' αὐτῆς**, δηλ. τῆς εὐνομίας.—**πινυτός** (πνέω) συνετός.

β) Ἡ ἐλεγεία αὕτη ἐποιήθη εἰς ἐποχὴν δεινῶν στάσεων, καθ' ἃς οἱ μὲν εὐπατρίδαι ἐζήτουν νὰ κρατήσουν τὴν ἀπόλυτον κυριότητα τῆς γῆς καὶ τῆς πολιτείας, οἱ δὲ δημαγωγοὶ μὲ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις ἐχρησιμοποιοῦν τὸν καταθλιβόμενον δῆμον, διὰ νὰ γίνουν τύραννοι.

Πιθανῶς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο δὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος, διότι ἡ πρώτη πρότασις ἔχει τὸν σύνδεσμον **δέ**.

Στ. 4. **Παλλὰς Ἀθηναίη** **χειρας ὑπερθεν ἔχει**· τὰς χειράς της κρατεῖ ὑπεράνω τῆς πόλεως, σκέπει καὶ προστατεύει τὴν πόλιν. Αἱ Ἀθηναὶ εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ὁποία ἐλατρεύετο ὡς **Πολιάς** καὶ **Πολιοῦχος**, ἀφ' ἧς ἐνίκησε τὸν Ποσειδῶνα εἰς τὴν περὶ τῆς πόλεως ἔριν.

Στ. 14. **σεμνὰ θέμεθλα Δίκης** τὰ σεβαστὰ θεμέλια τῆς Δικαιοσύνης, αἱ ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου. Ἡ Δίκη εἶναι π ρ ο σ ω π ο ι ῆ σ ι ς τῆς δικαιοσύνης καὶ μαζὶ μὲ τὴν Εὐνομίαν καὶ τὴν Εἰρήνην ἐσχημάτιζον

ἀδελφικὴν τριάδα, ἐνῶ αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ των, αἱ Μοῖραι, ἀπετέλουν ἄλλο ἀδελφικὸν σύμπλεγμα.

Στ. 15. ἡ σιγῶσα σύνουιδε « ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα ».

Στ. 25. πρᾶθέντες· πολλοὶ πένητες μὴ δυνάμενοι νὰ πληρῶσουν τὰ χρέη των πρὸς τοὺς εὐπατρίδας ἐπωλοῦντο μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ὡς δοῦλοι, διότι εἶχον δανεισθῆ « ἐπὶ σώματι »· τοῦτο τὸ κακὸν ἐθεράπευσεν ὁ Σόλων μὲ τὴν **σεισάχθειαν**.

Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς παρουσίας ἐλεγείας; Συγκρίνατε τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς « δυσνομίας », στ. 17-30, πρὸς τὰ ἀγαθὰ τῆς « εὐνομίας » στ. 33-40.

41 (3). Ὑποθήκαι εἰς ἑαυτόν.

α) **Στ. 1-2.** ἀγλαὸς λαμπρὸς (ἐκ τοῦ ἀγάλλω, ἄγαλμα).— κλύω ἀκούω, εἰσακούω.

Στ. 3-6. ἄλβος πλοῦτος.—πρὸς τινος ἐκ μέρους κάποιου.— δόξα ὑπόληψις.— εἶναι (ἐνν. ὑποκ. μέ), ἐκ τοῦ δότε.— γλυκύν ὦδε, τόσον γλυκύν, πολὺ γλυκύν.— αἰδοῖος, σεβαστός.

Στ. 7-16. ἰμείρω ποθῶ.— πεπᾶσθαι, τοῦ πάομαι κτῶμαι.— ἦλθε, γνωμ. ἄορ.— πλοῦτον, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἀναφορ. ὄν, ἀντὶ πλοῦτος.— παραγίγνεται παραμένει.— ἔμπεδος σταθερός.— νέατος νεώτατος, κατώτατος· « ἐκ νεάτου πυθμένος ἐς κορυφήν » (π α ρ ο ι μ ι α κ ἠ φ ρ.), ἀπὸ κάτω ἕως ἐπάνω, ὀλόκληρος.— μετίωσιν, τοῦ μετέρχομαι ἐπιδιώκω.— ὑφ' ὕβριος (τροπ.) ὕβριστικῶς, ἀδίκως.— οὐ κατὰ κόσμον ἀκόσμως, ὅχι ὅπως πρέπει.— ἀδίκαιοι' ἔργμασι πειθόμενος, βλ. ἀνωτέρω στ. 11.— οὐκ ἐθέλων (κατὰ προσωποπ.) βιαίως.— ἀναμίσγεται ἔρχεται ἀνάμεσα, ἐκ-σπᾶ.— ἄτη συμφορὰ.— ἀρχὴ δέ, δηλ. τῆς ἄτης.— ἐξ ὀλίγου ἀπὸ κάτι μικρόν.— φλαῦρος ἀσήμαντος.— ἀνιερὴ τελευτᾶ λαμβάνει ὀδυνηρὸν τέλος.— δὴν ἐπὶ μακρὸν (diu).— ὕβριος ἔργα· ὕβρις ἀδικία.

Στ. 17-32. ἐφορᾶ τέλος ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως ὄλων τῶν πραγμάτων, ρυθμίζει τὰ πάντα.— ὥστε ὅπως· (ἡ ἀπόδοσις τῆς παρομοιώσεως εὐρίσκεται εἰς στ. 25).— ἐξαπίνης, εἰς τὸ διεσκέδασε (γνωμ. ἄορ.).— ἡρινὸς ἑαρινός.— ἀτρύγετος ἀκαταπόνητος.— γῆν

κάτα, ἀναστροφή, ἀνά τὴν γῆν.—**δηώσας** ἐρημώσας.—**πυροφόρος** σιτοφόρος (ἢ φέρουσα πυρούς = σίτους).—**ἔδος** ἔδρα.—**αἰπὺς** ὑψηλός (**αἰπὺν οὐρανόν**, παράθεσις εἰς τὸ **ἔδος**).—**ἔθηκεν ἰδεῖν** ἔκαμε νὰ ἴδωμεν.—**ἡελίοιο μένος** (περίφρασις) = ἥλιος.—**πίων** εὐφορος.—**ἀτάρ = δέ**.—**τοιαύτη**, ἐδῶ ἢ ἀπόδοσις τῆς παρομοιωσεως.—**τίσις** τιμωρία, ἐκδίκησις.—**οὐδὲ = ἀλλ' οὐ**.—**ἐφ' ἐκάστω** (οὐδ.) διὰ κάθε (κακὸν) ἔργον.—**ὀξύχολος** ὀξύθυμος.—**διαμπερές** (ἐκ τοῦ **δια-ἀνά-πέρας**) πέρα ἕως πέρα, ἕως τὸ τέλος· ἐδῶ ἐπιτείνει τὸ **αἰεὶ**.—**ἀλιτρός** ἀμαρτωλός, ἀδικος (ἐκ τοῦ **ἀλιταίνω** = ἀμαρτάνω).—**ἐξεφάνη**, γνωμ. ἄορ.—**αὐτοὶ** (κτγμ. προσδ.) αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.—**κίχη**, τοῦ **κιχάνω** καταφθάνω.—**μοῖρα θεῶν** ἢ ἐκ τῶν θεῶν τιμωρία.—**ἤλυθεν αὐτῖς** ἐπανέρχεται (ἢ μοῖρα τῶν θεῶν).—**ἀναίτιος** ἀθῶος.—**γένος ἐξοπίσω** οἱ ἀπόγονοι.

β) Στ. 1. Μνημοσύνη· θεὰ τῆς μνήμης, μήτηρ τῶν Μουσῶν (πρβλ. Ἡσιόδ. Θεογ. 52). Ἡ Μνημοσύνη ἐκπροσωπεῖ τὴν μνήμην, ἀπαραίτητον ὄργανον τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ ἔσματος πρὸ τῆς εὐρέσεως τῆς γραφῆς.

Στ. 2. Μοῦσαι. Ἡ ἐπίκλησις τῶν Μουσῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ποιημάτων ἦτο συνήθης, διότι παρ' αὐτῶν ἐζήτουν οἱ ποιηταὶ τὴν ἐμπνευσιν (πρβλ. τοὺς πρώτους στίχους τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ τῆς Ἰλιάδος).

Κατὰ τὴν «Θεογονίαν» αἱ Μοῦσαι ἦσαν 9 τὸν ἀριθμὸν καὶ ὠνομάζοντο: *Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Καλλιόπη*. Ἐκάστη τούτων ἐξεπροσώπει μίαν πνευματικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ ὀνόματός της.—**Πιερίδες**· ὠνομάσθησαν οὕτω ἐκ τῆς Πιερίας (χώρας πρὸς Β. τοῦ Ὀλύμπου), ὅπου ἰδιαίτερος ἐλατρεύοντο.

Στ. 5. Κατὰ τὴν κρατοῦσαν τότε ἠθικὴν ἀντίληψιν, ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ εἶναι καλὸς πρὸς τοὺς φίλους καὶ κακὸς πρὸς τοὺς ἐχθρούς. (*Ποῖαν γνώμην εἶχεν ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ ἀνταδικεῖν, ὅπως γνωρίζομεν ἀπὸ τὸν «Κρίτων»;* *Τί ἐδίδαξεν ὁ Ἰ. Χριστὸς περὶ τῆς συμπεφορᾶς μας πρὸς τοὺς ἐχθρούς;*)

Στ. 18 - 25. Εἰς τοὺς στίχους τούτους παρομοιοῦται ἢ ἐκ τοῦ θεοῦ προερχομένη τιμωρία τῶν ἀδίκων πρὸς ἐαρινὴν θύελλαν. Αὕτη συνήθως εἶναι ὀρμητικὴ καὶ αἰφνιδια, ἐπέρχεται δὲ ἀνυπόπτως εἰς ἐποχὴν ἀν-

θήσεως και εὐτυχίας τοῦ φυσικοῦ κόσμου. (Ποῖαι αἱ ὁμοιότητες μὲ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον ;)

Στ. 27. αἰεὶ δ' οὐ ἔλέληθε διαμπερές· και ἡμεῖς λέγομεν : « Ὁ Θεὸς ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησιμονεῖ ».

Στ. 31. ἀναίτιοι ἔργα τίνουσιν ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἔξοπισω, δηλ. « ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα ». Ἡ ἀντίληψις αὐτῆ περὶ τῆς τιμωρίας τῶν ἀπογόνων δι' ἀμαρτήματα, διὰ τὰ ὅποια οὗτοι εἶναι « ἀναίτιοι », ἦτο γενικὴ εἰς τοὺς ἀρχαίους λαούς· ἄλλωστε ἡ ἐπιστήμη καὶ σήμερον παραδέχεται τὴν λεγομένην κληρονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἀπογόνων· (ἡ εὐθύνη ἄρα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὰς πράξεις του ἐπεκτείνεται οὕτω σοβαρῶς, διότι αὐταὶ βαρύνουν ὄχι μόνον ἑαυτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπογόνους).

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Σόλωνος ;

Ξ Ε Ν Ο Φ Α Ν Η Σ

Ὁ Ξενοφάνης ἐγεννήθη περὶ τὸ 580 π.Χ. εἰς τὴν Κολοφῶνα. Ἐφημίσθη διὰ τὴν μεγάλην πολυμαθειάν του. Ἦτο φιλόσοφος καὶ ποιητής. Περιερχόμενος τὴν Ἑλλάδα ἐψάλλε τὰ ποιήματά του, διὰ τῶν ὁποίων ἐκήρυττε θαρραλέως νέας ιδέας καὶ κατεφέρετο ἐναντίον τῆς πολυθείας. Τέλος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἑλέαν τῆς κάτω Ἰταλίας, ὅπου ἴδρυσεν τὴν περίφημον Ἑλεατικὴν φιλοσοφικὴν σχολήν, ἐκ τούτου δὲ ἐπωνομάσθη Ἑλεάτης. Ἀπέθανεν ἐκεῖ εἰς βαθύ γῆρας περὶ τὸ 484.

Αἱ ιδέαι τοῦ Ξενοφάνους, τολμηραὶ διὰ τὴν ἐποχὴν του, δεικνύουν τὸ ἔξοχον πνεῦμά του. Δὲν ἐπεδοκίμαζεν ὅσα περὶ θεῶν ἔγραψαν ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος. Ἐκήρυττεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς, ἀγέννητος, ἀκίνητος, ὄχι ἀνθρωποειδής, τέλειος, τὰ πάντα διὰ τοῦ νοῦ κυβερνῶν.

Ἐγραψε διδακτικὸν ἔπος « Περὶ φύσεως » καὶ ἐλεγείας, τῶν ὁποίων ἐσώθησαν ἀποσπάσματα.

12. Συμπόσιον.

α) **Στ. 1 - 12. γάρ,** ἐδῶ : ὄντως, ἀληθῶς (αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω, στ. 13). — **δὴ πλέον.** — **ζάπεδον δάπεδον.** — **ἡ κύλιξ** τὸ ποτήριον. — **ἀμφιτιθεῖ** περιβάλλει. — **ἄλλος,** δηλ. παῖς, δοῦλος. — **ὁ δ'** ἄλλος δὲ πάλιν. — **παρατείνω** προσφέρω (κατὰ σειρὰν). — **φιάλῃ** πλατὺ καὶ

ἀβαθές ποτήριον.— **κρητήρ** (κρατήρ), εὐρύχωρον ἀγγεῖον (ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἡ μεΐζις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὕδατος).—**μεστός ἐυφροσύνης** (μεταφορικῶς) ἀκένωτος πηγὴ εὐθυμίας.—**ἔστηκε ἴσταται ἀναμένων, προκλητικῶς.**—**ἄλλος δ' οἶνος**, ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ κρατῆρι.—**προδώσειν**, δηλ. εἶναι ἀρκετός, ὥστε δὲν θὰ προδώσῃ τοὺς συμπότας ἐγκαταλείπων αὐτούς: ὁ ὁποῖος διαλαλεῖ ὅτι δὲν θὰ ἐξαντλήθῃ.—**μείλιχος γλυκύς.**—**κέραμος** πήλινον ἀγγεῖον.—**ἄνθος ὀσδόμενος** ἀναδίδων ὀσμὴν ἄνθους, «μοσχομύριστος».—**ἐν μέσοισι** (ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ εὐρισκομένου) εἰς τὸ μέσον ἡμῶν.—**ἴησιν ἀναπέμπει.**—**πάρκεινται = παράκεινται** ἔχουν παρατεθῆ.—**γεραρός** σεβαστός, μεγαλοπρεπής.—**ἀχθομένη** κατάφορτος.—**πίων** παχύς, πυκνός.—**ἄν = ἀνά.**—**πάντη** πρὸς ὅλας τὰς πλευράς.—**πεπύκασται**, τοῦ **πυκάζομαι** ἔχω πυκνὸν κάλυμμα, σκεπάζομαι.—**μολπῆ** τραγοῦδι καὶ χορός.—**ἀμφίς** ὀλόγυρα.—**ἔχει** κατέχει, ἐπικρατεῖ.—**θαλίη** εὐθυμία.

Στ. 13 - 24. εὐφημος μῦθος εὐσεβῆς μυθολογικὴ διήγησις.—**καθαρός λόγος** ἐνάρετος, ἠθικὴ ἱστορικὴ διήγησις.—**σπείσαντας**, τοῦ ῥ. **σπένδω** = προσφέρω σπονδὰς.—**εὐχομαι** προσεύχομαι, ζητῶ δι' εὐχῆς.—**πρήσσειν** πράττειν.—**ταῦτα = τοῦτο**, δηλ. τὸ **εὐξασθαι...**—**ῶν = οὖν**, ἐδῶ: ὄντως, ἀληθῶς.—**προχειρότερον** τὸ πρῶτον καθήκον.—**οὐχ ὕβρις (ἔστι) πίνειν** δὲν εἶναι κακὸν νὰ πίνῃς (τόσον).—**ὀπόσον κέν... ἀφίκοιο** ὅσον ἀρκεῖ διὰ νὰ δύνασαι νὰ φθάσῃς.—**ἔχων** πιωμένος.—**πρόπολος** θεράπων, ὑπηρετής.—**μὴ πᾶν γηραλέος (ῶν)** ἐὰν δὲν εἶσαι πολὺ γέρων.—**αἰνεῖν**, (ἐκ τοῦ **χρῆ**) ὑποκ. **τινά, σέ.**—**ἔσθλα ἀναφαίνει = ἐσθλοὺς λόγους ἀναφαίνει** ὁμιλεῖ καλά.—**πιῶν** (ἐναντιωμ. **μτχ.**) ἄν καὶ πιωμένος.—**ὡς οἱ μνημοσύνη (ἔστιν)**, ἐπεξήγησις (τοῦ **ἔσθλα ἀναφαίνει**) = ὅτι **μνημνηται (τῆς ἀρετῆς).**—**καὶ πόνος (ἔστιν) ἀμφ' ἀρετῆς** καὶ ἐργάζεται δι' αὐτήν.—**διέπω** διηγοῦμαι, (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **χρῆ**).—**τῶν προτέρων**, ἐνν. ποιητῶν.—**σφεδανός** σφοδρός, βίαιος.—**χρηστὸν** χρήσιμον, ὠφέλιμον.—**ἀγαθόν (ἔστι) ἔχειν (τινά) αἰὲν προμηθεῖν θεῶν**· ἔχω προμηθεῖν ἔχω πρόνοιαν, σέβομαι.

β) Τὴν ἐλεγείαν του ψάλλει ὁ ποιητής, καθ' ὃν χρόνον ἐτοιμάζεται τὸ συμπόσιον (ὁ πότος). Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεσύροντο τὰ φαγητά, ἐκαθαρίζετο ἡ τράπεζα καὶ τὸ δάπεδον, οἱ δὲ κεκλημένοι ἔπλυνον τὰς χεῖ-

ρας και ἐστεφανώνοντο, ἐνῶ οἱ δοῦλοι ἔφερον τὸν οἶνον, τὰ ποτήρια και τὰ ἐπιδόρπια. Τότε εἰς τῶν συμπολιτῶν ὠρίζετο ὡς ἀρχηγὸς τοῦ συμποσίου, καλούμενος βασιλεὺς ἢ συμποσίαρχος. Ἀφοῦ δὲ ἐγένετο ἡ σπονδὴ ὑπὸ τῶν δαιτυμόνων, ὁ συμποσίαρχος ἔδιδε τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ συμποσίου, διηύθυνεν αὐτὸ και ἐφρόντιζε νὰ κρατῆται καλὴ διάθεσις μὲ ποικίλας παιδιὰς, συζητήσεις, ἄσματα, μουσικὴν, χοροὺς κτλ. Εἰς τοιοῦτον συμπόσιον, ἐνῶ ἐτελοῦντο εἰσέτι αἱ ἐτοιμασίαι, ὁ ποιητὴς ψάλλει τοὺς στίχους του διδάσκων πῶς πρέπει οἱ «εὐφρονες ἄνδρες» νὰ τελοῦν τὰ συμπόσια.

Στ. 2. πλεκτοὺς στεφάνους· συνήθιζον οἱ ἀρχαῖοι νὰ στεφανώνωνται εἰς τὰ συμπόσια μὲ στεφάνους μύρτων και ῥόδων, διότι τὸ συμπόσιον ἐθεωρεῖτο ἱερὰ τελετὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Διονύσου.

Στ. 3. εὐῶδες μύρον· συνήθιζον ἀκόμη νὰ ἀλείφονται πρὸ τοῦ συμποσίου μὲ μύρον.— **ἐν φιάλῃ**· φιάλη ἦτο ἀγγεῖον ἀνοικτόν, ἀβαθεές, χρησιμεῖον ὡς ποτήριον, μάλιστα δὲ εἰς σπονδὰς και χοάς.

Στ. 4. κρητῆρ· μέγα ἀγγεῖον μὲ εὐρὺ στόμιον, συνήθως πῆλινον ἢ χαλκοῦν (ἐνίοτε ὅμως και ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν), ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνεμείγνον οἶνον και ὕδωρ, ἐκεῖθεν δὲ ἤντλουν και ἔπινον· ἡ ἀνάμειξις τοῦ οἶνου ἐγένετο μὲ διπλασίαν ἢ τριπλασίαν ποσότητα ὕδατος, τὸ δὲ μέγεθος τοῦ κρατῆρος ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδαιτυμόνων.

Στ. 9. γεραρὴ τράπεζα· νοεῖται ἡ μετὰ τὸ δεῖπνον συμποσιακὴ τράπεζα, ἡ δευτέρα καλουμένη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτίθεντο τὰ ἐπιδόρπια («ἄρτοι ξανθοί, τυρός, μέλι») κ.ἄ.).

Στ. 11. βωμός, ὁ κατὰ τὸ μέσον τῆς αἰθούσης κείμενος.

Στ. 13. θεόν, καθ' ἐνικὸν («εἰς Θεὸς μέγιστος»).

Στ. 14. εὐφήμοις μύθοις και καθαροῖσι λόγοις, δηλ. ὄχι μὲ βλασφήμους μύθους και λόγους περὶ μαχῶν μεταξὺ Τιτάνων, Γιγάντων, Κενταύρων κτλ., ὡς ἐξηγεῖ κατωτέρω εἰς στ. 21-22.

Στ. 15. σπείσαντας δέ..., ἡ σπονδὴ ἐγένετο δι' ἀκράτου οἴνου χυνομένου εἰς τὰς φλόγας τοῦ βωμοῦ.

Στ. 18. οἶκαδ' ἄνευ προπόλου· τὸ νὰ μεταβῆ κανεὶς ἀπὸ τὸ συμπόσιον εἰς τὴν οἰκίαν του, χωρὶς νὰ ἔχη ἀνάγκη νὰ ὑποβαστάζεται

ὑπὸ ὑπηρετοῦ, ἐθεωρεῖτο δεῖγμα σωφροσύνης· μόνον εἰς τοὺς γέροντας ἐπετρέπετο ἢ χρῆσις ὑπηρετοῦ.

Στ. 21. Τιτᾶνες, Γίγαντες. Οὗτοι κατὰ τὴν παλαιὰν μυθολογίαν ἦσαν ρωμαλέα, πελώρια, καὶ πανίσχυρα ὄντα κινήσαντα συνεχεῖς ἐπαναστάσεις ἐναντίον τοῦ Οὐρανοῦ, τοῦ Κρόνου, τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων ἐπουρανίων θεῶν. Προφάνως διὰ τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων ὑπεδηλοῦντο αἱ βίαιαι καὶ ἀκαταδάμαστοι φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἐπόλαιον διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ μετάπλασιν τοῦ κόσμου. Αἱ γιγαντομαχίαι καὶ τιτανομαχίαι ἦσαν προσφιλῆ θέματα τῆς ποιήσεως, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ Ξενοφάνης ὅμως δὲν ἐπιδοκιμάζει τὴν εἰς τὰ συμπόσια ἐξιστόρησιν τοιούτων μαχῶν καὶ ἐπαναστάσεων μεταξὺ τῶν θεῶν καὶ θεωρεῖ ἀσέβειαν τὴν πίστιν εἰς τοιούτους μύθους.

Στ. 22. Κένταυροι. Οὗτοι ἦσαν ἄγριος Θεσσαλικὸς λαὸς οἰκῶν περὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὀσσαν, ἐμπειρος εἰς τὴν ἵππασίαν, δι' ὃ ἐφαντάζοντο αὐτοὺς ὡς ἵππους μὲν κάτω, ἄνδρας δὲ ἄνω.

Ὁ Ξενοφάνης θεωρεῖ ἀνάξιον σωφρόνων ἀνδρῶν τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἀγρίων πράξεων ἐνὸς τοιούτου λαοῦ.

—*Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ξενοφάνους; Ποῖον πνεῦμα τὸν διέπει ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς ὥρας ἐνὸς εὐθύμου συμποσίου;*

Θ Ε Ο Γ Ν Ι Σ

Θέογνις ὁ Μεγαρεὺς (550 - 500 π.Χ.) θεωρεῖται κατ' ἐξοχὴν **γνωμικός** ποιητής, διότι αἱ ἐλεγείαι του περιέχουν ἐν ἀφθονίᾳ γνώμας πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ποιητοῦ ἡ πατρίς του καὶ ὅλαι αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκλυδωνίζοντο ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν μεταξὺ τῶν εὐπατριδῶν καὶ τοῦ δήμου. Ὁ Θέογνις εἶχεν ἀναμειχθῆ ζωηρῶς εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀνταγωνισμοὺς ταχθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ μετὰ πάθους ἀποκρούσας τὴν ἐπικράτησιν τοῦ δήμου, τὸν ὁποῖον ἐβλεπε νὰ ἄγεται καὶ νὰ φέρεται ἀπὸ τῶν δημαγωγῶν. Ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου ἐξωρίσθη καὶ ἐπὶ μακρὸν περιεπλανήθη μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Βραδύτερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του ὑποκύψας εἰς τὸ νέον καθεστῶς. Δὲν ἔπαυσεν ὅμως νὰ ἐκδηλώνῃ τὰ ἀριστοκρατικὰ του φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται τολμηρῶς εἰς τὰς ἐλεγείας του. Παρ' ὅλα

ταῦτα, ἐπειδὴ πολλοὶ στίχοι τοῦ διδάσκουν τὴν ἀρετὴν, ἀνεγινώσκοντο παρὰ πάντων καὶ βραδύτερον εἰσῆχθησαν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐκ τῶν ἐλεγείων τοῦ σφύζονται 1400 περίπου στίχοι. Εἶναι ὅμως οὗτοι ἄθροισμα διαφόρων ἀποσπασμάτων χωρὶς ἐσωτερικὴν συνοχὴν. Οἱ περισσότεροι τούτων ἀπευθύνονται πρὸς Κύρνον Πολυπατῆδην, ἀριστοκρατικὸν νέον Μεγαρέα, τὸν ὁποῖον ὁ ποιητὴς, ὡς πατὴρ διδάσκων, ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ἀγαθὸν κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν ἀντίληψιν.

13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα.

α) **Στ. 1-4.** ὦ ἄνα, ποιητ. κλητ. τοῦ ἄναξ.—σεῖο = σοῦ.—**λήσσομαι**, μέλλ. τοῦ (ἐπι)λανθάνομαι = λησιμονῶ.—**κλύθι**, προστ. τοῦ κλύω εἰσακούω.

Στ. 5-10. **πότμα** σεβαστή.—**ραδινῆς χειρῖν** (δοτ. ὄργ.)· **ραδινός** εὐλόγιστος, λεπτοφύης, κομψός.—**τροχοειδῆς** στρογγυλός.—**ἀπειρεσίη** κυκλική.—**ἀμβρόσιος** θεῖος.—**γῆθησε**, τοῦ **γηθέω** χαίρω.—**ἡ ἄλς** (γεν. τῆς **ἄλός**) ἡ θάλασσα, (ἐνῶ ὁ **ἄλς** τὸ ἄλατι).—**πολιός** ὑπόλευκος·

β) **Στ. 1.** **Λητοῦς υἱέ, Διὸς τέκος.** Ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις ἦσαν δίδυμα τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ὅπως ὁ Ἀπόλλων εἶναι ὁ Φοῖβος (ὁ λάμπων), οὕτω καὶ ἡ ἀδελφή του, εἶναι ἡ Φοῖβη (ἡ λάμπουσα). Συμβολίζουσι τὸ οὐράνιον φῶς, ὁ μὲν ἀδελφὸς ὡς ἥλιος, αὐτὴ δὲ ὡς σελήνη. Διὰ τὴν γέννησιν των μυθολογεῖται, ὅτι ἡ Λητώ καταληφθεῖσα ὑπὸ ὠδίνων ἦλθεν εἰς Δῆλον καὶ κρατηθεῖσα ἀπὸ τὸν ἱερὸν φοῖνικα ἐγέννησε τὰ δύο τέκνα τῆς παρὰ τὴν στρογγύλην λίμνην, ΒΑ τοῦ ἐν Δῆλῳ ἱεροῦ.

Ὁ Ἀπόλλων ἐθεωρεῖτο προστάτης τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς (κιθαρωδός, Μουσηγέτης). Διὰ τοῦτο ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν του.

Στ. 5. **Φοῖβε**· ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος σημαῖνον τὸν λάμποντα, τὸν φωτεινὸν (ἐκ τοῦ **φάος, φῶς, φῶς**).

Στ. 8. **Δῆλος ἀπειρεσίη**· ὀνομάζεται ἀπειρεσίη, ὡς μὴ ἔχουσα πέρατα, διότι εἶναι κυκλική.

ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΚΥΡΝΟΝ

14 (2). I. Οὐδὲν φίλτερον πάτρης.

α) **Στ. 1-6.** **Εὐρώτα** (γενικὴ δωρ.)—**δονακοτρόφος** ὁ τρέφων

δόνακας (καλάμους).—**ἐφίλευν** (ἰων.)=ἐφίλουν· φιλέω φιλοξενῶ.—**ἐπέρχομαι** επισκέπτομαι.—**οὔτις μοι τέρψις...** ἐκείνων (γεν. ὑποκειμ.) καθόλου δὲν μὲ ἔτερπον αἱ περιποιήσεις ἐκεῖναι.—**οὕτως φίλτερον** τόσον πολὺ ἀγαπητόν.—**ἄρ(α)** ἀληθῶς λοιπόν.

β) **Στ. 1.** **ἦλθον... ἀγλαὸν ἄστν.** Κατὰ τὸν πλάνητα βίον τοῦ ἐξορίστου ὁ Θεόγνις περιῆλθε πολλοὺς τόπους· (ἐδῶ ἀναφέρει τὴν Σικελίαν, τὴν Εὐβοίαν, τὴν Σπάρτην). Εἶδεν ἐκεῖ ὠραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα, εὔρε φιλοξενίαν κτλ. Ἄλλ' ὅμως ἡ ψυχὴ του ἐπέτα πρὸς τὴν πατρίδα του.

Ὁ Κάλβος ἐκφράζει παρόμοια συναισθήματα εἰς τὸν «Φιλόπατρι», ὅταν λέγῃ διὰ τὴν πατρίδα του: «Ποτὲ δὲν σὲ λησμόνησα—ποτέ· καὶ ἡ τύχη μ' ἔριψε—μακρὰν ἀπὸ σέ· μὲ εἶδε—τὸ πέμπτον τοῦ αἰῶνος—εἰς ξένα ἔθνη.—Ἀλλὰ εὐτυχὴς ἢ δύστηνος—ὅταν τὸ φῶς ἐπλούτει—τὰ βονὰ καὶ τὰ κύματα—σὲ ἐμπρὸς τῶν ὀφθαλμῶν μου—πάντοτε εἶχον»... «εἶναι γλυκὸς ὁ θάνατος—μόνον ὅταν κοιμώμεθα—εἰς τὴν πατρίδα» Πρβλ. καὶ Ὁδυσσεΐας ι, 27: «οὔτοι ἔγωγε ἤς γαίης δύναμαι γλυκύτερον ἄλλο ἰδέσθαι».

15 (3). II. Ἦν δὲ κακοῖσι συμμίσηγς...

α) **Στ. 1-8.** **ἴσθι**, προστ. τοῦ **οἶδα**.—**προσομιλῶ** συναναστρέφομαι.—**ἔχομαι** κρατοῦμαι, προσκολλῶμαι.—**τὸν ἐόντα** ὃν ἐκ φύσεως ἔχεις.—**συντίθεμαι** συνάπτω.—**ἔπη δύσφημα** βλασφημία.—**ἔλπομαι** ἐλπίζω, νομίζω.—**ἔτμος** ἀληθής, σωστός.

β) **Στ. 5.** Ὁ κακὸς δὲν γεννᾶται κακός· εἶναι ἡ θεωρία, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι χάρτης ἀγγραφος (tabula rasa). Τὸ περιβάλλον θὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτοῦ, διὰ νὰ γίνῃ κακὸς ἢ καλός. Κάτι παρόμοιον εἶπεν ἀργότερον ὁ Σωκράτης: «οὐδεὶς ἐκὼν κακός».

16 (4) III. Ὁ διπρόσωπος φίλος

α) **Στ. 1-8.** **εἴ τις ἐπαινέσῃ**· τὸ **εἰ** μὲ ὑποτακτ. ποιητικόν.—**ὄσον ὀρῶψς (αὐτὸν)** ἐφ' ὅσον εὐρίσκεται ἐνώπιόν σου.—**νοσφίζομαι** ἀπομακρύνομαι (ἐκ τοῦ **νόσφι** χωριστά, μακρὰν).—**ἄλλη** (τόπ.) εἰς ἄλλο μέρος.—**ἰῆσι**, γ' ἐν. ὑποτ. τοῦ **ἰῆμι** ἐκβάλλω, ἀπολύω (: **ἰῆμι γλῶσσαν κακὴν** = κακολογῶ).—**τοι** βεβαίως, ἀληθῶς.—**ἐταῖρος ἀνήρ** σύντροφος.—**φίλος οὔτι μάλ' ἐσθλός (ἔστι)** δὲν εἶναι διόλου

πολὺ καλὸς φίλος.—**ὅς κ' εἶπη** = **ὅς ἂν εἶπη**. — **λώια** (συγκρ. τοῦ **ἀγαθός**, ἐδῶ ἄνευ συγκρίσεως) εὐάρεστα.—**γιννώσκων**, ἐναντ. μτχ.—**βαρὺς ὀργὴν** ἐπίμονος εἰς τὴν ὀργὴν του. — **καί** (ἐπιδοτ.) ἔστω **καί**.— **φέρω** ὑποφέρω, **ἀνέχομαι**.— **ἀντὶ κασιγνήτου** ὡς ἀδελφός.— **φράζομαι** σκέπτομαι.— **ἐξοπίσω** εἰς τὸ μέλλον.

β) **Στ. 1. εἰς τις ἐπαινέση σε**· οἱ πρὸς κολακείαν ἐπαινοῦντες φίλοι δὲν εἶναι πιστοί, λέγει καὶ ὁ Ἰσοκράτης: «πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅτι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς τοῖς ἀμαρτανόμενοις ἐπιτιμῶντας» (Πρὸς Νικοκλέα, 28).

Στ. 6. φέρει· ἡ ἀνοχὴ τῆς ὀργῆς τοῦ φίλου εἶναι ὁ καλύτερος σωφρονισμὸς του. Καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Ἰσοκράτης λέγει: «ὀμιλητικὸς δ' ἔσει... μὴ πρὸς τὰς/τῶν πλησιαζόντων, ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπανμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων» (Πρὸς Δημόνικον, 31).

17 (5). IV. Εἰλικρίνεια.

α) **Στ. 1 - 6. στέργω** ἀγαπῶ. — **νόον δ' ἔχε** (ἐνν. ἄλλον) **καὶ φρένας ἄλλας** καὶ ἄλλα νὰ σκέπτεσαι μὲ τὸν νόον σου.—**πιστός**, ἐδῶ: εἰλικρινής. — **καθαρὸς** ἄδολος. — **θέμενος** ἐπιδεικνύων. — **ἀποειπών**, τοῦ **ἀπόφημι** διακηρύττω διαρρήδη (λέγω κάτι καθαρὰ καὶ ξάστερα).— **ἐχθαίρω** μισῶ.— **νεῖκος** ἔρις, ἔχθρα.— **αἰίρω** ἐγείρω, σηκώνω.— **ἀμφραδίην** ἀναφανδόν, δημοσίᾳ.— **δίχ' ἔχει νόον** εἶναι γίβουλος.— **μιῆ γλώσση** ἐνῶ ἔχει μίαν γλῶσσαν.— **δειλὸς** (ἐνν. ἐστὶ) φαῦλος, πρόστυχος.— **βέλτερος** προτιμότερας.— **ὦν**, ὑποθετικὴ μτχ.

β) **Στ. 6. Κύρνε**· ὅλαι αἱ συμβουλαὶ τῶν παρατιθεμένων ἀποσπασμάτων ἀπευθύνονται, ὡς ἐλέχθη εἰς τὸν νεαρὸν Κύρνον, τὸν Πολυπαΐδην (βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογρ. Θεόγνιδος.).

18 (6). V. Σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος.

α) **Στ. 1-8. παῦρος** ὀλίγος (parvus, paulus).— **ὀμόφρονα θυμὸν** τὴν αὐτὴν γνώμην, ὀμόλογον διάθεσιν.— **τῶν ἀγαθῶν, τῶν κακῶν** (οὐδ.) τῆς εὐτυχίας, τῆς δυστυχίας (τῶν φίλων).— **οὐ χ' εὐροῖς = οὐκ ἂν εὐροῖς**.— **δίξημαι** ἀναζητῶ (ἢ μτχ. ὑποθ.).— **ἐπὶ πάντας**

ἀνθρώπους καθ' ὅλον τὸν κόσμον.—οὓς, ἀναφ. συμπερ.—ὥστε τούτους.—μή... ἄγοι νὰ μὴ ἤθελε περιλάβει (εἶναι δηλ. ὀλιγώτεροι ἀπὸ ὅσους ἤμπορεῖ νὰ περιλάβῃ ἓνα πλοῖον).—οἷσιν ἐπὶ γλώσση (σχῆμα κα θ' ὅλον καὶ μέρος) = ὧν ἐπὶ γλώσση κτλ. — αἰσχροὺς χρῆμα ἐπι (ἀναστροφή) = ἐπὶ αἰσχροὺς χρῆμα.

β) **Στ. 1. Πολυπαῖδη**· πατρωνυμικὸν ἐκ τοῦ Πολυπαῖς, -ιδος (πολυπάμων = πολυκτῆμων).

Στ. 4. Ἴσον τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν μετέχειν. Πολλοὶ ἄνθρωποι συμμετέχουν μὲν τῆς εὐτυχίας τῶν φίλων των, δὲν συμμερίζονται ὅμως καὶ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν, ἀλλὰ... «ὁ καλὸς ὁ φίλος στήν ἀνάγκη φαίνεται».

Ἄλλ' ἐνόησε τινὲς μετέχουν μὲν τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων, ὄχι ὅμως καὶ τῆς εὐτυχίας των, κινούμενοι ἐκ φθόνου.—'Ο Ἰσοκράτης συμβουλεύει νὰ ἐκλέγωμεν ὡς φίλους «μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας».

(Πρὸς Δημόνικον, 26).

10 (7). VI. Ἡ πενία.

Στ. 1 - 4. τοι βεβαίως.—**θυμοφθόρος** ὁ κατατρώγων τὴν καρδίαν, ὁ καταστρεπτικός.—**ἀχρημοσύνη** στέρησις, ἔλλειψις.—**οὐλόμενος** (μτχ. ἀόρ. β' τοῦ ὄλλυμαι) κατηραμένος.—**προφέρω** ὄνειδίζω.—**τάλαντον** ἡ ζυγαριὰ (τῆς τύχης).—**ἐπιρρέπω** κάμνω νὰ κλίνη.—**ἄλλοτε ἄλλως**, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἐδῶ καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

20 (8). VII. Ἡ Ἐλπίς.

α) **Στ. 1 - 10. ἄλλοι δέ**, ἐνν. θεοί.—**ἐκπρολιπόντες**, ἐγκαταλιπόντες, (ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους).—**Οὐλυμπόνδε**, εἰς τὸ ἔβαν: ἐπῆγαν εἰς τὸν Ὀλυμπον.—**φθίνω** (καὶ φθίνομαι) ἐκλείπω σιγὰ σιγὰ, σβήνω.—**θέμιστες** νόμοι, δικαιοσύνη.—**ἄφρα τις ζῶει** ἐν ὄσῳ ζῆ κανεῖς.—**εὐσεβέω** περὶ θεοὺς σέβομαι τοὺς θεοὺς.—**Ἐλπίδα προσμενέτω** (μεταφορ.) ἄς μένη πλησίον τῆς Ἐλπίδος, ἄς μὴ χάνη τὴν ἐλπίδα.—**εὐχόμενος** (χρον.) προσευχόμενος.—**ἀγλαὸς** θαυμαστός, ἐξαιρετός.—**μηρία**, δηλ. τῶν θυσιαζομένων ζώων.—**πύματος** τελευταῖος.

β) **Στ. 1. Ἐλπίς.** Ὁ ποιητὴς προσωποποιῶν τὴν ἐλπίδα ἀναφέρεται εἰς τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς Πανδώρας, ἡ ὁποία ἐστάλη ὑπὸ τοῦ

Διὸς διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, διότι εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Προμηθέως τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλαπέν πῦρ. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Πανδώρα κομίζουσα κεκλεισμένον πῖθον πλήρη ἀγαθῶν ἔγινε δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Ἐπιμηθέως παρὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Προμηθέως· ὅταν δὲ ἠνοιχθῆ ὁ πῖθος, ἔφυγαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπέταξαν πρὸς τὸν οὐρανόν, πλὴν τῆς Ἐλπίδος, τὴν ὁποίαν ἐπρόλαβεν ὁ Ἐπιμηθεὺς νὰ κλείσῃ ἐντὸς τοῦ πῖθου. Αὐτὴ λοιπὸν ἀπέμεινε ἕκτοτε μόνη παρήγορος διὰ τοὺς ἀνθρώπους θεά. Προφανῶς ὁ ποιητὴς συνθέτων τοὺς στίχους του ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὑποδηλοῖ τὴν κατέχουσαν αὐτὸν ἐλπίδα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα· ἦτο αὕτη τὸ μόνον ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀπέμεινε.

Στ. 3. Πίστις, προσωποποιεῖ τὴν ἀμοιβαίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐμπιστοσύνην.

Στ. 4. Σωφροσύνη, προσωποποιεῖ τὴν μετριοπαθῆ φρόνησιν.— **Χάριτες**· δι' αὐτῶν προσωποποιεῖ ὁ ποιητὴς τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς τῶν ἀνθρώπων. Αἱ Χάριτες ἦσαν κατὰ τὴν μυθολογίαν τρεῖς ἀδελφαί, (*Ἄγλαϊα, Εὐφροσύνη, Θαλία*), ἡλικιακαὶ θεότητες ἀντιπροσωπεύουσαι πᾶν τὸ ὥραϊον καὶ τὸ λαμπρὸν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ζωὴν.

— *Ἡ προσωποποιία εἰς τὴν ποιήσιν καὶ εἰς τὰς τέχνας εἶναι συχνή.* Ἀναφέρατε παραδείγματα.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Σιμωνίδης ὁ Κεῖος πλὴν τῶν ἐξόχων χορικῶν ποιημάτων του ἔγραψε καὶ ἐλεγείας καὶ ἐπιγράμματα. Ἀπὸ τὰς ἐλεγείας του ἐσώθη τὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον περιέχει συμβουλὰς πρὸς νεανίαν. (Βλέπε εἰς τὸ τμήμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως» βιογραφικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ ποιητοῦ, σελ. 131).

21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον.

α) **Στ. 1 - 6. χρῆμα** πρᾶγμα. — **ἔμπεδος** σταθερός, ἀναλλοίωτος. — **Χῖος ἀνὴρ**, δηλ. ὁ Ὀμηρος. — **γενεὴ** φύσις, ζωὴ. — **παῦρος** ὀλίγος. — **οὔας** (γεν. οὔατος) οὔς· οὔασι δέχομαι = ἀκούω. — **ἐγκατατίθεμαι στέρνοις** ἐναποθέτω εἰς τὴν καρδίαν μου.

Στ. 7 - 10. ὄφρα τις ἔχη ἐν ὅσῳ ἔχει. — **πολυήρατος** περιπόθητος, πολυθέλητος. — **κουφός θυμός** ἐλαφρὸς νοῦς. — **ἀτέλεστος** ἀνεκτέλεστος, ἀπραγματοποίητος· **πόλλ' ἀτέλεστα νοεῖ** συλλαμβά-

νει πολλά ἀπραγματοποίητα ὄνειρα.— ἔλπεις πρόβλεψις. — φροντίς σκέψις. — κάματος νόσος.

Στ. 1 - 14. νήπιοι ἀνόητοι. — οἷς = οὔτοι, οἷς. — ταύτη κεῖται νόος σκέπτονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.—βιότου ποτὶ τέρμα ὡς πρὸς τὰ ὄρια τῆς ζωῆς.— τλῆθι (προστ. ἀχρήστου ρ., τοῦ ὁποίου πρκ. τέτληκα, ἀόρ. ἔτλην) τόλμησον· ψυχῇ τλῆθι δεῖξε τὴν ψυχικὴν σου δύναμιν.— χαριζόμενος προσφέρων (εἰς τοὺς ἄλλους).— τῶν ἀγαθῶν (γεν. διαιρ. οὐδ.) ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ σου.

β) **Στ. 2.** Χίος ἀνὴρ λέγεται ὁ Ὅμηρος, διότι ἡ Χίος ἐθεωρεῖτο πατρίς του (ἀν καὶ πολλὰ πόλεις ἐρίζουσι περὶ αὐτοῦ).

Στ. 3. οἷη περ φύλλων γενεή· εἶναι στίχος ἐκ τῆς Ἰλιάδος Ζ, 146 (πρβλ. Μιμνέρμου «Ἡ νεότης» 7,1).

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Ὁ Σιμωνίδης εἶναι κυρίως χορικὸς ποιητής, ἔγραψεν ὅμως καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα μετ' ἐξαιρετικῆς τέχνης. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμήμα τῆς «Χορικῆς ποιήσεως», σελ. 131).

22 (1). **Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους (490 π.Χ.).**

α) **προμαχῶ τινος μάχομαι ὑπέρ τινος.—χρυσοφόρος** φορτωμένος μὲ χρυσάφια.— **ἐστόρεσαν** κετέβαλον, κατενίκησαν (τοῦ ἀχρήστ. **στορέννυμι**).

β) Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ἡ βραχυλογία καὶ ἡ ἐκφραστικὴ δύναμις. Δύο ἢ τέσσαρες τὸ πολὺ στίχοι εἶναι τὰ κανονικὸν καὶ σύνηθες μῆκος αὐτοῦ. Εἰς τὸ παρὸν ἐπίγραμμα ὁ Σιμωνίδης διὰ δύο στίχων ἐπέτυχε νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἐνδοξὸν ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Μήδους, δηλῶν τὸν τόπον, τὸν τρόπον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα.

Λέγει **χρυσοφόρος** τοὺς Μήδους, διότι ἐφόρουσαν χρυσὰ κοσμήματα (ψέλια, στρεπτοὺς κτλ.) κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν.

23 (2). **Εἰς Θερμοπύλας (480 π.Χ.).**

α) **τῆδε** ἐδῶ, (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).— **τέτορες** δωρ. τύπος ἀντὶ **τέσσαρες**.

β) Τὸ ἐπίγραμμα ἦτο ἐπὶ στήλης στηθείσης ἐπὶ τόπου, ἀναφέρεται

δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν ὀλίγων χιλιάδων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν τριακοσίων τοῦ Λεωνίδου κατέλαβον τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, διὰ τὴν ἐμποδίσουν τὴν διάβασιν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀνερχομένου εἰς τρία ἑκατομμύρια ἀνδρῶν. Μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Ἐφιάλτου παρέμειναν ἐκεῖ οἱ τριακόσιοι Σπαρτιᾶται, διὰ τοὺς ὁποίους ἐγράφη τὸ κατωτέρω.

23 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις (480 π.Χ.).

α) (ξείν(ε)) = ξένε.—ἀγγέλλειν, ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτικῆς = ἀγγελλε.—τῆδε ἐδῶ (δηλ. εἰς τὰς Θερμοπύλας).—ῥῆμα ρητὴ διαταγή.

β) Ἡ ρητὴ διαταγή, ἣ ὅποια ἴσχυε πάντοτε διὰ τοὺς Σπαρτιᾶτας ἦτο τὸ νὰ μὴ ὑποχωροῦν ποτὲ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ πίπτουν μέχρις ἑνός. Τὸ πειθόμενοι δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαστικότητος, ἀλλὰ τῆς ἀνεπιφυλάκτου καὶ ὀλοψύχου ἀποδοχῆς τῶν κελευσμάτων τῆς πατρίδος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν πατροπαράδοτον νόμον. Τὸ ἐπίγραμμα εἶχε ἀναγραφῆ ἐπὶ τοῦ τύμβου τῶν πεσόντων καὶ κατέστη περιώνυμον.

25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου (480 π.Χ.).

α) εὐκλέας εὐκλεεῖς, ἐνδόξους (κτγρμ. εἰς τὸ ἐνοούμενον τούσδε, τούτους, οἱ...)—αἶα γῆ (ἄλλος τύπος τοῦ γαῖα).—κέκυθε (πρκ. με σημ. ἐνεστ. τοῦ κεύθω) κρύπτει, καλύπτει.—σειῶ σοῦ.—εὐρύχωρος εὐρύχωρος, μεγάλη.—πλείστων δὴ κλπ., ἡ σειρά: δεξάμενοι πολέμῳ σθένος πλείστων τόξων κλπ., ὑπομείναντες ἐν πολέμῳ τὴν δύναμιν κλπ.—Μηδεῖων Μηδικῶν, τῶν Μήδων.

β) Τοῦτο εἶναι ἄλλο ἐπίγραμμα ἀφιερωμένον εἰς τὸν Λεωνίδα, ὡς ἀρχηγὸν τῶν 300. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 2 διστιχα ἐλεγειακά.

26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους (480 π.Χ.).

α) ναίω κατοικῶ.—ἄμ(ε) ἡμᾶς, δωρ. (ὄνομ. ἄμες).—ἔχει κατέχει, κρατεῖ.—ῥυσάμεθα (ἀόρ. ἀναύξ.) τοῦ ῥύομαι ὑπερασπίζω, σφίζω.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εὐρέθη εἰς Ἀμπελάκιον τῆς Σαλαμῖνος. Ἀναφέρεται εἰς τὴν συμβολὴν τῶν Κορινθίων, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀδειμαντον διεκρίθησαν κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, παρὰ τὰς προηγουμένας διαφωνίας των πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Στ. 1. εὐδρον, διὰ τὰ ἀφθονα ὕδατα τῆς Κορίνθου.

Στ. 2. Αϊαντος νᾶσος Σαλαμῖς, διότι τῆς Σαλαμῖνος εἶχε βασιλεύσει κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ὁ Τελαμών, πατὴρ τοῦ Αἴαντος.

Στ. 3. Φοινίσσας· ὡς γνωστόν, ὁ στόλος τῶν Περσῶν ἦτο κατὰ τὸ πλεῖστον Φοινικικός.

27 (6). Εἰς πεσόντας ἥρωας.

ἄσβεστον κλέος ἀκατάλυτον, ἀθάνατον δόξαν.— **περί...θέντες** (τιμῆσις) **πατρίδι** περιβαλόντες τὴν πατρίδα.— **ἀμφιβάλλομαι** περιβάλλομαι.— **κυάνεον** σκοτεινὸν (ἢ ὅλη περιφρασις: ἀπέθανον).— **σφ', σφέ, σφᾶς** αὐτοῦς.— **καθύπερθεν** (εἰς τὸ **κυδαίνουσα**) ἄνωθεν.— **κυδαίνω** δοξάζω.— **ἀνάγω** ἄγω ἐπάνω (ἐρμ. ὀδηγεῖ αὐτοὺς ἐπάνω εἰς τοὺς οὐρανοὺς).— **ἐκ δώματος** Ἄϊδew ἐκ τοῦ Ἄδου, ἐκ τοῦ κάτω κόσμου.

28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας.

ἐκ πάντων πρὸ πάντων.— **περιτίθημι** περιβάλλω (κυρίως ἐπὶ ἐνδυμάτων), ἐδῶ μεταφορικῶς: **περιτίθημι τῇ Ἑλλάδι ἐλευθερίην** ἐλευθερώνω τὴν Ἑλλάδα.— **χρῶμαί τινι ἔχω** κάτι — **εὐλογία** ἐπαινος, δόξα.

29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον.

α) **φαγῶν...πιῶν...**, αἱ μτχ. χρον.— **κακὰ λέγω** (τινὰ) κακολογῶ.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων **σκωπτικῶν**. Ἀναφέρεται εἰς τὸν ὁμότεχνον τοῦ Σιμωνίδου Τιμοκρέοντα, πρὸς τὸν ὁποῖον οὗτος εἶχε μεγάλην ἐχθρότητα. Ὁ Τιμοκρέων ἦτο ἀθλητῆς καὶ ἐφημιζετο διὰ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν κακογλωσσίαν του.

30 (9). Εὐτράπελον ἀφίερωμα.

α) **Σῶσος, Σωσῶ**, ὀνόματα δύο ἀδελφῶν πιθανῶς.— **Σῶτερ Ζεῦ.**— **τόνδ' ἀνέθηκαν**, εἶναι ἄγνωστον τὸ ἀνάθημα.

β) Τὸ ἐπίγραμμα εἶναι εὐπράπελον καὶ ἔχει ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τὴν **π α ρ ἡ χ η σ ι ν**. Πιθανώτατα ὁ ποιητῆς εἰρωνεύεται τοὺς κάμνονας χρῆσιν τῆς παρηχήσεως καὶ ἐκεῖ, ἢπου δὲν ὑπάρχει λόγος.

Π Λ Α Τ Ω Ν

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος φιλόσοφος Πλάτων, υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος (427-

347), επιφανέστατος μαθητής του Σωκράτους, ιδρυτής της περιωμένου φιλοσοφικής Σχολής, της λεγομένης Ἀκαδημίας, συγγραφεὺς πλείστον φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων, ἔγραψε καὶ ποιήματα. Ἀργότερον, ὅταν ἀφωσιώθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὑπετίμησε τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ἰδανικὴν « Πολιτείαν » του. Πάντως τὰ σφζόμενα ἐπιγράμματα τοῦ Πλάτωνος μαρτυροῦν θαυμαστὴν ποιητικότητα.

31 (1). **Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς.**

α) ἄγχι πλησίον.— Σοῦσα, πρωτ. τῆς Περσίας.— ὄσσον, ἐπίρρ.— ἀφ' ἡμετέρας (γῆς) μακρὰν τῆς πατρίδος μας.

β) Ὁ Δᾶτις καὶ ἡ Ἀρταφέρνης, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἐρετρίας (490) π.Χ., ἀπέστειλαν εἰς τὸν Δαρεῖον δεσμίους τοὺς συλληφθέντας Ἐρετριεῖς, οὗτος δὲ κατόκισεν αὐτοὺς ἐν θέσει τῆς Κισσίας, παρὰ τὰ Σοῦσα, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο Ἀρδέρικκα. Εἰς τούτους εἶναι ἀφιερωμένον τὸ ἐπίγραμμα, διερμηνεῖον τὴν πανελλήνιον συγκίνησιν διὰ τὸν ἐκπατρισμὸν τοσούτων ἐλευθέρων Ἑλλήνων.

32 (2). **Εἰς φίλον του οὐρανοδίφην.**

α) ἀστήρ, κτγρμ.— ἐν ζωοῖσιν μεταξὺ τῶν ζώωντων.— Ἐῶς Ἐωσφόρος (Αὐγερινός).— ἐν φθιμένοις μεταξὺ τῶν νεκρῶν.

β) Ὡς γνωστὸν ἡ Ἀφροδίτη, πλανήτης τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος, ἀνατέλλει ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τότε λέγεται Ἐωσφόρος (κοιν. Αὐγερινός), δύνει δὲ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ λέγεται Ἐσπερος (κοιν. Ἀποσπερίτης).

— Προσέξατε τὴν παρομοίωσιν καὶ τὴν ἀντίθεσιν, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει εἰς τοὺς δύο στίχους, νοήματος πρὸς νόημα καὶ λέξεως πρὸς λέξιν.

33 (3) **Εἰς Σαπφώ.**

α) ὀλιγῶρως ἀπροσέκτως, ἀπερισκέπτως (ὀλιγῶρῶ).— ἠνίδε ἰδοῦ.

β) Βλέπε περὶ τῆς Σαπφoῦς εἰς τὸ τμῆμα τῆς « Μελικῆς ποιήσεως » (σελ. 121) καὶ περὶ τῶν Μουσῶν εἰς σελ. 93.

34 (4). **Εἰς ἀπολέσαντα χρυσὸν καὶ εὐρόντα βρόχον.**

α) βρόχος θηλειά.— ὁ χρυσὸν κλπ., ἡ σειρά : ὁ οὐχ εὐρών τὸν χρυσὸν, ὃν λίπεν, ἤψε βρόχον, ὃν εὐρε.— ἤψεν τοῦ ἄπτω, ἐδῶ = ἐξάπτω, ἀναρτῶ, κρεμῶ διὰ ν' ἀπαγχοισθῶ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Ὁ Θουκυδίδης (470 - 395 π.Χ.), ὁ μέγιστος ἱστορικός τῶν αἰώνων, ἔγραψε τὸ κατωτέρω ἐπίγραμμα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἔξοχον τραγικὸν ποιητὴν Εὐριπίδην (485 - 407 π.Χ.) ἀποθανόντα ἐν Μακεδονίᾳ.

35. Εἰς Εὐριπίδην.

μνήμα... Εὐρ., ἐνν. ἐστί.— **ἴσχω** ἔχω, κρατῶ.— **γῆ Μακεδῶν** (περίφρασις) Μακεδονία.— **τῇ** (τοπ.) ἐκεῖ.— **δέξατο** ὑποκμν. **Εὐριπίδης** (ἀντικ. **τέρμα βίου**).— **Ἑλλάδος Ἑλλάς** (ποιητικὴ φράσις) τὸ κέντρον τῆς Ἑλλάδος, « ἡ καρδιά τῆς Ἑλλάδος », δηλ. αἱ Ἀθῆναι.— **μούσαις** (δοτ. ὀργανικῇ) διὰ τῆς ποιήσεως.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

Ὁ Ἀνακρέων εἶναι κυρίως μελικὸς ποιητής, ἔγραψεν ὅμως καὶ ἐπιγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων σφύζεται τὸ κατωτέρω. (Βλέπε περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ τμήμα τῆς « Μελικῆς ποιήσεως », σελ. 125 - 126).

36. Ἡ μυκωμένη βοῦς.

α) **τὰν ἀγέλαν τὴν ἀγέλην.**— **πόρρω μακράν.**— **νέμω** ὀδηγῶ εἰς βοσκήν.— **βοίδιον**, ὑποκορ. τοῦ **βοῦς**.— **ἐμπνους** ὁ ἔχων πνοήν, ζῶν.— **συνεξελαύνω** ὀδηγῶ καὶ ἄλλο τι (μαζὶ) πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος, παρασύρω.

β) **Μύρων**· διάσημος Ἀθηναῖος γλύπτης, σύγχρονος τοῦ Φειδίου, ἐξ Ἐλευθερῶν (παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας). Περίφημα ἔργα του εἶναι ὁ **δισκοβόλος** καὶ ἡ **μυκωμένη βοῦς**, ἥτις εἶχε τόση φυσικότητα, ὥστε, ὡς λέγεται, ἀκόμη καὶ μύσχος ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαπατηθῆ καὶ νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ θηλάσῃ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Φίλιππος ὁ Θεσσαλονικεὺς εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμματοποιός, ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου (14 - 17 μ.Χ.). Ἐγραψεν ἐπιγράμματα ἰδικά του καὶ συλλογὴν ἐπιγραμμάτων ἀρχαίων ποιητῶν ὑπὸ τὸν τίτλον « **Στέφανος** ».

37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶναι περιώνυμον. Ὁ μέγας Ἀθηναῖος γλύπτης Φειδίας (5ος π.Χ. αἰ.) εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀγαματοποιός τῆς ἀρχαϊό-

τητος. Πλὴν τῶν ἄλλων, περίφημον ἔργον του εἶναι καὶ τὸ χρυσελεφά-
τινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς τῆς Ὀλυμπίας, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου.

ΠΑΛΛΑΔΑΣ

Καὶ ὁ Παλλαδᾶς ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας εἶναι μεταγενέστερος ἐπιγραμ-
ματοποιὸς ἀκμάσας ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἀρκαδίου (383 - 408 π.Χ.).

38. Συμβουλή πρὸς ὑπομονήν.

α) Εἰς τὸ ἐπίγρ. τοῦτο ὁ ποιητὴς λογοπαικτεῖ διὰ τῆς διπλῆς σημα-
σίας τοῦ **φέρω** = 1) φέρω, ὀδηγῶ παρασύρω· 2) ὑποφέρω, ἀνέχο-
μαι.— **τὸ φέρον** ἢ **τύχη** (ἢ ὅποια ὀδηγεῖ τὰ πάντα).— **φέρε** ὑπό-
μενε.— **φέρου** ἄφησε τὸν ἑαυτὸν σου νὰ φέρεται, νὰ ὀδηγῆται (ὅπου
θέλει ἢ τύχη).— **καὶ τὸ φέρον...** καὶ παρὰ ταῦτα ἢ τύχη σὲ φέρει.

β) Πρβλ. τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Κ. Χατζοπούλου : « Ἄς τῆ
βάρακα στὸ κῦμα, ὅπου θέλει νὰ τρέχη— ἄς ὀρίζη τὸ ἀέρι τιμόνι, πανί...
ἄς τὸ φέρη ὅπου θέλει τὸ ἀέρι, ὅπου ξέρει τὸ ἀέρι » (« Ἀπλοῦ τρόποι »).

— *Εἶναι ὀρθὴ ἡ γνώμη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀφήνεται ἔρμαιον
τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, χωρὶς ν' ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἰδίας βουλήσεως;*

ΑΔΕΣΠΟΤΑ

39. Εἰς νεαρὰν παρθένον.

ὦρη παντοθαλῆς ἢ ἀνοιξίς, ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα θάλα-
λουν.— **πρωτοφανῆς καλύκων** ἢ πρώτη ἐμφανισθεῖσα κάλυξ τοῦ
ἄνθους, πρωτολούλουδο.— **μέλλουσα γάμῳ μείγνυσθαι** μελλόνυμ-
φος.— **ἐν φθιμένοις** μεταξύ τῶν νεκρῶν.

40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολύτεκνον Καλλικράτειαν.

ἐδρακόμην, τοῦ **δέρκομαι** = βλέπω.— **ὁ σκίπων** (καὶ **σκήπων**)
βακτηρία (**σκιμπτομαι** = στηρίζομαι).— **τρομερὸς** ὁ τρέμων.

41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) **ἐκ ζωῆς**, ἐνν. οὔσης· **ζωὸς ζωντανὸς** (ἡμῶν ζωντανὴ καὶ οἱ
θεοὶ μὲ ἕκαμον λίθον).— **ἔμπαλιν** ἀντιστρόφως.

β) Ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Νιόβη ἀπέκτησεν 6 υἱοὺς καὶ 6 θυγατέρας, ἐπειδὴ δὲ ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο καὶ ἐμυκτήριζε τὴν Λητώ, ὡς ἔχουσαν δύο μόνον τέκνα, ἐτιμωρήθη σκληρῶς· τὰ μὲν τέκνα της κατετοξεύθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτὴ δὲ πλήρης πένθους ἐπανῆλθεν πλησίον τοῦ πατρός της εἰς τὸ Σίτυλον τῆς Φρυγίας, ὅπου ἀπελιθώθη ὑπὸ τῶν θεῶν, κλαίουσα καὶ ὡς λίθος ἀκόμη τὴν πικρὰν μοῖράν της. Ταύτην — λέγει τὸ ἐπίγραμμα — ἐπανεφέρην εἰς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ ἔργου του ὁ Πραξιτέλης, εἷς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων γλυπτῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος.

42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθέν.

α) ὑποτρέχω ὑπεισδύω, χώνομαι.—ἀμφιχώνομαι χώνομαι ὀλόγυρα.

β) Σάτυροι ἦσαν κατώτεροι θεότητες, ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου, ἐξεπροσώπων δὲ τὰς εὐθύμους διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Σατύρου ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἔργα τοῦ Πραξιτέλους. Παρίστανε τὸν Σάτυρον ἐν ἀναπαυτικῇ στάσει στηριζόμενον ἐπὶ κορμοῦ δένδρου μὲ ὕφος πλήρους ἀμεριμνησίας. Τὸν Σάτυρον τοῦτον οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν «περιβόητον».—Ἀντίγραφον αὐτοῦ σφύζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου τῆς Ῥώμης. Ὡραῖον ἐπίσης ἄγαλμα Σατύρου εὑρίσκεται ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀττάλου.

43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημοσθένους.

α) γνώμη φρόνησις, φρόνημα.— Ἄρης Μακεδῶν οἱ πολεμικοὶ Μακεδόνες (ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α).

β) Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἑλλήνων ρητόρων Δημοσθένης ὁ Ἀθηναῖος, (384 - 322 π.Χ.), ὁ ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἀγωνισθεὶς μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας, ἠτύοκτόνησε πῶν δηλητήριον ἐν Καλαυρείᾳ, ὅπου νῦν ὁ Πόρος, ἐντὸς τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 280 π.Χ. ἐτίμησαν τὸν Δημοσθένη στήσαντες ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνδριάντα αὐτοῦ, ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Πολυεύκτου, εἰς τὸ βᾶθρον τοῦ ὁποίου ἦτο ἐπιγεγραμμένον τὸ περίφημον τοῦτο ἐπίγραμμα.

— Ποῖα τὰ εἶδη τῶν περιεχομένων ἐδῶ ἐπιγραμμάτων; Συγκρίνατέ τα μὲ γνωστὰ ἐπιγράμματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ ἄλλων νέων Ἑλλήνων ποιητῶν.

Β'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ

Ὁ Ἀρχίλοχος (680 - 629 π.Χ.) ἐγεννήθη εἰς τὴν Πάρον. Ἐζήσθη βίον περιπετειώδη. Νέος ὢν μετέσχεν ἀποικίας ἐκπεμφθείσης ἐκ Πάρου εἰς Θάσον. Ἐκεῖ ἀτυχήσας εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν γειτόνων τῆς Θάσου Θρακῶν Σαῖων ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Μετ' ὀλίγον μνηστευθεὶς τὴν Νεοβούλην, θυγατέρα τοῦ Παρίου Λυκάμβου, ἐγκαταλείπεται ὑπ' αὐτῆς. Τότε ὁ ποιητὴς γράφει τόσον λυσσώσεις ἰάμβους ἐναντίον αὐτῆς καὶ τοῦ πατρὸς τῆς, ὥστε, ὡς λέγεται, ἔφερον εἰς ἀπόγνωσιν τὸν Λυκάμβην, ὁ ὅποιος μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῆ τοὺς ὀνειδισμοὺς ἀπηγχονίσθη μετὰ τῶν θυγατέρων του.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἀρχίλοχος φεύγει ἐκ Πάρου. Ζῆ παραχῶδη βίον πλανώμενος καὶ θεραπέων τὰς Μούσας ὡς ποιητῆς καὶ τὸν Ἄρην ὡς μισθοφόρος. Τέλος φονεύεται εἰς τινα μάχην πρὸς τοὺς Ναξίους.

Παρ' ὅλην τὴν δηκτικότητα καὶ τὴν ἐμπάθειαν τῶν στίχων του ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς δεύτερος Ὁμηρος. Εἰς τὸ Βατικανὸν σφάζεται ἀρχαία μαρμαρίνη κεφαλὴ μὲ δύο πρόσωπα, εἰκονίζοντα τὸν Ὁμηρον καὶ τὸν Ἀρχίλοχον. Μετεχειρίσθη εἰς τὴν ποίησίν του πολλὰ μέτρα καὶ ἐποίησεν ἐλεγείας, ἰάμβους, ὕμνους πρὸς τοὺς θεοὺς κ.ἄ. Ἀτυχῶς μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα τούτων διεσώθησαν.

44 (1). Περιγραφή τῆς Θάσου.

α) ὥστε ὡσάν.— ὕλη δάσος.— ἐπιστεφῆς κεκαλυμμένη, στεφανωμένη.— ἐφίμερος ποθητός, θελκτικός.— ἐρατός ἀξιαγάπητος.

β) Σίρις (γεν. Σίριος), θ. 1) ποταμὸς ἐν Παιονίᾳ τῆς Μακεδονίας (παρὰ τὴν σημερινὴν Γουμένιτσαν), 2) ποταμὸς ἐν Ν. Ἰταλίᾳ.

Ἡ περιγραφή αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν τραχεῖαν καὶ ὄρεινὴν Θάσον, ὅπου ὁ Ἀρχίλοχος εἶχε δοκιμάσει πολλὰς ἀπογοητεύσεις ὡς μισθοφόρος.

45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγκόσμια.

οὐ μοι μέλει (οὐχὶ ἀπροσώπως, ὑποκμ. τὰ Γύγῳ) = δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν.— τὰ Γύγῳ (συνίζ.) τὰ πράγματα τοῦ Γύγου, ὁ πλοῦτος τοῦ Γύγου· Γύγης, βασιλεὺς τῶν Λυδῶν, παροιμιώδης διὰ τὸν πλοῦτον του.— εἰλέ με μὲ κατέλαβε (π ρ ο σ ω π ο ι ο ῖ α).— πω ποτέ.— ζῆλος

ζηλοτυπία, φθόνος.— **ἀγαιομαι** θαυμάζω, ζηλεύω.— **θεῶν ἔργα** τὰ δημιουργήματα τῶν θεῶν, τὰ θεῖα μεγαλουργήματα.— **ἔρέω** (ἰων.): **ἔράω** = ἐπιθυμῶ.— **ἀπόπροθεν** πολὺ μακράν.— **ἑμῶν ὀφθαλμῶν** τῶν βλέψων, ἐπιδιώξεών μου.

46 (3). Ἡ μεγαλαυχία.

α) **φιλέω** (συνίζ.) ἀγαπῶ.— **μέγας**, ἐδῶ = ὑψηλός, ὀγκώδης.— **διαπλίσσομαι** (δωρ. **πλιξ** = βῆμα) βηματίζω με μεγάλα βήματα, μεταφορικῶς: μεγαλαυχῶ.— **γαῦρος** κομπάζων, ὑπεροπτικός.— **βοστρύχοι-σι**, δοτ. τῆς αἰτ.— **ὑποξυράομαι** μισοξυρίζομαι· οἱ σχετικῶς νέοι τὴν ἡλικίαν πολεμισταὶ ἄφηνον πώγωνα, διὰ τὸ φαίνονται ἀγριώτεροι.— **εἶη μοι** τὸ κατ' ἐμὲ ἄς εἶναι.— **σμικρός**, δηλ. κατὰ τὸ ἀνάστημα.— **περὶ κνήμας ἰδεῖν** ὡς πρὸς τὰς κνήμας.— **ροικὸς** κυρτός, στρεβλός (ῥαίβοσκελής: στραβοπόδης).— **ἀσφαλῆως**, συνίζ.— **πλέος** πλήρης.— **καρδίη** (μεταφ.) τόλμη, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν «ἔχει καρδιά: εἶναι γενναῖος».

β) Τὸ ποίημα εἶναι τροχαϊκόν. Τὸ μέτρον τοῦτο ἦτο πρὸ τοῦ Ἀρχιλόχου ἐν χρήσει εἰς τὰ δημῶδη ἄσματα, πρῶτος δὲ ὁ Ἀρχ. τὸ εἰσῆγαγεν εἰς τὴν ἔντεχνον ποίησιν, μεταχειρισθεὶς αὐτὸ κυρίως εἰς τὰ σκωπτικὰ καὶ συμποτικὰ ἄσματα. Χρῆσιν αὐτοῦ ἔκαμε καὶ ὁ Σόλων.

47 (4). Ἐκ θεῶν τὰ πάντα.

α) **Στ. 1 - 5.** **τίθημι** ἀναθέτω, ἐμπιστεύομαι.— **ἐκ κακῶν** (οὐδ.) ἀπὸ τὴν δυστυχίαν.— **ὀρθῶ** ἀνορθώνω, ἐγείρω.— **μάλ' εὖ βεβηκότας** ἐνῶ ἴσταντο ἀσφαλῶς.— **κλίνω** καταρρίπτω.— **καὶ πλανᾶται**, ἐν. ὑποκ. ὁ **ἀνήρ**.— **χρήμη** ἔλλειψις, στέρησις (ἢ δοτ. τῆς αἰτίας).— **βίου** τῶν πρὸς τὸ ζῆν.— **παρήγορος νόου** ἔξω φρενῶν, χαλαρωμένος κατὰ τὸν νοῦν (ἐκ τοῦ **παρα-είρω**).

β) **Στ. 5.** **βίου χρήμη πλανᾶται**· ὁ ποιητὴς ὑποδηλοῖ τὰς πλήρεις στερήσεων περιλανήσεις τοῦ ἰδίου.— **παρήγορος** ἐλέγετο κυρίως ὁ ἵππος ὁ προσηρητημένος εἰς τὰ πλάγια, διότι ἐκτὸς τῶν δύο ἵππων τῶν ἐξευγμένων ὑπῆρχε συνήθως καὶ τρίτος, ἀναπληρωματικός. Ὁ πρόσθετος οὗτος ἐδένετο με **παρηγορίας** (χαλαρωμένα λωρία) παραλλήλως πρὸς τοὺς δύο ἄλλους· ἦτο δηλ. ἔξω τοῦ ζυγοῦ, χωρὶς νὰ σύρη βάρους. Ἐδῶ κατὰ με τ α φ ο ρ ἄ ν λέγεται **παρήγορος** ὁ χαλαρωμένος νοῦς (δι' ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἔχει χαμένον τὸν νοῦν τοῦ ἀπὸ τὰς δυστυχίας).

48 (5) Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας.

α) **θυμὸς** ψυχὴ. — **ἀμήχανος** ἀνυπόφορος. — **κῆδος**, φροντίς, θλίψις. — **κυκῶμαι** συνταράσσομαι, στενοχωροῦμαι. — **ἀναδύομαι** ὀρθώνομαι, ἐγείρομαι. — **δυσμενῆς** ἐχθρός. — **ἀλέξομαι** ὑπερασπίζομαι. — **προσβάλλω στέρνον** στρέφω τὸ στήθος μου ἐναντίον (τῶν ἐχθρῶν). — **αἱ δοκοὶ αἱ προσδοκίαι**, αἱ ἐνέδραι. — **ἀμφάδην** ἀναφανδόν, φανερά. — **χαρτὸς ὁ προξενῶν χαρὰν ἐπὶ χαρτοῖσιν** (οὐδ.) εἰς τὰς εὐτυχίας. — **ἀσχαλάω** (καὶ **ἀσχάλλω**) λυποῦμαι, θλίβομαι. — **μὴ λίην (λίαν)**, ἀνήκει ἀπὸ κοινοῦ καὶ εἰς τὰς δύο προτ. — **ῥυθμὸς** ρυθμὸς (= ποῖος ρυθμὸς κυβερνᾷ τὰ ἀνθρώπινα).

β) Καὶ ἐδῶ ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας ὁ πολλὰ παθὼν ποιητής.

— Ποῖος ὁ ρυθμὸς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων κατὰ τὸν ποιητήν;

49 (6). Τὰ πάντα πιθανά.

α) **χρήματα** πράγματα. — **ἄελπτον** ἀνέλπιστον, ἀπροσδόκητον. — **ἀπώμοτον** ἀπίστευτον, ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον βεβαιοῦμεν ἐνόρκως ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ (οὐδ' ἀπώμοτον οὔτε ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὀρκισθῇ ὅτι εἶναι ἀδύνατον). — **ἔθηκε** ἔκαμε, ἔφερε. — **λυγρὸς** ὀλέθριος, τρομερός. — **ἐκ δὲ τοῦ** ἀπὸ τότε. — **κάπιελπτα (καὶ ἐπίελπτα)** ἐλπιστα, πιστευτά. — **εἰσορῶν** δι' ὅσα βλέπει. — **ἀνταμείβομαι** ἀνταλάσσω. — **νομὸς** τόπος διαμονῆς. — **ἐνάλιος** θαλάσσιος (ἐν τῇ ἀλί). — **δελφοῖσιν**, ἔμμεσον ἀντικ. τοῦ ἀνταμείψωνται. — **σφιν**, δηλ. εἰς τὰ θηρία. — **τοῖσι δ' ἡδὺ ἦν ὄρος** εἰς τὰ ὅποια (θηρία) ὅμως προηγουμένως ἦτο εὐχάριστος ἡ διαμονὴ εἰς τὸ ὄρος.

β) **Στ. 3.** ἐκ μεσημβρίας ἔθηκε νύκτα· προφανῶς ὁμιλεῖ δι' ἐκλειψιν τοῦ ἡλίου, τὴν ὅποیان οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς προμηγνύουσαν συμφορὰν· ἴσως πρόκειται διὰ τὴν ἐπισυμβάσαν κατὰ τὴν 5 Ἀπριλίου 648 π.Χ., ὁρατὴν εἰς Πάρον καὶ εἰς Θάσον.

Στ. 6-9. Τὸ νόημα εἶναι: ἄς μὴ ἀπορήσῃ κανεὶς δι' ὅ,τιδῆποτε βλέπει, μήτε ἀκόμη ἂν ἴδῃ τὰ θηρία ν' ἀνταλάσσουν τόπον διαμονῆς μὲ τὰ δελφίνα καὶ ἀγαπήσουν καλύτερα τὴν θάλασσαν ὡς κατοικίαν των, ἐνῶ προηγουμένως ἡὐχαριστοῦντο νὰ μένουν εἰς τὰ βουνά. Καὶ τὸ νεώτερον δημοτικὸν τραγούδι λέγει: «*Ποῖος εἶδε γάρια στὸ βουνὸ καὶ θάλασσα σπαρμένη*», ὡς τὸ μέγιστον ἀπίθανον.

(Περὶ τοῦ Σόλωνος ὡς ποιητοῦ βλέπε εἰς σελ. 88)

α'. τρίμετρα ἰαμβικά.

50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθεσίας του.

α) **Στ. 1-12, τῶν οὐνεκα(ὦν εἶνεκα)** ἔνεκα τῶν ὁποίων.—**συν-άγω** 1) συναθροίζω, συγκαλῶ, 2) συνδιαλλάττω, συμφιλιῶ.—**τυχεῖν** (ὑποκ. **ἐγώ**, ταυτοπρ.) = **ἐπιτυχεῖν**.—**παύομαι**, ἐδῶ = ἀποσύρομαι τῆς ἐξουσίας· ἡ σειρά τῶν λέξ. : **ἐγὼ δὲ ἐπαυσάμην πρὶν τυχεῖν τί τούτων, τῶν (ὦν) οὐνεκα ξυνηγάγον δῆμον**; ἡ ἔννοια : ἐγὼ δὲ δὲν ἀπεσύρθην πρὶν ἐπιτύχω ὅλα ἐκεῖνα, χάριν τῶν ὁποίων ἐπεδίωξα τὴν συνδιαλλαγὴν τοῦ λαοῦ).—**συμμαρτυροίη ἂν** δύναται μετ' ἐμοῦ νὰ μαρτυρησῆ, ἃς μοῦ εἶναι μάρτυς.—**ἄριστα**, ἀναφέρ. εἰς τὸ **συμμαρτυροίη ἂν**.—**ἐν δίκῃ χρόνου** ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ χρόνου. Προσφῶδς ὁ χρόνος προσωποποιούμενος παρίσταται ὡς δικαστῆς τῶν γεγενημένων.—**ἀνεῖλον** τοῦ ρ. **ἀναιρῶ** ἀφαιρῶ, ἀποσπῶ (ὑπονοεῖται **ἡ σεισάχθεια**).—**ἄρος** ἄριον λιθίνη στήλη ἐστημένη εἰς τὰ ἐπιυπόθηκα κτήματα, ἐν ἧ ἀνεγράφετο τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους.—**πεπηγότας** (τοῦ ρ. **πήγνυμαι**) = **ἐμπεπηγμένους** οἱ ὅποιοι εἶχον στηθῆ.—**πρόσθεν δὲ δουλεύουσα** ἐνῶ δὲ πρότερον ἦτο δούλη (διὰ τὰ χρέη καὶ τὰς ὑποθήκας).—**θεόκτιτος** θεόκτιστος (ὡς κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος).—**ἀνάγω** ἐπαναφέρω.—**πραθέντας** (παθ. ἄρ. τοῦ ρ. **πιπράσσομαι**) οἱ ὅποιοι ἐπώληθησαν.—**ἐκδίκως** παρὰ τὸ ἰσχυὸν δίκαιον, ἀδίκως.—**χρεῖῶ ἀναγκαιῆ** ἀνάγκη ἐπιτακτικῆ, ἀδυσώπητος· (ἡ ἀνάγκη αὕτη ἦτο ὁ κίνδυνος νὰ καταστοῦν δούλοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξοφλήσωσι τὰ χρέη).—**φεύγω** εἶμαι φυγᾶς.—**ἴημι γλῶσσαν** ὁμιλῶ γλῶσσαν.—**ὡς ἂν... πλανωμένους** (ὡς ἂν μὲ σημασίαν αἰτιολ.) = διότι ἐπλανῶντο.

Στ. 13-27. ἐνθάδ' αὐτοῦ καὶ ἐδῶ ἀκόμη (καὶ ἐν Ἀθήναις ἀκόμη).—**ἀεικῆς** ἀπρεπῆς, ἐπονείδιστος.—**ἦθη** τρόποι, αὐθαιρεσίαι.—**τρομέομαι** τρέμω, φοβοῦμαι.—**κράτει νόμου** διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου.—**συναρμόσας** ἀφοῦ ἐρρύθμισα, ἀφοῦ συνεδύασα.—**ἔρεξα καὶ διῆλθον** ἔπραξα καὶ ἔφερα εἰς πέρας.—**κακὸς** πένης, δημοκρατικός.—**ἀγαθὸς** πλοῦσιος, ἢ εὐγενῆς, ἀριστοκρατικός.—**εὐθεῖαν δίκην** ἀρμόσας ἀμερόληπτον δικαιοσύνην καθιερώσας.—**κέντρον** βούκεντρον,

ἐδῶ συμβολικῶς ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία.—**κακοφραδῆς** κακόβουλος.—**φιλοκτήμων** πλεονέκτης.—**κατέχω** συγκρατῶ.—**ἐθέλω** ἀποδέχομαι.—**ἐναντίοι** οἱ ἀντίπαλοι (τοῦ δήμου).—**ἄ ἤνδανε** ὅσα ἤσαν ἀρεστά.—**οὔτεροι (οἱ ἕτεροι)** οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ δημοκρατ.—**ἄ φρασαίατο (φράσαιντο)** τοῖσιν ὅσα διεννοῦντο ἐναντίον ἐκείνων (τῶν εὐγενῶν).—**χηρῶ** ἀποστερῶ, ἀποφρανίζω.—**ἀλκή** ἀνδρεία.—**ἀλκὴν ποιῶμαι** ἀμύνομαι.—**πάντοθεν** πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν.—**ὥς**, συνάπτεται μὲ τὸ **λύκος**. β) **Στ. 16. βίην τε καὶ δίκην συναρμόσας.** Ὁ Σόλων ἐρύθμισε τὴν νομοθεσίαν του οὕτως, ὥστε ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐξαναγκασμὸς τῶν πολιτῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεών των νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

β'. τετράμετρα τροχαϊκά.

51 (2). Ἄφιλοκέρδεια.

α) **Στ. 1-7. οὐκ ἔφω** δὲν ἐγεννήθη, δὲν ἐπλάσθη.—**βαθύφρων** συνετός.—**βουλήεις** νοήμων.—**ἔσθλα ἀγαθὰ**, εὐτυχία.—**διδόντος** ἐνῶ ἔδιδε.—**περιβαλῶν** ἂν καὶ περιέκλεισε.—**ἄγρα**, ἐπὶ κυνηγῶν=θήραμα, ἐπὶ ἀλιείων = ἰχθύες καὶ κατὰ μεταφορὰν = πολιτικὴ ἐξουσία.—**περιβαλῶν ἄγραν**, ἐννοεῖται **δικτύω**, ἐκ τοῦ κατωτέρω « **δίκτυον** ».—**ἄγαμαι** θαυμάζω, καταπλήσσομαι.—**ἐπισπῶ** ἀνασύρω.—**θυμὸς θάρρος**.—**θ' ἄμαρτῆ** ἅμα τε, συγχρόνως.—**ἀποσφάλλομαί τινος** ἀποβάλλω, χάνω τι.—**κρατήσας** ἐὰν ἐπεκράτουν, ἂν ἀπέκτων δύναμιν.—**λαβῶν καὶ τυραννεύσας** σχῆμα π ρ ω θ ὄ σ τ ε ρ ο ν.—**μοῦνον** μόνον.—**δεδάρθαι** (ἐκ τοῦ ἤθελον κεν,) παρακμ. μέσ. φων. τοῦ ρ. **δέρω** = ἐκδέρω (γδέρνω).—**ἀσκός**, προληπτ. κατηγορμ. = νὰ ἐκδαρῶ καὶ τὸ δέρμα μου νὰ γίνῃ ἀσκός.—**ἐπιτρίβομαι** ἀφανίζομαι.—**κάπιτετριφθαί γένος** καὶ νὰ ἀφανισθῇ τὸ γένος μου (τὸ σόί μου)· τὰ ἀπαρέμφ. **δεδάρθαι** καὶ **ἐπιτετριφθαι** μὲ κάποιαν ἀπόχρωσιν παραχωρήσεως (θὰ ἤθελα γιὰ μιὰ μέρα νὰ γίνω τύραννος κι' ὕστερα ἄς μὲ ἐγδερναν ...).

Στ. 8 - 12. πατρίδος, ἐπίθ. εἰς τὸ γῆς=πατρικῆς γῆς.—**ἀμείλικος** ἀμείλικτος, ἀδυσώπητος.—**οὐ καθηψάμην** δὲν ἤγγισα.—**μιάνας** μετοχὴ ὑστερόχρονος (ἀποτελεσματικὴ) ὥστε νὰ μιάνω, νὰ κηλιδῶσω.—**αἰδεῦμαι (αἰδοῦμαι)** ἐντρέπομαι.—**ᾧδε** οὕτω, διὰ τῆς στάσεως, ἣν ἐτήρησα.—**δοκέω**, συνίζησ.—**πλέον νικήσειν** ὅτι θὰ ὑπερβάλω.—**πάντας ἀνθρώπους**, νόησον : τοὺς συνήθεις τύπους τῶν ἀνθρώπων.

β) Τὰ τετράμετρα τοῦ Σόλωνος ἀφήνουν ἐντύπωσιν ἀπομνημονευμάτων, γραφέντων μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐξουσίας. Εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ὁ Σ. εἰσάγει κερδοσκόπον τινὰ συμπολίτην του μεμφόμενον αὐτὸν ὡς ἀνόητον, διότι δὲν ἐξεμεταλλεύθη τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δύναμιν διὰ νὰ γίνῃ τύραννος καὶ πλούσιος.

ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ)

Ὁ Σημωνίδης ἦτο σχεδὸν σύγχρονος τοῦ Ἀρχιλόχου (περὶ τὸ 650 π.Χ.). Ἐγενήθη εἰς τὴν Σάμον, ὅποθεν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀμοργὸν ὡς ἀρχηγὸς ἀποίκων. Ἐκ τούτου ἐπωνομάσθη Ἀμοργίνος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ Σιμωνίδου τοῦ Κείου. Πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς του ἐλλείπουν. Ἐγραψεν ἰάμβους, διὰ τῶν ὁποίων ἐσατίρισεν ὠρισμένα πρόσωπα καὶ γενικώτερον διάφορα κοινωνικὰ ἐλαττώματα. Πάντως ἡ ποίησίς του ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ δώσῃ συμβουλὰς. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του σφύζονται μόνον ὀλίγα μεμονωμένα ἀποσπάσματα. Τὸ μακρότερον τούτων εἶναι ἡ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν γυναικῶν σάτιρα.

52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρωπίνων.

α) **Στ. 1 - 5. τέλος** ἡ ἔκβασις. — ἔχει κρατεῖ εἰς χειρὰς του. — **βαρύκυπος** βαρύβροντος. — **τίθημι** κανονίζω. — **ἄκη** ὅπως. — **νοῦς δὲ (Διὸς)** αἰ βουλαὶ τοῦ Διός. — **ἐπήμεροι ζῶουσι** ἐφήμεροι ζοῦν (οἱ ἄνθρωποι). — **ἄ δὴ (= οἶα δὴ)** = ὅπως δά, ὅπως πράγματι. — **βοτὰ κτήνη**, ζῶα, ἐκ τοῦ **βόσχω** (= ὡς ζῶα ποῦ εἶναι πράγματι). — **ὄκως ἐκτελετήσῃ** ποῖον τέλος ἐπιφυλάσσει.

Στ. 6 - 10. κάπιπειθείη (καὶ ἐπιπειθείη) καὶ ἡ πεποιθήσις, ἡ πίστις. — **ἄπρηκτον** ἀπραγματοποιήτον, ἀνέφικτον — **ὄρμαινω** διαλογίζομαι, ὄνειρεύομαι. — **μένουσιν** περιμένουν. — **ἡμέρην ἐλθεῖν** νὰ ἐξημερώσῃ (διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ὄνειρόν των). — **ἐτέων περιτροπαί** περιοδικοὶ κύκλοι τῶν ἐτῶν (πολλὰ ἔτη). — **νέωτα** ἐπίρ., κατὰ τὸ νέον ἔτος (νέον Γέτα). — **φλύω** εἶμαι κατάφορτος.

Στ. 11 - 19. φθάνει... λαβόν προφθάνει καὶ καταλαμβάνει. — **ἄζηλος** ἀζήλευτος. — **τέρμα** πραγματοποιήσις τῶν ὀνείρων. — **δεδημένος**, τοῦ **δάμνημι** = καταβάλλω. — **Ἄρεί** ὑπὸ τοῦ πολέμου. — **ἡ λαῖλαψ** ἡ θύελλα, ἡ καταιγίς. — **κλονεύμενος** (κλονούμενος), ἄνω

κάτω φερόμενος. — πορφυρῆς ἄλδς τῆς κυμαινομένης θαλάσσης. — νώσωνται = νοήσωνται, εὖτ' ἂν νώσωνται εὐθὺς μόλις αἰσθανθοῦν. — ἡδὺ ζόειν τὴν γλυκύτητα τῆς ζωῆς. — ἀγγόνην ἄψαντο ἀπαγχονισθέντες ἀπέθανον. — δυστήνω μόρω δι' οἰκτροῦ θανάτου. — καυτάγρετος (= και + αὐτάγρετος) αὐθόρμητος, ἐκουσίως.

Στ. 20 - 24. ἄπ' οὐδέν (ἔστιν) = οὐδέν ἄπεστιν. — κῆρ μοῖρα τοῦ θανάτου. — ἀνεπίφραστος ἀπροσδόκητος. — ἡ δὴν ἢ δυστυχία. — πῆμα πάθημα, συμφορά. — πιθοίατο = πίθοντο (οἱ βροτοί). — αἰκίζομαι (παθ.) βασανίζομαι. — ἐπ' ἄλγεσι κακοῖς ἔχοντες θυμὸν στρέφοντες διαρκῶς τὸν νοῦν μας εἰς τὰς ἐπιμόχθους φροντίδας.

β) Στ. 1. βαρύκτυπος· ὁ Ὅμηρος λέγει « ἐρίγδουπος » κ ο σ μ η τ ι κ ὸ ν ἐπίθετον τοῦ ἔξαπολύοντος τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνὸν Διός.

Στ. 8. ἐτέων περιτροπάς· πρβλ. τὸ τῆς Ὀδυσσ. α, 6 : « περιπλομένων ἐναντιῶν ».

— Πῶς βλέπει τὴν ζωὴν ὁ ἀπαισιόδοξος ποιητής; Διατί οἱ ἄνθρωποι θά ἦσαν ὀλιγότερον δυστυχεῖς, ἐὰν ἐπείθοντο εἰς αὐτόν; (εἰ δ' ἐμοὶ πιθοίατο, στ. 22). — Πρβλ. « Ὑποθήκας εἰς ἑαυτὸν » Σόλωνος (σελ. 24).

53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν.

α) Στ. 1 - 6. χωρὶς χωριστὰ διὰ καθεμίαν, ποικιλοτρόπως. — νόος χαρακτήρ. — τὰ πρῶτα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — ὕς χοῖρος (ἐδῶ θηλ.). — τανύθριξ μακρότριχος, ὀρθότριχος. — πεφυρμένα τοῦ φύρω ἀνακατώνω. — εἶμα ἔνδυμα (ἔννυμι, Γέσ-νυμι). — κοπρὴν κοπριά, ἀκαθαρσία. — ἦμαι κάθημαι. — πιαίνομαι παχύνομαι (γίνομαι παχύς).

Στ. 7 - 11. ἀλιτρός πανοῦργος. — ἔθηκε ἔκαμε. — ἴδρις (ἰος) γνώστης, ἔμπειρος (ἐκ τοῦ οἶδα). — μιν αὐτὴν (ἀντικ. τοῦ λέληθε). — τὸ μὲν, δηλαδὴ τὸ ἄμεινον (τὸ καλόν). — εἶπε, γινωμ. ἀόρ. — τὸ δ' ἐσθλόν = τὸ δὲ κακὸν εἶπεν ἐσθλόν (ὡς διεστραμμένη). — ὀργή τρόπος, (ψυχικὴ) διάθεσις.

Στ. 12 - 26. ἡ δ' ἐν φρεσὶν νοεῖ ἢ ὁποῖα εἶναι δὶβουλος, δὶγνωμος. — τὴν μὲν ἡμέρην μίαν μὲν ἡμέραν. — γέγηθα (πρkm. μὲ σημ. ἐνεστ. τοῦ γηθέω) χαίρω. — τὴν δὲ ἄλλην δὲ ἡμέραν. — οὐκ ἀνε-

κτὸς (θηλ.) δὲν ὑποφέρεται. — οὔτε ἄσσον ἔλθειν οὔτε νὰ τὴν πλη-
σιασῆ κανεὶς (ἄσσον, συγκρ. τοῦ ἄγχι = πλησίον). — ἄπλητον πρᾶγμα
ἀπροσπέλαστον. — ἀμείλιχος ἄγριος. — ἀποθύμιος ἀποκρουστικός. —
ἀτρεμῆς ἀκίνητος. — ἀπήμων ἀβλαβής. — βαρύκτυπος βαρῦβροντος,
θορυβώδης. — φορευμένη, τοῦ φέρομαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Στ. 27 - 38. χαιτέσσα ἢ ἔχουσα πλουσίαν χαιτήν. — γείνομαι
γεννώμαι· ἐγεινάμη ἐγέννησα (ἐνεργ.). — δούλια ἔργα ἐπίπνοιο ἐρ-
γασίαι (βαρεῖες δουλιές). — δύη δυστυχία, στενοχωρία. — περιτρέ-
πω ἀποφεύγω. — ἡ μύλη ὁ μύλος, χειρόμυλος. — ἄρειεν, εὐκτ. τοῦ
αἰρω. — λούται ἀπο = ἀπολούται· ἀπολούμαι ρύπον λούομαι κα-
λὰ (καθαρίζω ἐντελῶς κάθε λέραν ἀπ' ἐπάνω μου). — φορῶ φέρω,
ἔχω. — χαιτή βαθεῖα, ἐδῶ = πλουσία κόμη, ἄφθονα μαλλιά. — ἄνθε-
μον ἄνθος, λουλούδι. — σκιάζομαι καλύπτομαι, στεφανώνομαι. — ὦν
= οὖν ὄντως, ἀληθῶς. — τύραννος βασιλεύς. — σκηπτούχος ἄρχων,
μεγιστάν. — τοιούτοις (τρόποις) διὰ τὴν τοιαύτην φιλαρέσκειαν. —
ἀγλαίζομαι καμαρώνω.

Στ. 39 - 45. τὴν ταύτην. — λαβών, ἐνν. ὡς σύζυγον. — οἶος μό-
νος. — μῶμος μομφή, κατηγορία. — προσιζάνει ἀρμόζει. — κάπαξέε-
ται (καὶ + ἐπαξέεται) αὐξάνει, προάγεται. — βίος, δηλ. ἐν τῷ οἴκῳ. —
φιλεῦντι = φιλοῦντι. — ὁ πόσις (γεν. πόσιος, δοτ. πόσει καὶ ἰων.
πόσι) ὁ σύζυγος. — ὀνομάκλυτος ἐξακουστός. — ἀριπρετής περιβλε-
πτος. — ἀμφιδέδρομεν (ὡς ἐνεστ.) περιβάλλει.

β) Τὸ σατιρικὸν τοῦτο ποίημα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ποιήματα
τοῦ τοιοῦτου εἴδους, δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ περιπαίξῃ, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ
ἀπλῶς τὴν σκωπτικὴν διάθεσιν τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ θέλει νὰ ὑποδείξῃ τὰ
ἐλαττώματα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀποφεύγουν αἱ γυναῖκες. " Ἄλλωστε
καταλήγει ἐξυμῶν τὴν καλὴν γυναῖκα, τὴν ὁποῖαν παραβάλλει πρὸς μέ-
λισσαν. Χάριν ἀστεϊσμοῦ καὶ αἱ γυναῖκες ἔψαλλον ὑπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα
σκωπτικὰ ἄσματα ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν, « τὰ ἐξ ἀμάξης » κλούμενα.
— Πιθανῶς τὸ ποίημα τοῦ Σημωνίδου εἶναι ἀπάντησις εἰς ἐκεῖνα.

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Σημωνίδου; Ἡ ὁ π ε ρ -
β ο λ ῆ εἰς τὴν σάτιραν ἐπιτρέπεται; μέχρι ποίου βαθμοῦ; καὶ ποῦ ἀπο-
βλέπει; Συγκρίνατε μὲ σατιρικά ποιήματα νέων Ἑλλήνων ποιητῶν
(Λασκαράτου, Σουρῆ κ. ἄ.).

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΛΚΑΙΟΣ

Ὁ Ἄλκαϊος ἐκ Μυτιλήνης τῆς Λέσβου (ἀκμάσας περὶ τὸ 610 π.Χ.) ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μερίδα τῆς πατρίδος του καὶ ἠγωνίσθη μετὰ πάθους ἐναντίον τῆς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐγκατασταθείσης τυραννίδος τοῦ Μελάγχρου καὶ τοῦ διαδόχου Μυρσίλου. Ἄλλὰ καὶ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἀρχὴν βραδύτερον μετρωπαθῆ τυράννον Πιττακόν, ἓνα τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ἐπολέμησε σφοδρῶς. Ἀποπειραθεὶς δὲ νὰ καταλύσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ δήμου καὶ ἀποτυχὼν ἀναγκάζεται νὰ ἐκπατρισθῆ καὶ νὰ ζῆσῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιφερόμενος εἰς τὴν ξένην. Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, τυχῶν γενναιοψύχου ἀμνηστείας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πιττακοῦ.

Ἐγραψε ποιήματα ποικίλου περιεχομένου, στασιωτικά (δηλ. πολιτικά), συμποτικά, ἐρωτικά καὶ διαφόρους ὕμνους. Τὸν ποιητὴν τοῦτον ἐμιμήθησαν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἰδίως ὁ Ὀράτιος.

Ἄτυχῶς ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἄλκαίου μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Διάλεκτος αὐτοῦ εἶναι ἡ αἰολικὴ.

54 (1) Ἡ αἶθουσα τῶν ὄπλων.

α) **μαρμαίρω** ἀπαστράπτω.—**παῖσα** πᾶσα.—**στέγα** αἶθουσα.—**κυνίη** (= κυνέη) περικεφαλαία.—**κάτ** = κατὰ (εἰς τὸ **νεύοισιν**).—**τᾶν** (= τῶν, ὧν) **κατύπερθεν** ἀνωθεν, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ὀπίστων.—**ἵππιοι λόφοι** λόφοι (φοῦντες) ἀπὸ οὐραν (ἢ χαίτην) ἵππων.—**νεύοισιν** (-οῦσιν): **κατα-νεύοισιν**, κλίνουν πρὸς τὰ κάτω.—**ἀγάλματα** κοσμήματα (διὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν).—**χάλκισαι δὲ λάμπραι κνάμιδες** = **χαλκαῖ δὲ λαμπραὶ κνημίδες** (περικνημίδες).—**κρύπτοισιν πασσάλοις** = κρύπτουσι πασσάλους (εἶναι τοποθετημένοι γύρω ἀπὸ ξύλινα καρφιά ἐμπεπηγμένα εἰς τοὺς τοίχους): εἰς τὴν αἰολικὴν τὸ **οἱ ἀντὶ οὐ**.—**τὸ ἄρκος** ἀμυντήριον (**ἀρκέω** = ἀποκρούω).—**ἰσχύρω** (γεν.) ἰσχυροῦ.—**βέλευς** (γενικὴ αἰολ.) **βέλος** βλήμα.—**νέω λίνω** (γεν. τῆς ὕλης) ἀπὸ νέον λινὸν ὕφασμα.—**κοίλος** κοῖλος.

—κατ(ά)...βεβλημέναι τοποθετημένοι κάτω.—πάρ = παρά.—ζῶμα βραχεῖα περισκελῖς.—ὁ κύπασσις μικρὸς χιτωνίσκος.—τῶν τούτων (τῶν προειρημένων).—ἐπειδὴ πρῶτιστα ἀφοῦ τώρα πλέον.—ὑπὸ ἔσταμεν, ὑπέστημεν ἀνελάβομεν.—ἔργον τόδε τοῦτον τὸν ἀγῶνα.

β) Τὸ ποίημα ἐγράφη εἰς τὰς παραμονὰς ἀγῶνος, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου. Πρόκειται ἢ περὶ τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ Σιγείου ἢ περὶ ἐτοιμαζομένου κινήματος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Μυρσίλου. Ὁπωσδήποτε, ἐπικειμένου τοῦ ἀγῶνος, ὁ ποιητὴς εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ὄπλων του, διὰ νὰ τὰ ἀναλάβῃ. Εἰσερχόμενος δέ, ἴσταται πρὸς στιγμὴν, τὰ παρατηρεῖ μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ τὰ περιγράφει.

Στ. 6. Χαλκίδικαι. ἐκ Χαλκίδος, ὅπου ἐγένετο κατεργασία τῶν μετάλλων καὶ δὴ τοῦ χαλκοῦ, ὀρυττομένου ἐκ τῶν παρὰ τὴν πόλιν χαλκωρυχείων, ἐξ οὗ λέγεται, ὅτι ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα ἡ πόλις.

—Προσέξατε τὴν ζωηρότητα τῆς περιγραφῆς καὶ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα.

55 (2). Ἡ πόλις ἐν τρικυμίᾳ.

α) ἀσυνέτημι = ἀσυνετῶ δὲν ἐννοῶ.—στάσις ἐμφύλιος πόλεμος, ἐδῶ κατὰ μεταφορὰν = ἡ ταραχὴ, τὸ ἀνακάτωμα (τῶν ἀνέμων).—τὸ μὲν ἄλλο μὲν κῦμα.—ἄμμες ἡμεῖς.—ὄν (= ἄν) ἀνά.—ναῖ=νηί (δοτ. τοῦ ναῦς).—φόρημαι = φοροῦμαι φέρομαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—μοχθέω ταλαιπωροῦμαι, ὑποφέρω.—χείμων τρικυμία.—πὲρ-ἔχει περιέχει, σκεπάζει ὀλόγυρα.—ὁ ἄντλος, τὸ ὕδωρ (τὸ εἰσέρον εἰς τὸ κῦτος τοῦ πλοίου).—ἱστοπέδα = ἱστοπέδη ὅπῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῶν πλοίων, εἰς τὴν ὁποίαν χώνεται ἡ βᾶσις τοῦ ἱστοῦ (κοιν. τρύπα τοῦ κατάρτιου).—λαῖφος τὸ ἱστίον.—πάν = πᾶν.—ζάδηλος (διάδηλος) διάτρητος, τελείως σχισμένος.—ἡ λάκις (γεν. -ιδος) ἡ σχισμή.—κατ' αὐτο εἰς αὐτό.—χόλαισι (χάλαισι-χαλῶσι) ἔχουν χαλαρωθῆ.—ἄγκυλα τὸ σχοινὶ (διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι δεμένα ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ αἱ κεραῖαι).

β) Ὁ ποιητὴς γράφει τὸ ποίημά του, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πόλις συνταράσσεται ὑπὸ τὸν τύραννον Μύρσιλον.

—Πῶς περιγράφει ὁ ποιητὴς τὴν τρικυμίαν ἐν τῇ θαλάσῃ; Ποῖαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς περιγραφῆς; Τί ὑπονοεῖ ὁ ποιητὴς;

56 (3). Χαιρεκακία.

α) **μεθύσθην** = μεθυσθῆναι (ὑποκμ. **πάντας**, δηλ. τοὺς ἐχθροὺς τῆς τυραννίδος). — **τινά** τινές, δηλ. οἱ μὴ εἰθισμένοι εἰς τὸ πίνειν. — **καὶ πρὸς βίαν** καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, χωρὶς διάθεσιν («καὶ μὲ τὸ στανιό»). — **πώνειν** πίνειν. — **κάτθανε** (= **κατέθανε**) ἀπέθανε.

β) Ὁ θάνατος τοῦ τυράννου Μυρσίλου καθιστᾷ τὸν Ἄλκαϊον ἑξαλλὸν ἐκ χαρᾶς. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο ἀντικατοπτρίζεται ὁ χαρακτήρ τοῦ ποιητοῦ.

57 (4). Καταπολέμησις τοῦ χειμῶνος.

α) **ὔει βρέχει**. — **ὄρανος** οὐρανός. — **πεπάγαισι** (**πεπήγασι**) ἔχουν παγώσει, ἔχουν κρυσταλλώσει. — **ὑδάτων ῥόαι** τὰ ρεῖθρα τῶν ὑδάτων (τὰ τρεχούμενα νερά). — **κάββαλλε** κατάβαλλε (προστ.), καταπολέμησον. — **ἐπὶ τίθεις** (**ἐπιτιθείς**) ἐπιθέτων, θέτων ἐπὶ τῆς ἐστίας. — **ἐν κέρναις** (μτχ. ἐνεστ.) = **ἐγκιρνάς** ἀναμειγνύων (εἰς τὸν κρατῆρα). — **μέλιχρος** γλυκός. — **αὐτὰρ δέ**. — **ἡ κόρσα** οἱ κρόταφοι, ἡ κεφαλή. — **ἀμφιβαλῶν**, περιβαλῶν, τοποθετήσας περί... — **γνόφαλλον** προσκεφάλαιον.

β) Τὸν οἶνον θεωρεῖ ὁ ποιητὴς ὡς θερμαντικὸν κατὰ τὸν χειμῶνα. Εἰς ἄλλους στίχους τοῦ τὸν δέχεται ὡς δροσιστικὸν κατὰ τὸ θέρος καὶ ὡς παυσίλυπον φάρμακον καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς.

— *Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἄλκαϊου; Ποῖοι οἱ αἰολικοὶ τύποι καὶ πῶς ἀποδίδονται εἰς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον;*

58 (5). Συμποσιακὸν ᾄσμα.

α) **λύχνος**, πληθ. **λύχνοι** καὶ **λύχνα**, ἐδῶ συνεκδοχικῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ «λύχνων ἀφάς» = τὸ ἀναμμα τῶν λύχνων, τὴν ὥραν καθ' ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, τὴν ἐσπέραν. — **ὀμμένω** ἀναμένω (ὀν - μένω, ἀν - μένω || ὀμμένω, ἀμμένω). — **δάκτυλος** ἐλαχίστη μονὰς μήκους (0,018 μ.). — **δάκτυλος ἀμέρα**, «ἓνα δάκτυλο ἔχει ἀκόμα ἡ ἡμέρα μάκρος». — **κάδ, κάτ** = κατὰ. — **κάδ ἄερρε** (τμησις), τοῦ ρ. **καταέρρω** = καταβιβάζω. — **κυλίχνα** (**ῆ**), **κυλίχνη** (**κύλιξ**) ποτήριον (**κυλίχναις**, ἡ κατάληξις **αις** τῆς αἰτ. πληθ. ἀντὶ **ας**). — **αἶτα** ἀγαπητέ μου. — **ποικίλος** στολισμένος (μὲ σκαλίσματα, «πλουμιστός»). — **υἱός** = υἱός. — **λαθικάδης** (λαθικηδής) ὁ φέρων τὴν λήθην τῶν φροντίδων, παυσίλυπος (ἐκ θέμ. τοῦ

ρ. λανθάνω λαθ- και κῆδος = φροντίς).—ἔγχεε : ἐνν. οἶνον ἐντὸς τῶν κρατήρων (τὸ ἀ σ ὦ ν δ ε τ ο ν δίδει ζωηρότητα).—**κέρναις** (κεραυνῶς) ἀναμειγνύων. — **ἓνα και δύο** = ἓνα πρὸς δύο. — **πλέαις** (αἰτ. πληθ. ἀντι πλέας), προληπτ. κατηγορμ. : **ὥστε πλέας εἶναι**=**ὥστε πλησθῆναι** ὥστε νὰ εἶναι πλήρεις. — **κακ κεφάλαις** κατὰ κεφαλῆς, μέχρι κεφαλῆς, μέχρι στεφάνης.— **ἀ δ' ἑτέρα** ἢ δὲ ἑτέρα.—**ὠθήτω** ἀντι **ὠθείτω** (ἐρμ. : τὸ δὲ ἐν ποτήριον ἄς διαδέχεται τὸ ἄλλο ἄνευ διακοπῆς).

β) **Στ. 3. Σεμέλη**· θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου, μήτηρ τοῦ Διονύσου.

Σ Α Π Φ Ω

Ἡ Σαπφῶ (627 - 567 π.Χ.) ἐγεννήθη ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας εἰς τὴν Ἐρεσσὸν τῆς Λέσβου και ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἀλκαίου. Τὸ λεσβιακὸν ὄνομά της ἦτο **Ψάπφα**. Ἐζήσεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπιστρέψασα δὲ εἰς τὴν Λέσβον ἐγκατέστησεν εἰς τὸν οἶκόν της μουσικὴν και ποιητικὴν σχολήν. Εἰς αὐτὴν ἐσύχναζον πολλαὶ νεάνιδες, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Σαπφῶ συνεδέθη δι' ἀδελφικῆς ἀγάπης και ἀγνῆς φιλίας.

Ἄλλ' οἱ ἐλεύθεροι και πνευματώδεις τρόποι της και αἱ ποιητικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς γυναικειᾶς ψυχῆς της ἐξένισαν τοὺς Ἴωνας και τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἀργότερον ἐπλασαν διαφόρους περὶ αὐτῆς θρύλους. Ἀναληθῶς ἐπίσης ἐλέχθη, ὅτι κατόπιν ἀτυχοῦς ἔρωτος πρὸς τὸν περικαλλῆ νεανίαν Φάωνα ἐκρημνίσθη ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Λευκάδος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Σαπφῶ ἦτο σεβαστὴ εἰς τὴν πατρίδα της και ἐθαυμάσθη διὰ τὸ ποιητικὸν ἔργον της. Οἱ ἀρχαῖοι θαυμασταὶ της ὠνόμασαν αὐτὴν « δεκάτην μουσαν », « Πιερίαν μέλισσαν » και « Λεσβίαν ἀηδόνα ». Τὰ ποιήματα τῆς Σαπφοῦς ἦσαν ὕμνοι, ᾠδαὶ ἐρωτικῆς ὑποθέσεως και ἐπιθαλάμια, ὅλα εἰς αἰολικὴν διάλεκτον.

59 (1). Ὡδῆ εἰς τὴν Ἀφροδίτην .

α) **Στ. 1 - 4. ποικιλόθρονος** ὁ καθήμενος εἰς πεποικιλμένον, εἰς καταστόλιστον θρόνον.—**δολόπλοκος** (**δολοπλόκος**) πανοῦργος.—**λίσομαι** ἱκετεύω.—**ἄσα** (ἢ **ἄσση**) στενοχωρία, θλιψίς.—**όνια** (**άνια**), λύπη, βάσανον — **δαμνάω** 1) δαμάζω, 2) καταπονῶ, καταθλίβω.

Στ. 5 - 24. τυῖδ' (**τῆδε**) ἐδῶ.—**αἶ ποτα** (= **εἶποτε**) ἐὰν κάποτε, (ἐδῶ = ὅπως κάποτε).—**κάτέρωτα** (και **ἐτέρωτα**) και ἄλλοτε.—**τᾶς ἔμας** αὐδως (γεν.) : ἢ αὐδω (τῆς αὐδως) αὐδῆ, φωνή.— **αἰοῖσα**

(**ἀίουσα**) ἀκούουσα.— **πήλυι (τῆλε)** ἀπὸ μακρᾶν.— **κλύω** ἀκούω.— **λίποισα = λιποῦσα**.— **ὑπασδεύξαισα** ὑποζεύξασα.— **ῶκυσ (ὠκὺς)** ταχύς.— **στροῦθος** στρουθίον, σπουργίτης.— **δίννεντες (δινοῦντες)** κιννοῦντες.— **περὶ ὑπέρ, ὑπεράνω**.— **ῶρανος** οὐρανός.— **αἶψα** ταχέως.— **ἐξίκοντο** ἔφθασαν εἰς τὸ τέλος των.— **τὸ σύ**.— **μάκαιρα** (θηλ. τοῦ **μάκαρ**) μακαρία, πανευδαίμων.— **ἦρε' (ἦρεο)**, τοῦ ἐρωτῶ.— **ὅττι ὅ,τι, τί**;— **δηῦτε (δὴ αὐτε)**, ὅττι δηῦτε τί λοιπὸν πάλιν.— **κῶττι (καὶ ὅττι)** καὶ τί;— **μαινόλας** μαινόμενος, παράφορος.— **Πείθω** ἢ Πειθῶ (ἢ θεραπευαίνεις τῆς Ἀφροδίτης).— **μαῖσαι**· τὸ ἀ' πρὸς. **μαῖμαι (μαίομαι)** ζωηρῶς ἐπιθυμῶ.— **ἐς σὺν φιλότατα** (= φιλότητα) εἰς τὴν ἀγάπην σου.— **ἀδικῆω = ἀδικέω (ῶ)**.— **καὶ γὰρ** καὶ βεβαίως. **αἶ = εἶ** (βλ. καὶ στ. 5).— **διώξει** θὰ τρέχῃ ὀπισθὲν σου, θὰ σὲ ἀκολουθῇ.— **φίλει (φιλεῖ)** ἀγαπᾷ.— **κωὺκ = καὶ + οὺκ**.

Στ. 26 - 28. **λύω** ἀπολυτρῶνω (ἐκ χαλεπῶν μεριμνῶν).— **ῶσα ῶσα**.— **μοι, δοτ. χαρ.**— **τέλεσαι = τελέσαι** (ἀπαρ. ἐκ τοῦ **ἡμέρρει**), ὑποκ. ἐνν. **σέ**.— **ἡμέρρω (ἡμείρω)** = ποθῶ.— **αὐτα** αὐτή.

β) Ἡ ᾠδὴ αὕτη διεσώθη ὀλόκληρος ὑπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως (τεχνογράφου καὶ ἱστοριογράφου τοῦ ἀ' π.Χ. αἰῶνος), ὁ ὁποῖος περιέλαβεν αὐτὴν εἰς τὸ « *Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων* » ἔργον του, ὡς δεῖγμα τέχνης καὶ ὕφους.

Στ. 2. **δολόπλοκος**· ὡς ἐμπνέουσα δολοπλοκίας καὶ πλεκτάνας.

Στ. 10. **στροῦθοι**· τὰ στρουθία καὶ αἶ περιστεραι ἦσαν ἱερά πτηνὰ τῆς Ἀφροδίτης.

Στ. 18. Ἐδῶ ἡ ποιήτρια παρουσιάζει αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην ὁμιλοῦσαν (*διατὶ ἢ στροφή αὕτη τοῦ λόγου;*)

60 (2) Ἡ ξενιτέμενη φίλη.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄπυ** ἀπό, μακρᾶν.— **τυῖδε (τῆ δε)** ἐδῶ.— **νῶν** νοῦν· **τυῖδε νῶν ἔχοισα** (ἢ ξενιτεμένη φίλη μας Ἀριγνώτα) κατευθύνουσα τὰς σκέψεις της πρὸς τὰ ἐδῶ.— **ὡς** (χρον.) ὅτε— **πεδαζῶω** συζῶ· **ὡς πεδεζώομεν** ὅταν ἐζούσαμε μαζί.— **βεβάως** βεβαίως, ἀσφαλῶς.— **ἔχεν** εἶχεν, ἐθεώρει.— **ἱκελος** (καὶ **εἶκελος**) ὁμοιος· τὸ **ἱκέλαν** κτηγμ.— **θεᾶ = θεᾶ** (ἐκ τοῦ **ἱκέλαν**) = ὁμοίαν πρὸς θεάν.— **μόλπα (= μολπή)** ᾄσμα.— **σᾶ δὲ μάλιστα ἔχαιρε μολπα** = εὗρισκε μεγίστην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν ἰδικόν σου ᾄσμα.

Στ. 6 - 11. νῦν δέ, ἀντίθεσις εἰς τὸ ὡς πεδεζώμεν.—ἐμπρέπομαι (ἐμπρέπω) διαπρέπω, ξεχωρίζω.—**Λύδαι** = **Λυδαί**, αἱ ἐκ τῆς Λυδίας.—**περρέχω (περιέχω)** ὑπερέχω.—**ἐπίσχω (ἐπέχω)** διευθύνω.—**θάλασσαν ἐπ' ἄλμυραν** ἐπὶ τὴν ἄλμυραν θάλασσαν.—**ἴσως καὶ ὁμοίως, ὅπως καὶ.**—(**ἐπὶ**) **πολυανθέμοις ἀρούραις** (αἰτ. πληθ.) πρὸς τὰς ἀνθισμένας ἐκτάσεις τῆς ξηρᾶς.

Στ. 12 - 14. **ἔέρσα** δρόσος.—**κάλα καλή, χαρίεσσα** (κτγρμ.).—**κέχυται** εἶναι χυμένη, διασκορπισμένη.—**τεθάλαισι (τεθήλασι)** θαλάσσι.—**κάπαλ'** (= **καὶ ἄπαλα**) ἄπαλά.—**ἄνθρουσκον**, φυτὸν φέρον ἄνθος σκιαδωτὸν (ὅμοιον πρὸς τὸν ἄνηθον), ἀγριόχορτον.—**μελίλωτος**, εἶδος εὐώδους τριφυλλίου.—**ἀνθεμῶδης** πολυανθῆς, ἀνθισμένος.

Στ. 15 - 17. **ζαφοίταισ(ι)** διαφοιτᾶ, περιφέρεται ἐδῶ (νοερωῶ).—**ἐπιμνάσθεισα** ἐπιμνησθεῖσα.—**ἄγανος** πᾶρος, γλυκύς.—**ἀγάνας Ἀτθίδος** ἐπειδὴ ἐνεθυμήθη τὴν γλυκεῖαν φίλην τῆς Ἀτθίδας.—**ἴμερος** (= **ἴμερος**) πόθος· **ἴμερῳ λέπταν φρένα'** μὲ πόθον εἰς τὴν λεπτήν, τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς.—**βόρηται** (= **βαρεῖται**) καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ βάρους.—**τὸ κῆρ (κέαρ)**, γεν. **κῆρος**, καρδία.—**ἄσα(η)** ἀνία, θλιψίς.

Στ. 18 - 20. **κῆθι** ἐκεῖ.—**ἔλθην** (= **ἐλθεῖν**) ν' ἀπέλθωμεν.—**ἄμμε** (ἢ **ἄμμι**) ἡμῖν, (εἰς τὸ βοᾶ).—**ὄξῦ** δυνατά.—**τὰ δὲ ἀλλ'** αὐτὰ (δηλ. τὰς φωνὰς τῆς Ἀριγνώτας).—**γαρύω** (= **γηρύω**) φωνάζω, (ἢ **γῆρυς** = ἡ φωνή)· **οὐ γάρυει νῶν** δὲν φωνάζει, δὲν διαβιβάζει εἰς ἡμᾶς.—**νύξ πολύως** ἢ πολύωτος νύξ, ἢ νύξ μὲ τὰ πολλὰ ὄτα, (ἢ ὅποια λόγῳ τῆς ἐπικρατοῦσης σιγῆς ἀκούει τὰ πάντα).—**δι' ἄλος** (= **δι' ἀλόξ**), διὰ τῆς θαλάσσης, μέσῳ τῆς θαλάσσης.—

β) Ἡ μαθήτρια τῆς Σαπφοῦς Ἀριγνώτα νυμφευθεῖσα ἐν Σάρδεσιν αἰσθάνεται λύπην διὰ τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὰς φίλας τῆς. Τὰ συναισθήματα αὐτὰ τῆς Ἀριγνώτας διερμηνεῖ ἡ Σαπφὼ ἀπευθυνομένη διὰ τοῦ ποιήματος τούτου πρὸς τὴν μαθήτριαν καὶ φίλην τῆς Ἀτθίδα.

Τὸ ποίημα δὲν δισωθῆ ὀλόκληρον. Ἐλλείπει ἢ ἀ' στροφή, μέρος τῆς β' καὶ τὸ τέλος. Παρὰ τοῦτο τὸ ἀπόσπασμα εἶναι ἀξιολογώτατον.

61 (3). Εἰς γυναῖκα ἄμουσον.

α) **κατθάνοισα (καταθανοῦσα)** ὅταν ἀποθάνῃς.—**κεῖσαι** θὰ κεῖσαι, θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὸν τάφον σου.—**οὐδέ ποτα** καὶ ποτὲ δέν.—**μναμοσύνα σέθεν ἔσσει'** = θὰ μνημονεύεται τὸ ὄνομά σου.—**οὐδ'**

ἔρος (σέθεν ἔσσειται) οὔτε θὰ σὲ ποθῆ κανεῖς (θὰ σὲ ἀναζητῆ).—**πεδέχω** μετέχω.—**ἀφάνης** ἀφανής, ἄσημος.—**κῆν** = **καὶ ἐν**.—**πεδ' (ά)**, αἰολ. καὶ δωρ. = **μετά**.—**ἄμαυρος** (ἄμαυρός) σκοτεινός, ἄδοξος.—**ἐκπεποταμένα** ὅταν ἀποθάνῃς (τοῦ ἐκποτάομαι) πετῶ ἔξω· ἐδῶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἢ ὁποῖα πετᾷ ἔξω τοῦ σώματος.

β) **Στ. 3. Τὰ ῥόδα τῆς Πιερίας**· ἐννοεῖ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποιήσιν (ἀ ν τ ο ν ο μ α σ ί α)· τὰ ῥόδα ἐθεωροῦντο ἀγαπητὰ ἄνθη τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλατρεύοντο ἐν Πιερίᾳ (βλ. 11 (3), στ. 2 «**Μοῦσαι Πιερίδες**»).

—**Διὰτὶ ἐκδηλοῖ τοιαύτην ἀποστροφὴν ἢ Σαπφῶ πρὸς τὴν ἀπειρόκαλον καὶ ἄμουσον γυναικα;** Πῶς ἐκφράζει τὴν ἀποστροφὴν τῆς αὐτῆς;

62 (4) **Εἰς ὠραίαν κόρην ἀκόμη ἀνύπανδρον.**

οἶον ὅπως.—**γλυκύμαλον** γλυκύμηλον.—**ἐρεύθομαι** κοκκινίζω, γίνομαι κόκκινος (ἐρευθος—ἐρύθημα, κοκκινάδα).—**ῥσδος** (ἄρσ.) = κλάδος· **ἄκρω ἐπ' ῥσδω** ὑψηλὰ εἰς τὴν ἄκραν τῶν κλάδων.—**μαλοδρόπηες** (μῆλα δρέπω) οἱ κόπτοντες τὰ μῆλα (οἱ μηλοτρυγηταί).—**οὐ μὰν καὶ ὅμως δὲν** (σχῆμα ἐ π α ν ο ρ θ ὄ σ ε ω ς).—**ἐπὶκεσθαὶ** (ἐφικέσθαι) νὰ τὸ φθάσουν.

63 (5). «**Ἵπεροχὴ**».

α) **ἄστερες** ἀστέρες.—**κάλα** καλή, ὠραία.—**σελάννα** σελήνη.—**ἄψ** ἀντὶ **αἶψα** ἀμέσως.—**ἀτυκρύπτοισι** ἀποκρύπτουσι.—**φάεννον εἶδος** (φαιινὸν εἶδος) λαμπρὰ μορφή.—**ἄπποτα λάμπη** ὁπόταν λάμπη.—**πλήθοισα** (= πλήθουσα) πλήρης (ὀλόγιον).—**ἐπὶ γὰν παῖσαν** εἰς ὅλην τὴν γῆν.—**ἀργυρέα** ἀργυρόχρους (ἀργυρόχρωμη).

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω, δεικνύει πόσον μεγάλην ἀπήχησιν εἶχεν ἡ φύσις εἰς τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τῆς Σαπφoῦς. Ἄλλο ὅμως νόημα λαμβάνει τὸ ποίημα, ἂν θεωρηθῆ ὡς ἀλληγορικὴ ἔκφρασις τῆς ὑπεροχῆς τῆς μαθητρίας τῆς Ἀριγνώτας ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας τῆς πατρίδος τῆς.

64 (6). **Ῥέμβη.**

ἀμφὶ τριγύρω.—**ἴψοθεν** (= ὑψόθεν) ἀνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.—**κελάδει** κελαδεῖ.—**ῥσδος**, **ῥσδος** ἀντὶ **ῥζος** κλάδος, κλῶνος.—**μάλινος**, **μήλινος** τῆς μηλέας.—**αἰθυσσόμενος** (τοῦ ρ. αἰθύσσομαι) σειόμενος.—**κῶμα** (τὸ) = 1) λήθαργος, «ἀποκάρωμα», 2) ρέμβη,

δνειροπόλησις.—**καταρρεῖ**— καταρρέει, ρέει πρὸς τὰ κάτω.

65 (7). **Γαμβρός** (ἐπιθαλάμιον, ἀπόσπασμα).

α) ὕψοι καὶ ἴψοι, αἰολ. ἀντὶ ὕψοι ὑψηλά.— **μέλαθρον** ὑπέρθυρον ἢ ὄροφῆ.—**ἀέρρω** (ἀείρω, αἶρω) ὑψώνω, σηκώνω.—**τέκτων** ξυλουργός, οἰκοδόμος.— **ἴσος** ἴσος.—**Ἄρει** = Ἄρει.— **ἄνδρος** ἄνδρός.— **μεγάλω** μεγάλου, μεγαλοσώμου.

β) Τὰ ἐπιθαλάμια ἦσαν γαμήλια ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἐψάλλοντο κυρίως ὅταν ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον. Ἄλλὰ καὶ ὅταν ὠδηγεῖτο ἡ νύμφη ἐκ τῆς οἰκίας τῆς εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ, ἐψάλλοντο καθ' ὁδὸν γαμήλια ἄσματα (ὀμέναιοι), ὅπως καὶ σήμερον γίνεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ῥμήνας Ῥμέναιος, ὁ θεὸς τοῦ γάμου. **Ῥμήναον** ἐνν. **μέλπετε**: ἡ λέξις αὕτη ἐπανελαμβάνετο εἰς τὰ ἐπιθαλάμια ἄσματα μεθ' ἕκαστον στίχον ἢ παρενεβάλλετο εἰς τὰς στροφάς, τρόπον τινὰ ὡς ἐπὶ ὁδὸς, καὶ ἐψάλλετο ὑπὸ χοροῦ. Ὁ χορὸς ἦτο διηρημένος εἰς δύο τμήματα, ἅτινα ἐψάλλον ἐναλλάξ ἀνὰ ἕνα στίχον ἢ ἀνὰ μίαν στροφήν. Τὴν ἐπιφώνησιν **Ῥμήναον** ἐψάλλον καὶ τὰ δύο τμήματα (ἡμιχόρια) μαζί.

Ἡ Σαπφὼ παρουσιάζει μετὰ τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως τὸ ἀνάστημα γαμβροῦ, καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν ὠδηγῶν τὴν νύμφην.

66 (8). **Ἰθυρωρός** (ἐπιθαλάμιον ἀπόσπασμα).

α) **θυρώρω** = θυρωρῶ.—**ἐπτορόγυιος** (ἐπτὰ + ὄργυια) ὁ ἔχων μῆκος ἐπτὰ ὄργυιῶν.—**σάμβαλον** σάνδαλον, ὑπόδημα.— **πεντεβόη** ἢ **πемπεβόη** ἐκ πέντε δερμάτων βοείων.—**πίσυγγος** ὑποδηματοποιός.— **ἐξεπόνασαν** (= **ἐξεπόνησαν**) κατεσκεύασαν.

β) Καὶ εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἡ Σαπφὼ μετὰ τινος εὐθύμου διαθέσεως μᾶς παρουσιάζει τὸν θυρωρὸν τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ.

— Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τῆς Σαπφoῦς ;

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

Ἁνακρέων ἐγεννήθη εἰς τὴν Τέων, πόλιν τῆς Λυδίας ἔναντι τῆς Σάμου, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε. Ἦτο ὁμοῦς ἀνὴρ ἤδη, ὅτε τὸ 540

π.Χ. ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα τοῦ κατοπιν τῆς ὑποταγῆς τῆς εἰς τοὺς Πέρσας ἐπὶ Κύρου τοῦ μεγάλου. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ Ἄβδηρα τῆς Θράκης, ἀποικίαν τῶν Τηρίων. Ἐκεῖθεν προσκληθεὶς ἀλληλοδιαδόχως διέτριψεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τυράννων Πολυκράτους τῆς Σάμου, τῶν Πεισιστρατιδῶν τῶν Ἀθηῶν καὶ τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Θεσσαλίας. Ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας ἄγνωστον τοῦ.

Συνέθεσεν εἰς ποικίλα μέτρα ποιήματα ἐρωτικά καὶ συμποσιακὰ ἀποτελοῦντα πέντε βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων σφῆζονται μόνον ἀποσπάσματα. Τὰ ποιήματα τοῦ Ἀνακρέοντος εἶχον γίνεαι δημοτικώτατα καὶ ἀπέκτισαν βραδύτερον πολλοὺς μιμητάς, οἱ ὅποιοι ἔγραψαν τὰ λεγόμενα « ἀνακρεόντεια » ᾄσματα.

67 (1). Παραγγελίαι διὰ τὸ συμπόσιον.

α) **Στ. 1-6.** ἄγε δὴ, παρακελ.—κελέβη (ἦ), μέγα ποτήριον (εἶδος κανάτας).— ἡ ἄμυστις (πόσις) τὸ νὰ πίνη κανεὶς χωρὶς νὰ κλείῃ τὸ στόμα, ἀπνευστί, μονοροῦφι (ἐκ τοῦ α στερητ. καὶ μύω = κλείω).— προπίνω πίνω πρῶτος.—τὰ μέν...τά... δ' ἄφ' ἑνὸς μέν, ἄφ' ἑτέρου δέ.—ἐγγέας (μετοχ. ἀορ. τοῦ ἐγγέω) ἔνν. εἰς τὴν κελέβην.—κύαθος ποτήριον (διὰ τοῦ ὁποίου ἤντλον τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατῆρος).— ἀνυβρίστως νηφαλίως, εὐπρεπῶς.— ἀνά... βασσαρήσω : ἀναβασσαρέω εὐθυμῶ (« μπαίνω στὸ κέφι »).— δηῦτε = δὴ αὐτε πάλιν δέ.

Στ. 7-11. οὔτω (μὲ οὐσ.) μὲ τόσον...—ἀλαλητὸς ἀλαλχημός.—μηκέτι... μελετῶμεν ἄς μὴ γυμναζώμεθα πλέον, ἄς μὴ κάμνωμεν γυμνάσια (σκυθικῆς οἰνοποσίας).—παρ' οἶνω εἰς τὸ συμπόσιον.—ἀλλὰ ὑποπίπνοντες πίνοντες μετρίως («κουτσοπίνοντας»).— ἐν καλοῖς ὕμνοις ἀνάμεσα σ' ὠραίους ὕμνους, (ψάλλοντες ὠραίους ὕμνους).

β) **Στ. 3-4.** Διὰ τὰς ἀναλογίας τῆς ἀναμειξέως τοῦ οἴνου βλ. Ξενοφάνους «Συμπόσιον» στ. 4, σελ. 96.

Στ. 6. βασσαρέω (εὐθυμῶ), ἐκ τοῦ ὀνόματος Βασσαρεὺς, ὅπως ἐλέγετο ὁ Διόνυσος ὑπὸ τῶν Θρακῶν.

Στ. 9. Σκυθικὴ πόσις· οἱ Σκύθαι ἐφημίζοντο διὰ τὴν ἄμετρον οἰνοποσίαν : ἐπινον οἶνον ἄκρατον.

Στ. 10-11. καλοῖς ἐν ὕμνοις· πρβλ. τὸ «εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις» τοῦ Ξενοφάνους εἰς «Συμπόσιον» σελ. 26, στ. 14.

68 (2). Στεναγμοί γήρατος.

α) **πολιός** υπόλευκος.—**τὸ κάρη ἢ τὸ κάρα** (γεν. τοῦ **καρήατος** καὶ **κάρητος** ἢ κεφαλή· ἐδῶ = ἡ κόμη, τὰ μαλλιά (μετωνυμία).—**πάρα** (ἔστι) = **πάρεστι**.—**γλυκεροῦ** κλπ. ἢ σειρά: **οὐκέτι λέλειπται πολλὸς χρόνος γλυκεροῦ βιότου**.—**ἀνασταλῶ** ἀναστενάζω.—**θαμὰ** συχνά.—**μυχὸς Ἴδιδω** τὰ βάθη τοῦ Ἄδου.—**ἀργαλέος** φρικτός, πικρός.—**ἐτοιμόν** (ἔστι) εἶναι ὠρισμένον, ὑπερβέβαιον.

β) **Τάρταρος**: οὗτος ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν σκοτεινὸς καὶ φοβερὸς τόπος ὑπὸ τὸν Ἄδην, εἰς βάθος τόσον, ὅση ἢ ἀπόστασις τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς.

69 (3). Γεροντικά παράπονα.

α) **σφαίρη πορφυρῆ**, δοτ. ὄργ. εἰς τὸ **βάλλων**: «κτυπώντας με με σφαῖρα πορφυρῆ».—**δηῦτε** (= **δή αὐτε**) ἰδοὺ πάλιν, πάλιν λοιπόν.—**νεῆνις, νεῆνις ἢ νῆνις νῆνις** δοτ. **νῆνι** = νεάνιδι (εἰς τὸ **συμπαίξειν**).—**ποικιλοσάμβαλος** ποικιλοσάνδαλος, ἢ φοροῦσα σανδάλια πεποικιλμένα («πλουμιστά»).—**ἔστιν γάρ...** εἶναι δὰ (παρενθετικῶς).—**εὐκτιτός** ἔχων (ἔχουσα) ὠραίας οἰκοδομάς.—**καταμέμφομαι** ψέγω, «περιγελῶ».—**χάσκω** (ὡς καὶ ἡ σημερινὴ σημασία του): προσβλέπω με ἀνοιχτὸν στόμα.—**πρὸς ἄλλην**, ἔνν. **κόμην** (πρὸς ἄλλον τινά.)

β) **Στ. 1. σφαίρη πορφυρῆ**· ὄπλα τοῦ Ἔρωτος εἶναι κυρίως τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη, δι' ὧν ἐπληττεν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ ἐμβάλλῃ σφοδρὸν ἔρωτα. Πλὴν τούτων εἶχε καὶ σφαῖραν (τόπι), διὰ τῆς ὁποίας ἐπληττεν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἤθελεν ἀπλῶς νὰ ἐμβάλλῃ εἰς πειρασμόν.

Στ. 5. ἀπ' εὐκτίτου Λέσβου· διὰ τούτων χαριεντιζόμενος ὑπονοεῖ, ὅτι δὲν τὸν καταδέχεται ἡ νεῆνις ὡς ἐπαρχιώτην, «πρωτευουσιάνᾳ αὐτῆ».

Στ. 7. καταμέμφεται· ἡ νεῆνις τὸν περιπαίζει διὰ τὴν λευκὴν κόμην του. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς ἀρχ. Λέσβου ἦσαν χειραφετημένα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐλευθεριότης τῆς νεάνιδος.

—**Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἀνακρέοντος; Κατὰ τί ὁμοιάζει ὁ Ἴων Ἀνακρέων πρὸς τοὺς Αἰολεῖς λυρικοὺς;**

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τ Ε Ρ Π Α Ν Δ Ρ Ο Σ

Ὁ Τέρπανδρος (680 - 620 π.Χ.) εἶναι ὁ ἀρχαιότατος τῶν Λεσβίων χορικῶν ποιητῶν. Ἐδοξάσθη κυρίως ὡς μουσικός, διότι ποικιλοτρόπως προήγαγε τὴν μουσικὴν τέχνην καὶ συνεκέντρωσε τὰς διεσπαρμένους μελωδίας, ὅσαι ἐποιήθησαν ὑπὸ τῆς φυσικῆς κλίσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ἐρρύθμισε κατὰ τεχνικούς κανόνους. Ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐστερεῖτο ἀξίας, ὡς μαρτυροῦν τὰ ὀλίγα διασωθέντα ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων του.

70. Ἀποσπάσματα Τερπάνδρου.

Ἀπ. 1. α) **ἀρχά** ἀρχή, ἔναρξις (διότι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Διὸς ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἤρχιζον τὰ ποιήματά των, ἐξ οὗ καὶ τὸ «ἀπὸ Διὸς ἄρχεσθαι». — **ἀγήτωρ** ἡγήτωρ· εἶναι φανερόν ὅτι τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἦτο προοίμιον μακροτέρου ἔσματος.

β) Στίχοι ὀλοσπόνδειοι. Τούτους μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες λυρικοὶ κατὰ τὰς σπονδάς.

Ἀπ. 2. α) **ἔνθα** ὅπου. — **αἰχμά** ἡ αἰχμή, τὸ δόρυ (τὸ πολεμικὸν πνεῦμα). — **μῶσα** μοῦσα. — **λιγὺς (λίγεια, λιγὺ)** καλλίφωνος. — **δίκα (-η)** δικαιοσύνη. — **εὐρυάγυια** ἡ ἔχουσα εὐρείας ἀγυίας, ἡ ἀποφεύγουσα τὰς σκολιοδρομίας, εὐθύδικος. — **ἐπιτάρροθος** ἀρωγός, βοηθός.

β) Διὰ τοῦ ἀποσπ. τούτου ὑμνεῖ τὴν Σπάρτην, ὅπου ἤχμαζε τὸ πολεμικὸν πνεῦμα («**αἰχμά**»).

Ἀπ. 3. α) **σοι (κελαδήσομεν)** πρὸς τιμὴν σου. — **ἀποστέρξαντες** ἀφήσαντες, ἀπορρίψαντες. — **τετράγηρυν ἀοιδὰν** τὴν διὰ τετραχόρδου λύρας μουσικὴν. — **ἐπτάτονος** ἐπτάχορδος, ἐπτάφωνος.

β) Ὁ Τέρπανδρος ἐτελειοποίησε τὴν κιθάραν καὶ ἠξήσῃε τὰς χορδὰς αὐτῆς ἀπὸ 4 εἰς 7. Διὰ τοῦτο λέγει ὅτι θὰ ψάλλῃ διὰ τῆς «ἐπτατόνου φόρμιγγος».

Α Λ Κ Μ Α Ν

Ὁ Ἀλκμάν ἤχμασε περὶ τὸ 620 π.Χ. Ἦτο Λυδὸς ἐκ Σάρδεων, ἀλλ' αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Κιμμερίων (βλ. Καλλίνων) ἐπώληθη ὡς δοῦλος

εις τὴν Σπάρτην, ὅπου διακριθεὶς διὰ τὴν μουσικὴν του ἱκανότητα ἀπηλευθερώθη καὶ ἐπωνομάσθη *Λάκων*. Προήγαγε τὴν μουσικὴν καὶ πρῶτος διεμόρφωσεν εἰς τὴν χορικὴν ποίησιν τὰς στροφὰς ἀντὶ τῶν ἀπλῶν στίχων. Ἐγράψε πολλὰ ποιήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφημίζοντο τὰ λεγόμενα *παρθένεια*, ἤτοι ἄσματα ἀδόμενα εἰς ἑορτάς, ἰδίᾳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπὸ χοροῦ παρθένων διηρημένου εἰς δύο ἡμιχόρια.

Ἐκ τῶν ἔργων του μόνον ἐλάχιστα ἀποσπάσματα διεσώθησαν. Δύο ἐκ τούτων εἶναι τὰ κατωτέρω.

71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία.

α) εὐδω (καθεύδω) κοιμῶμαι, ἡσυχάζω.— ἡ φάραγξ τὸ φαράγγι. ὁ πρῶν (πληθ. οἱ πρῶνες ἢ πρῶνες) προεξοχή ὄρους, βράχος.— φῦλα αἱ φυλαὶ (φῦλά θ' ἐρπετὰ καὶ τὰ ποικίλα εἶδη τῶν ἐρπετῶν).— τόσσα ὄσα.— ὄρεσκιῶς ὄρεσίβιος.— κνώδαλον ἀγρίμι (ἐδῶ=θαλάσσιον ζῷον, κῆτος).— βένθος βάθος.— πορφύρεος ταραχώδης, σκοτεινός.— τανυπτέρυξ (τανυσίπτερος) ὁ ἔχων μακρὰς πτέρυγας, μακρόπτερος.

β) Ὁ ποιητὴς δίδει ἐδῶ ὠραίαν εἰκόνα τῆς κοιμωμένης φύσεως. Ἀναλύσατε τὴν εἰκόνα εἰς τὰ στοιχεῖα της. (Πρβλ. Σολωμοῦ «Γαλήνη»).

72 (2). Τὸ γῆρας.

α) οὐ μ' ἔτι..., ἡ σειρά τῶν λέξ.: οὐκέτι γυῖα δύναται φέρειν με =δὲν μὲ βαστοῦν τὰ γόνατά μου πιά· γυῖα τὰ μέλη τοῦ σώματος, κυρ. οἱ πόδες.— μελίγαρος, μελίγηρος (μέλι-γῆρος= φωνή, λαλιὰ) μελίφωνος, γλυκύφωνος.— ἱμερόφωνος (συνών. τοῦ προηγουμένου) ὁ ἔχων θελτικὴν φωνήν, «γλυκόλαλος».— βάλε (εὐχετικόν μόριον) εἶθε, μακάρι.— κηρύλος εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, τοῦ γένους τῶν ἀλκυονιδῶν, κυρίως δὲ ἡ ἄρρην ἀλκυῶν, (κοινῶς: ψαροφάγος, βασιλοπούλι).— ὄστε=ὄς ὁ ὁποῖος.— ἄνθος κύματος ἀφρός τοῦ κύματος.— νηδεῖς (στερ. μόρ. νῆ καὶ δέος) ἄφοβος.— ἤτορ καρδιά.— ἀλιπόρφυρος ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τῆς θαλασσίας πορφύρας ἢ ὁ ἔχων χρῶμα κυανοῦν καὶ πορφυροῦν (γαλαζοκόκκινο).— εἶαρος ἕαρος.—

β) Τὸ ἄσμα εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων *παρθενείων*. (Βλ. ἀνωτέρω εἰς βιογραφ. Ἀλκμᾶνος). Ἐδῶ ὁ Ἀλκμάν, ὡς ἀρχηγός τοῦ χοροῦ (χορηγός), μονωδῶν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν χορὸν τῶν παρθένων καὶ ὁμιλεῖ δι' ἑαυτὸν παραπονούμενος διὰ τὰ γηρατεῖά του.

Στ. 4. νηδεές ἤτορ ἔχων. Ὁ κηρύλος δὲν φοβεῖται τὰ γηρατεῖα, διότι, ὅταν γηράσῃ καὶ δὲν δύναται νὰ πετᾷ, φέρεται κατὰ τὰς ἀποδημίας (ὡς λέγει ἡ παράδοσις) ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῶν θηλειῶν.— **εἶαρος ὄρνις** οἱ κηρύλοι, ὅπως καὶ αἱ χελιδόνες, εἶναι προάγγελοι τῆς ἀνοιξέως.

ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ

Ὁ Στησίχορος (640 - 555 π.Χ.) ὠνομάζετο Τεισίας καὶ κατήγετο ἐκ τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδος. Κατῆλθεν εἰς Ἱμέραν τῆς Σικελίας, ὅπου ἐπωνομάσθη *Στησίχορος ὁ Ἱμεραῖος*. Συνέθεσε ποιήματα ποικίλα, τὰ ὁποῖα παρέδιδεν εἰς τοὺς χοροὺς, τοὺς ὁποίους πρῶτος αὐτὸς ἔστησεν (ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπωνυμία του). Τὰ ποιήματά του, ἔχοντα ὑποθέσεις ἐξ ἀρχαίων μύθων, ἐξετείνοντο εἰς 26 βιβλία.

Σπουδαία καινοτομία τοῦ Στησιχόρου ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῶν ὕμνων εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσα «*τριας*», ἥτοι ὁμὰς ἐκ τριῶν στροφῶν· δηλ. μετὰ τὰς δύο ἐπακριβῶς ὁμοίας στροφάς, *στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν*, ὁ Στησίχορος προσέθεσε καὶ τρίτην, τὴν *ἐπ' ἄφρον*, μὲ διάφορα μέτρα καὶ μὲ διάφορον μουσικὸν σκοπὸν. Δυστυχῶς ὅμως ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ἔργου του περιεσώθησαν.

73. Ἡ νυκτερινὴ ἐπιστροφὴ τοῦ Ἥλιου.

α) **Ἵπεριονίδας (-δης)** ὁ υἱὸς τοῦ Ἵπερίωνος, ἐνὸς τῶν Τιτάνων.— **δέπας** ποτήριον.— **ἐσκατέβαινε** κατέβαινε μέσα εἰς.— **βένθος βάθος**.— **ἐρεμνὸς (ἐρεβνὸς)** σκοτεινός.— **ὁ δὲ πάϊς Διός**, δηλ. ὁ Ἑρακλῆς.— **κουριδίη ἄλοχος** νόμιμος σύζυγος, ἢ ἀπλῶς: σύζυγος (βλ. Καλλίνου, στ. 7.).— **ποσσί** μὲ τὰ πόδια, πεζῆ.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἐπεγράφετο «*Γηρουνηίς*» καὶ εἶχεν ὡς ὑπόθεσιν τὸν γνωστὸν ἄθλον τοῦ Ἑρακλείου. Οὗτος διετάχθη ὑπὸ τοῦ Εὐρύστρατος νὰ κομίσῃ τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, τρικεφάλου τέρατος οἰκοῦντος εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς γῆς. Πορευόμενος ὁ Ἑρακλῆς διὰ τῆς Εὐρώπης ἔστησε τὰς Ἑρακλείους στήλας, ἔλαβε δὲ ἐκεῖ παρὰ τοῦ Ἥλιου χρυσοῦν δέπας, διὰ τοῦ ὁποίου διεπέρασε τὸν ὠκεανόν. Ἀφοῦ δὲ ἔλαβε τὰς βοῦς καὶ ἐφόνευσε τὸν Γηρυόνην, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἑρακλείους στήλας, ὅπου ἀπέδωσε τὸ δέπας εἰς τὸν Ἥλιον. Καὶ τώρα ὁ Ἥλιος μέλλει ν' ἀκολουθήσῃ διὰ τοῦ ὠκεανοῦ

τὴν νυκτερινὴν πορείαν τοῦ ἐπιστρέφω·ν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, ὅπουθεν θὰ ἐπανεῖλθῃ τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, διὰ τὴν φωτίση τὸν κόσμον.

Δέπας ἦτο πλατὺ ποτήριον μὲ λαβάς, διὰ τοῦ ὁποῖου ἤντλουν τὸν οἶνον ἐκ τοῦ κρατήρος. Κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων ἐντὸς τοιοῦτου ποτηρίου, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἐφέρετο ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὴν δύσειν εἰς τὴν ἀνατολὴν κατὰ τὴν νύκτα, ἐνῶ ἐξ Α πρὸς Δ ἐφώτιζε τὸν κόσμον ἐλαύων ἐπὶ τεθρίππου, συρομένου ὑπὸ πυριπνῶν ἵππων.

ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)

Τρεῖς ποιηταὶ ἔφερον τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς τὴν τελειότητα. Οὗτοι ἦσαν ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης καὶ ὁ Πίνδαρος.

Ὁ Σιμωνίδης οὗτος (556-468 π.Χ.), διάφορος τοῦ Σημωνίδου τοῦ Ἀμοργίνου, ἐγεννήθη εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέω (ἡ ὁποία σήμερον ὀνομάζεται Κέα, κοινῶς Τζιά). Κατ' ἀρχὰς ἔγινε γνωστὸς ὡς χοροδιδάσκαλος, ἀφοσιωθείς ὁμοῦ εἰς τὴν ποίησιν ἠδύτχησε νὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην φήμην. Ἔνεκα τούτου αὐταὶ φιλομούσων τυράννων ἐφιλοτιμοῦντο νὰ καλέσω·ν πλησίον αὐτῶν τὸν ποιητὴν. Τοιοῦτοτρόπως ἔζησεν ἐπὶ πολὺ πλησίον τῶν Πεισιστρατιδῶν ἐν Ἀθήναις. Ἐπειτα μετέβη εἰς Θεσσαλίαν πρὸς τοὺς Ἀλευάδας καὶ Σκοπάδας, τοὺς ὁποῖους ἐνεκωμίαζεν ἐπὶ μισθῷ. Κατὰ τὰ μνηδικὰ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἔγινε φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους. Τότε διὰ τῶν ὑπερόχων ἐπιγραμμάτων τοῦ ὕμνησε τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς ἡρωϊκῶς πεσόντας. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν παρὰ τῇ αὐτῇ τοῦ τυράννου Ἰέρωνος. Ἐκεῖ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 90 σχεδὸν ἐτῶν.

Ὁ Σιμωνίδης ἔγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἔγιναν γνωστὰ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ποίησις τοῦ κατέστη καθολικὴ καὶ πανελλήνιος ὑπερπηδήσασα τοὺς φυλετικούς φραγμούς, τοὺς χωρίζοντας τοὺς Ἕλληνας ἀπ' ἀλλήλων.

Ἄτυχῶς, ἀπὸ τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν τοῦ Σιμωνίδου, πλην τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ, μόνον ἀποσπάσματα σφύζονται. Καὶ ταῦτα ὁμοῦ μαρτυροῦν τὴν τελειότητα τῆς τέχνης καὶ τῆς ποιητικῆς τοῦ ἀξίας.

74(1). Ἐγκώμιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις, (480 π.Χ.).

α) εὐκλεῆς ἂ τύχα, διότι ἔπεσον ὑπὲρ τῆς πατρίδος.— πότμος θάνατος.— πρὸ γόνων ἀντὶ θρήνων.— ἡ μνᾶσις ἡ μνήμη.— οἶκτος

λύπη.— **ἐντάφιον** (ἐνν. **εἶμα**) σάβανον (δηλ. τὴν δόξαν, ἣ ὅποια ἔχει περιβάλλει αὐτούς).— **εὐρώς** εὐρωτίασις, μούχλα.— **ἀμανρώω** ἐπισκιάζω, ἐξαφανίζω.— **σακός** (σηκός) ἱερὸς χώρος (ἐδῶ = τάφος).— **οἰκέτης** ἔνοικος (**οἰκέταν**, κτηγμ.= ὡς ἔνοικον).— **εὐδοξία** δόξα.— **ἀνδρῶν ἀγαθῶν** κτλ., ἡ σειρά: **ὄδε σακός, (σακός ὦν) ἀνδρῶν ἀγαθῶν, εἴλετο (= ἐκτήσατο) οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος.**— **μαρτυρεῖ**, δηλ. τοῦτο, ὅτι ὁ τάφος οὗτος ἐγκλείει τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος.— **λελοιπώς**, μτχ. ἀναφορ.— **κόσμος** τιμῆ, ἐγκώμιον.— **ἀρετὰ** ἀνδρεία.— **ἀέναος** αἰώνιος.

β) Οἱ στίχοι οὗτοι διεσώθησαν ὑπὸ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ἱστοριογράφου τοῦ α' π.Χ. αἰῶνος, περιληφθέντες εἰς τὸ σύγγραμμά του «*Βιβλιοθήκη ἱστορική*» καὶ χαρακτηριζόμενοι ὑπ' αὐτοῦ ὡς **αἴ ξ ι ο ν τ ῆ ς ἀ ρ ε τ ῆ ς ἐ κ εῖ ν ω ν ἐ γ κ ῶ μ ι ο ν**.

Στ. 3. βωμός· ἀποκαλεῖ βωμὸν τὸ τάφον τῶν πεσόντων, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀπεδίδοντο τιμαὶ καὶ ἐτελοῦντο θυσίαι εἰς τοὺς νεκρούς, ὡς εἰς ἥρωας.

—*Ποῖαι αἱ ἀρεταὶ τοῦ ποιήματος; Ποῖα τὰ τεχνικὰ μέσα; Εἰς ποίους στίχους ἐνπάρχει ἡ κεντρικὴ ἰδέα;*

75 (2). Ἄσταθῆ τὰ ἀνθρώπινα.

α) **ἐὼν = ὦν**, αἰτιολ. μτχ.— **μὴ φάσης = μὴ φήσης**.— **μηδέ: μηδὲ φάσης... ὄσον** κτλ.— **ἔσσειται**, ἐνν. **ὄλβιος** (= εὐτυχής).— **ὠκεῖα**, θηλ. τοῦ **ὠκὺς** ταχύς ἡ σειρά: **οὐδὲ γὰρ ἡ τῆς ταχυπτεροῦ γου μνίας μετὰστασις οὕτως ὠκεῖα ἔστιν.**— **μετὰστασις** ἀλλαγὴ θέσεως, ἐναλλαγὴ (καταστάσεως), ἣ ἐκ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον μετὰβασις.

β) Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον, ἀνήκει εἰς τοὺς «*θηήνους*», τοὺς ὁποίους ἔγραψεν ὁ Σιμωνίδης διὰ τοὺς Σικοπάδας, τυράννους ἐν Κρανῶνι τῆς Θεσσαλίας, οἱ ὅποιοι κατεπλακώθησαν ὑπὸ τῆς πεσοῦσης-στέγης τῆς οἰκίας των, διασωθέντος ὡς ἐκ θαύματος τοῦ ποιητοῦ.

76 (3). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

κάρτος (κράτος) δύναμις.— **ἄπρακτος** ἀνωφελής.— **μεληδῶν** μέριμνα.— **παῦρος** ὀλίγος, μικρὸς (parvus - paulus).— **αἰὼν** βίος.— **πόνος ἀμφὶ πόνῳ** βάσανα διαδέχονται τὰ βάσανα.— **ἄφрукτος** ἀνα-

πόφευκτος.—**ὁμῶς** ὁμοίως (ἀδιακρίτως δι' ὅλους).—**κείνου**, δηλ. τοῦ θανάτου.—**λάχον** = **ἔλαχον** ἔλαβον παρὰ τῆς μοίρας.

77 (4). 'Η' Ἀρετή.

α) **λόγος** μῦθος, θρῦλος.—**ναίω** κατοικῶ.—**δυσάμβατος** δυσανάβατος.—**πέτρα** βράχος.—**ἀμφέπω** διαμένω, κατοικῶ.—**οὐδέ... ἔσοπτός (ἔστιν)** οὔτε εἶναι ὁρατή.—**βλέφαρα**, ἐδῶ = ὀφθαλμοί.—**ῶ** (περιληπτικόν), ἀναφέρεται εἰς τὸ πάντων ἀντί: **ἔσοπτος οὐδενὶ ῶ**.—**ῶ μὴ... μόλη** εἰς ὄντινα δὲν ἔλθῃ.—**δακέθυμος** βασιανιστικός: (ὅστις δὲν βασιανισθῆ καὶ δὲν ἰδρώσῃ).—**ἔκη τ'** = **καὶ μὴ ἔκη**, ἐνν. οὐτός (ἐκ τοῦ ῶ): καὶ δὲν ἀναπτύξῃ οὗτος εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς του δυνάμεις.

β) 'Ο ποιητὴς π ρ ο σ ω π ο π ο ι ε ἰ τὴν ἀρετὴν καὶ φαντάζεται ὅτι αὕτη ἀποσυρθεῖσα τοῦ κόσμου διὰ τὴν αὐξανομένην κακίαν του κατέφυγεν εἰς τὰς ἀπροσίτους κορυφὰς τῶν βράχων. Διὰ τὴν φθᾶση κανεὶς χρειάζεται νὰ ἰδρώσῃ κτλ. πρβλ. 'Ησιόδου «'Εργα καὶ ἡμέραι», στ. 289 - 292 (κατὰ μετὰφρασιν Σ. Μενάρδου): «'Ομως ἐμπρὸς στήν 'Αρετὴν ἔχον ἰδρωτὰ βάλει—οἱ ἀθάνατοι, καὶ μακρινὸς ἀνήφορος σ' ἐκείνη—πηγαίνει στήν ἀρχὴν τραχύς μόν' ἄμα κανεὶς φθᾶση—στήν κορυφῇ, τότε εὐκόλος ὁ πρὶν δύσκολος εἶναι».

78 (5). 'Ἐπικήρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος.

α) **τίς κεν αἰνήσειε** ποῖος θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαινέσῃ.—**νόω** πίσυνοσ ὀρθοφρονῶν, ἔχων πεποιθήσιν εἰς τὴν ὀρθὴν του κρίσιν.—**ναέτας, ναιέτης (ναίω** = κατοικῶ) κάτοικοσ.—**ἀέναιοσ (ἀεὶ νάω** = ρέω) ὁ διαρκῶσ ρέωσ.—**δίνη** στρόβιλοσ.—**ἀντία θέντα** παραλληλίσαντα.—**μένοσ** δύναμισ, ἀντοχή, διάρκειασ.—**στάλα στήλη**, βάθρον.—**ἦσσω** κατώτερα, ἀσθενέστερασ.—**θραύοντι** = θραύουσι, δύνανται νὰ θραύσουσ.—**φώσ, φωτόσ** ἀνήρ.—**ἄδε βουλά** = **ἦδε βουλή** ἡ ἐμπνευσισ αὐτῃ.

β) 'Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μίδα, τοῦ βασιλέωσ τῶν Φρυγῶν, εἶχε στηθῇ χαλκίνη Σφίγξ, ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου αὐτῆσ εἶχε γραφῇ ἐπίγραμμα τοῦ Κλεοβούλου, ἐκ Λίνδου τῆσ 'Ρόδου, ὁ ὁποῖοσ θεωρεῖται εἰσ τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆσ ἀρχαίασ 'Ελλάδοσ. Τὸ ἐπίγραμμα αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐδῶ ἐπικρίνει ὁ Σιμωνίδησ, ἔχει ὡσ ἐξῆσ:

Χαλκῆ παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
 "Ἐστ' ἂν ὕδωρ τε νάη καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήγη,
 ἠέλιος τ' ἀνιῶν λάμπη, λαμπρῇ τε σελήνῃ,
 καὶ ποταμοὶ πλήθωσιν, ἀνακλύσῃ τε θάλασσα,
 αὐτοῦ τῆδε μένουσα πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ
 ἀγγελέω παριούσι Μίδας ὅτι τῆδε τέθαιπται.

Στ. 5. λίθον, ὁ ποιητὴς φαντάζεται τὸ βάθρον τῆς Σφιγγὸς λίθινον.
 —**θεῶν ἥσσω**· τὰ φυσικὰ φαινόμενα **μόνον** ἀπὸ τοὺς θεοὺς εἶναι ἀσθενέστερα. Ἐπομένως δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ παραβάλλῃ κανεὶς τὴν ἀντοχήν ἢ τὴν διάρκειαν τῶν φθαρτῶν (λίθος-στάλα), πρὸς τὴν δύναμιν ἢ πρὸς τὴν ἀνακύκλῃσιν τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Β Α Κ Χ Υ Λ Ι Δ Η Σ

Ὁ Βακχυλίδης (περὶ τὰ 510 - 440 π.Χ.) ἐγεννήθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουλίδα τῆς νήσου Κέω, ἦτο δὲ ἀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου καὶ συνοδὸς του εἰς τὰ ταξίδια. Ἰδιαιτέρως ἐτιμήθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἰέρωνος τῶν Συρακουσῶν. Ἐγραφε ποικίλα χορικά ποιήματα, ἐκ τῶν ὁποίων εἶχον σωθῆ ἑλάχιστα ἀποσπάσματα. Ἀλλὰ τὸ 1896 εὗρέθη εἰς τὴν Αἴγυπτον πάπυρος μὲ 13 ἐπινίκους καὶ 6 διθυράμβους του.

Ὁ Βακχυλίδης προήγαγεν ἔτι περαιτέρω τὴν χορικὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωσε τεχνικωτέραν μορφήν, μουσικότητα καὶ ρυθμικότητα.

79 (1). Παιὰν εἰς τὴν εἰρήνην.

α) **Στ. 1-5. τίττει** γεννᾷ, φέρει, χαρίζει.—**μεγάλα** (θηλ.) ἢ μεγαλειώδης.—**καὶ ἄνθεα μελιγλώσσων ἀοιδᾶν** (= ὦδῶν) ἄνθη μελισταλάκτων ὦδῶν (: ὠραῖα καὶ εὐχάριστα ἄσματα).—**δαιδάλεος** τεχνικός, πολυποίκιλος (: ἐπὶ δαιδαλέων βωμῶν).—**θεοῖσιν**, δοτ. χαριστική.—**αἶθομαι** καίομαι (τὸ ἄπαρ. ἐκ τοῦ τίττει: κάμνει νὰ καίανται).—**μῆρα** (βοῶν καὶ μῆλων) μῆρια βοῶν καὶ προβάτων.—**τανύθριξ** μακρόμαλλος.—**γυμνασίων τε νέοις... μέλειν** (τὸ ἄπαρ. πάλιν ἐκ τοῦ τίττει): κάμνει νὰ καταγίνωνται οἱ νέοι εἰς τὰ γυμνάσια (τὰς ἀθλητ. ἀσκήσεις).—**αὐλῶν** (ἄρσ.) **τε καὶ κώμων** (ἄρσ.) εἰς τὴν μουσικὴν καὶ εἰς τὰ τραγούδια.

Στ. 6-8. ὁ πόρπαξ ἢ λαβὴ τῆς ἀσπίδος.—αἰθὸς καμένος, μαῦρος : ἰστοὶ αἰθῶν ἀραχῶν, γενικὴ πληθ.—πέλονται γίνονται, ὑφαίνονται.— τὸ ἔγγχος τὸ δόρυ.— ἀμφάκης (ἀμφήκης) ἀμφίστομος.— δάμνημι καταβάλλω, καταστρέφω.— εὐρῶς μούχλα, σκωρία.

Στ. 9-13. χαλκεῖν (γεν. πληθ.) χαλκῶν (σαλπίγγων).—σουλᾶται ἀφαιρεῖται, διακόπτεται (ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν σαλπίγγων).—μελίφρων γλυκὺς (ἐκ τοῦ μέλι καὶ φρῆν).—ἄψος (ἄως=ἠώς) πρωτόνός.—θάλπω ζωογονῶ.—τὸ κέαρ (κῆρ), γεν. κῆρος, καρδία.—ἐρατός ποθητός.—βρίθοντ(ι) δωρ. = βρίθουσι.—παιδικοὶ ὕμνοι νεανικὰ τραγοῦδια.—φλέγονται ἀνάπτουν, ἀντηχοῦν ἐνθουσιωδῶς.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ὁ μόνος διασωθεὶς παιὰν τοῦ Βακχυλίδου. Ὁ παιὰν ἦτο: 1) ἄσμα εἰς τὸν Ἄρην πρὸ τῆς μάχης (ἐ μ β α τ ἦ ρ ι ο ν)· 2) ἄσμα εὐχαριστήριον πρὸς τοὺς θεοὺς μετὰ τὴν νίκην (ἐ π ι ν ἰ κ ι ο ν)· 3) ἄσμα εἰς Ἄπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν εὐχαριστήριον διὰ τὴν ἐκ κακοῦ τινοσ λύτρωσιν· 4) ἐ π ι τ ρ α π ἑ ζ ι ο ς π ρ ο σ ε υ χ ῆ κατὰ τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τὸν παιᾶνα τοῦτον ὁ γλύπτης Κηφισόδοτος (ἀκμάσας τὸ ἀ΄ ἡμισυ τοῦ δ΄ π.Χ. αἰῶνος) κατεσκεύασε τὴν θεὰν Εἰρήνην φέρουσαν εἰς τὰς χεῖρας τὸν Πλοῦτον. Ὁραῖον ἀντίγραφον εὐρίσκεται εἰς Μόναχον.

80 (2). Μία ἢ ὁδὸς τῆς εὐτυχίας (ἀπόσπασμα).

α) εἰς ὄρος (εὐτυχίας ἐστίν) ὑπὸ ἓνα μόνον ὄρον ἐξασφαλίζεται ἡ εὐτυχία.—ἀπενθῆς ἀπαθής, ἡρεμος.—διατελῶ βίον διάγω τὸν βίον, ζῶ.—ἀμφιπολῶ σκέπτομαι.—τὸ δὲ παρ' κτλ., ἡ σειρά: ἰάπτεται δὲ ἐδὸν κέαρ παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα χάριν μελλόντων (συμβῆναι).—ἰάπτομαι βλάπτω, πληγώνω.—τὸ κέαρ (κῆρ) καρδία.—παρ' ἄμαρ τε καὶ νύκτα ἡμέραν καὶ νύκτα.—ἄκαρπον ἔχει πόνον ματαίως μοχθεῖ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι προσόδιον, ἦτοι ἄσμα ἀδόμενον συνοδείᾳ αὐλῶν ὑπὸ χοροῦ προσερχομένου εἰς ναὸν ἢ βωμὸν κατὰ τὰς ἐορτάς.

Στ. 2. θυμὸν ἀπενθῆ· ἡ ἀπάθεια ὡς προϋπόθεσις τῆς εὐτυχίας ἀπετέλεσε βραδύτερον τὴν βᾶσιν τῆς θεωρίας τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι ἔλεγον «μένε καὶ κράτει» πρβλ. Ἀρχιλόχου «Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας» (σελ. 42).

81 (3). Διθύραμβος εἰς τὸν Θησέα .

α) Στ. 1 - 15. (στροφή α') · τῶν ἱερῶν Ἐθανῶν τῶν ἱερῶν Ἐθανῶν.—**ἄβρόβιος** ἀβροδίατος, ἐπιχαρίτως ζῶν.—**Ἴωνες** οὕτω καλοῦνται οἱ Ἐθναῖοι ὡς οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς.—**τί** διατί.—**νέον** νεωστί, πρὸ ὀλίγου.—**ἔκλαγε**, ἀόρ. β' τοῦ **κλάζω** = ἤχῳ ἰσχυρῶς, ὀξέως, (κλαγγή τῶν ὄπλων).—**χαλκοκώδων** χαλκόστομος, χαλκῆ.—**ἄοιδά**, ἐδῶ = σάλπισμα.—**δυσμενῆς** ἐναντίος, ἐχθρός.—**ἀμφιβάλλω** περικυκλῶ· ἡ σειρὰ τῶν λέξε· **ἀμφιβάλλει ὄρια ἀμετέρας χθονός**.—**κακομάχανος** δόλιος, κακοῦργος.—**ἀέκατι** (ἐπιρ.) **ποιμένων** παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ποιμένων.—**σεύοντ(ι)** (=σεύουσιν) ἀπάγουσι.—**μῆλα** αἰγοπρόβατα (**ἀγέλας... μῆλων**).—**ἀμύσσω** (ἀμυχή) σπαράσσω, σχίζω.—**φθέγγευ** (=φθέγγου) ὁμίλει, λέγει.—**εἴ τι βροτῶν** περισσότερον παντὸς ἄλλου θνητοῦ.—**ἔμμεναι καὶ τιν** = εἶναι καὶ σοὶ ὅτι ἔχεις καὶ σύ.

Στ. 16 - 30. (στροφή β') · **νέον**, βλ. στ. 3.—**ἀμείβω** ποσὶν ἀλλάσσω τόπον, διαβαίνω.—**δολιχὸς μακρός**.—**κέλευθος (ῆ)** ὁδός.—**δολιχᾶν Ἰσθμῖαν κέλευθον** τὴν μακρὰν (διὰ) τοῦ Ἰσθμοῦ ὁδόν.—**κάρυξ** κήρυξ.—**ἄφατος** ἀνεκφραστός, καταπληκτικὸς (μέσθ λέξις· ἐδῶ ἐπὶ καλοῦ)· **ἄφατα ἔργα** καταπληκτικὰ κατορθώματα.—**κραταιοῦ φρωτός** ἐννοεῖ τὸν Θησέα.—**ὑπέρβιος** βίαιος, σκληρός.—**ἔπεφνεν**, ἀόρ. β' τοῦ ἀχρήστου ρ. **φένω** = φονεύω.—**φέρτατος καὶ φέριστος** (συγκριτ. **φέρτερος**) = ὑπεροχώτατος· (**φέρτατος ἰσχυῖ** = ἰσχυρότατος).—**Κρονίδα τέκος** τέκνον τοῦ Κρονίδου (τέκνον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κρόνου· ἐδῶ Κρονίδης νοεῖται ὁ Ποσειδῶν).—**σεισίχθων**· ἐπίθ. τοῦ Ποσειδῶνος ὡς σειόντος τὴν γῆν.—**σῦς**, **συὸς** ἀγριόχοιρος.—**νάπη** κοιλὰς σύνδενδρος (λόγγος).—**ἀτάσθαλος ἀκατάστατος** ἢ μοχθηρός, κακοῦργος.—**ἔσχεν** κατέλαβε.—**πολυπήμων** ὁ προκαλῶν πολλοὺς πόνους, ὀλέθριος.—**ἔξέβαλε** ἀπέρριψε, ἐπέταξε.—**ἀρείων** γενναιότερος.—**ὄπα τελεῖται** ποῦ θὰ καταλήξουν.

Στ. 31 - 45 (στροφή γ') · **πολεμῖος** πολεμικός.—**πολλὰν** πολλήν.—**ὀπάων** ὀπαδός, ἀκόλουθος.—**ἔμπορος** ὄδοιπόρος, ταξιδιώτης.—**οἶ(α)** ὡς, ὡσάν.—**ἀλάτας** ἀλήτης, πλάνης.—**ἀλλοδαμία** ξένη χώρα.—**ᾧδε** οὕτω (ὡς περιεγράφη ὑπὸ τοῦ κήρυκος).—**θρασύς** τολμηρός.—**ἔσχεν** ἐδάμασε, κατενίκησε.—**ἦ ἀληθῶς**.—**ὄρμα** παρορμαῖ, παρακινεῖ.—

μήσεται, μέλλων τοῦμήδομαι = σκέπτομαι, σχεδιάζω νὰ ἐκτελέσω.—
ἄφρα ἴνα (ἐδῶ μὲ ὀριστικήν).—**αἰὲν ἔρδοντα** (ἐνν. ὑποκείμε. **τινά**,
ἀντικείμε. **κακόν**).—**μὴ ᾿ντυχεῖν** (= ἐντυχεῖν) **κακῶ** νὰ μὴ συναν-
τήση **κακόν**.

Στ. 46 - 60. (στροφή δ΄)· **φῶτε**, αἰτ. δυῖκ. συναπτομένη μὲ αἰτ.
πληθ. (**μόνους**).—**ἄμαρτέω τινὶ** (καὶ **ἀμαρτέω**) συνοδεύω **τινά**.—**οἷ**
= **αὐτῶ** (ἀντικ. τοῦ **ἄμαρτεῖν**).—**φαιδιμος** λαμπρός, ἐδῶ = ἰσχυρός.
—**ἐλεφαντόκωπος** ὁ ἔχων ἐλεφαντίνην λαβήν.—**ξεστός ἄκων** λείον,
στιλπνὸν ἀκόντιον.—**χείρ**, ποιητ. δοτ. πληθ. **χέρεσσ(ι)** = **χερσί**.—
κηϋτυκτον=**καὶ εὔτυκτον** (ἐκ θ. τοῦ ρ. **τεύχω** = κατασκευάζω) κα-
λῶς κατειργασμένην.—**κυνέα** περικεφαλαία.—**κρατὸς πέρι** (ἀνάστρ.)
περὶ τὴν κεφαλὴν· (ὄνομα ἄχρηστον «**κράς**»), εὐχρηστος ὁ τύπος **τὸ κά-**
ρη ἢ κεφαλὴ (βλ. καὶ σελ. 126 στ. τελ.).—**πυρσοχαίτης** πυρρόθριξ,
ξανθός.—**ἀμφί**, εἰς τὸ **στέρον**ς.—**χλαμύς (ῆ)** βραχὺς μανδύας, ἐνδυ-
μα τῶν ἐφήβων ἱππέων.—**οὔλιος** μάλλινος.—**Θεσσαλὰν** Θεσσαλι-
κὴν.—**ὀμμάτων ἄπο** (ἀνάστρ.) ἄπο τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπὸ τοῦ βλέμ-
ματος.—**στίλβειν** ὅτι σπινθηροβολεῖ.—**Λαμνία** (Λημνία) **φλῶξ**
φλῶξ τῆς Λήμνου, ὅπου ἐπιστεύετο, ὅτι εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του ὁ
Ἡφαιστος.—**φοίνισσα** ἐρυθρωπὴ.—**πρώθηβος** ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφηβι-
κῆς ἡλικίας, νεαρός.—**ἀρήιος** πολεμικός.—**ἄθυρμα** = παιγνίδιον, τέρ-
ψις.—**μέμναμαι** ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου, ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω.—**χαλ-**
κεόκτυπος χαλκόβροντος.—**δίξημαι** ζητῶ νὰ εὔρω.—**φιλάγλαος** ὁ
ἀγαπῶν τὴν λαμπρότητα, φιλόκαλος.

β) Ὁ **διθύραμβος** εἶναι ἐν ἑκ τῶν εἰδῶν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, συν-
δεόμενον μετὰ τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Κατὰ τὰς Διονυσιακὰς δηλ.
ἐορτὰς πολλοὶ ἐορτασταί, μετημφισμένοι εἰς **σατύρους**, τραγῳδοὺς
ὀπαδοὺς τοῦ Διονύσου, ὠρχοῦντο περὶ τὸν βωμὸν αὐτοῦ ἐξυμνοῦντες
καὶ μιμούμενοι ἐν ἐκστάσει καὶ τολμηρᾷ ποιήσει τὰ παθήματα ἢ τὰς
φαιδράς περιπετείας τοῦ θεοῦ.

Τὰ ἄσματα ταῦτα, συνοδεύόμενα καὶ ὑπὸ αὐλοῦ, κατ' ἀρχὰς ἦσαν
ἄτακτα κατὰ τὸ μέλος, τὴν ποιήσιν καὶ τὸν ρυθμὸν, διμορφώθησαν δὲ
τεχνικῶς τὸ πρῶτον ὑπὸ **Ἀρίωνος** τοῦ **Μηθυμναίου** (περὶ τὸ 625 π.Χ.).
Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν χορευτῶν ὠρίσθη εἰς 50, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς
ἀποσπώμενος ἀνέβαινεν ἐπὶ τραπέζης ἢ ἄλλου βάρθρου διὰ νὰ εἶναι ὁρατὸς

(κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, ἐξάρχων τὸν διθύραμβον) καὶ ὑποδύμενος τὸν Διόνυσον διελέγετο πρὸς τὸν χορὸν περὶ τῶν περιπετειῶν του.

Βραδύτερον ὁ διθύραμβος ἀπέβαλε τὸν ἀποκλειστικὸν χαρακτήρα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου, αἱ δὲ ὑποθέσεις ἐλαμβάνοντο καὶ ἐξ ἄλλων μύθων ἀναφερομένων εἰς ἤρωας.

Εἰς τὸν διθύραμβον τοῦτον περιγράφεται ἡ πορεία τοῦ Θησέως πρὸς τὰς Ἀθήνας. Κορυφαῖος προφανῶς εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ πατὴρ τοῦ Θησέως Αἰγέως, χορὸς δὲ πολῖται Ἀθηναῖοι.

Στ. 15. Πανδίων· υἱὸς τοῦ Κέκροπος καὶ πατὴρ τοῦ Αἰγέως, βασιλεύσας ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 1300 π.Χ. — **Κρέουσα**· θυγάτηρ τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηναίων.

Στ. 20. Σίνις (Σίνιδος)· ὁ ληστής Πιτυοκάμπτης : οὗτος συνέκλινε τὰς κορυφὰς δύο πεύκων καὶ προσέδενεν εἰς ἑκατέραν τὰ σκέλη τῶν διαβατῶν, ἔπειτα δὲ ἀφήνων αὐτάς ἐλευθέρως τοὺς διεμέλιζε.

Στ. 21. Λυταῖος· ἐπώνυμον τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς λύσαντος (διαρρήξαντος) τὰ Τέμπη, ἵνα χύνωνται εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα, τὰ ὅποια κατέκλυζον τὴν Θεσσαλίαν.

Στ. 24. Κρεμμυῶν (καὶ Κρομμυῶν)· ὄχυρά θέσις ἐντεῦθεν τοῦ Ἴσθμοῦ ἐν Μεγαρίδι (περὶ τοὺς σημ. Ἀγ. Θεοδώρους).

Στ. 25. Σκείρων (καὶ Σκίρων)· περιβόητος κακοῦργος, ὁ ὅποιος εἰς τὴν παρὰ τὰ Μέγαρα ἀπόκρημον τοποθεσίαν « Σκιρωνίδες πέτραι », τὴν σημερινὴν « Κακὴν Σκάλαν », ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ κύψουν διὰ νὰ πλύνουν τοὺς πόδας του καὶ διὰ λακτίσματος τοὺς κατεκρήμιζεν ἐκ τῆς βραχύδους ἐκείνης ἀκτῆς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Θησέως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Στ. 26. Κερκυόνος παλαιστρα· μετὰ τὸ ἀνωτέρω κατόρθωμα ὁ Θησεὺς ἐφόνευσε τὸν φοβερὸν ληστὴν Κερκύονα, ὁ ὅποιος παρὰ τὴν Ἐλευσίνα ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ παλαιίσουν πρὸς αὐτὸν καὶ τούτους ἠττωμένους ἐφόνευεν.

Στ. 29. Προκόπτας· ἄλλος διαβόητος κακοῦργος. Οὗτος διαϊτώμενος παρὰ τὸν Ἀττικὸν Κηφισὸν καὶ κρατῶν σφῦραν ἠνάγκαζε τοὺς διαβάτας νὰ ἐξαπλώνωνται ἐπὶ σιδηρᾶς κλίνης καί, ἂν μὲν οἱ πόδες ἐξεύχον, ἀπέκοπτε τὸ ἐξέχον μέρος αὐτῶν, ἐὰν δὲ ἦσαν βραχύτεροι, ἐτάνυε καὶ ἐξήρθρωνεν αὐτούς. Ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Προκρούστης.

82 (4). 'Επίνικος 'Αργείω, Κείω παιδί, πύκτη, 'Ισθμια.

α) **Στ. 1 - 5.** **ἄϊξον**, προστ. τοῦ **ἀίσσω** (ἄττω, διάττω) ὄρμῳ, πετῶ (πρβλ. διάττων ἀστήρ).— **σεμνοδότειρα** ἡ φέρουσα σπουδαίας εἰδήσεις.— **Κέος = Κέως**.— **χαριτώνυμος** εὐχάριστος, εὐφρόσυτος.— **μάχας (-ης) θαρασύχειρός** εἰς ἀγώνισμα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ στιβαρὰς χεῖρας (πυγμάς), πυγμαχίαν.— **ἄρατο** τοῦ **αἴρωμαι** κερδίζω, κατάγω.

Στ. 6 - 10. **ἀνέμνασεν (ἀνέμνησεν)** ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μας.— **καλῶν** (οὐδ. γεν. πλ.) ὠραίας ἀναμνήσεις (ἐνδόξων νικῶν).— **ῥσα**, νὰ συναφθῆ μετὰ τὸ **ἐπεδείξαμεν**.— **αὐχὴν** λαιμὸς (στενὸν γῆς).— **ζά-θεος** ἱερώτατος.— **Εὐξαντίς** ἡ Κέως.— **ἐβδομήκοντα σὺν στεφάνοις** δι' ἐβδομήκοντα νικῶν.

Στ. 11 - 14. **Μοῦσα αὐθιγενής**, Μοῦσα ἐγχώριος, (δηλ. ἐγὼ ὁ συμπολίτης τοῦ νικητοῦ καλῶ τὴν γλ. καν. αὐλῶν)· διότι ὁ Βακχυλίδης ἦτο Κεῖος.— **γλυκεῖαν καναχὰν αὐλῶν**, τὸν γλυκὸν ἦχον τῶν αὐλῶν.— **γεραίρω** τιμῶ, ἐξυμῶ.— **ἐπινικίους**, ἐνν. **ἄσμασι**.— **Πανθεΐδας (-δης)** πατὴρ τοῦ νικητοῦ.

β) Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων *ἐπινίκων*. Οἱ ἐπινικοί (ὕμνοι) ἦσαν λυρικά ἄσματα ὑμνοῦντα τοὺς νικητὰς τῶν Πανελληνίων ἀγῶνων, ἤδοντο δὲ τῇ συνοδείᾳ λύρας (ἢ αὐλοῦ) ὑπὸ χοροῦ ἐκ νέων ἑορταζόντων τὴν νίκην.

Στ. 1. **Φήμα**· π ρ ο σ ω π ο π ο ἰ ἡ σ ι ε ς τῆς φήμης, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς «σεμνοδότειρα» θεά (ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε καὶ βωμὸς αὐτῆς).

Στ. 2. **Κέον ἱεράν**, διότι ἐτέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν θεῶν.

Στ. 8. **Εὐξαντίδα**· ἡ Κέως λέγεται Εὐξαντίς, διότι ἐπάνυμος τῆς νήσου ἦτο ὁ Εὐξάντιος, υἱὸς τοῦ Κρητὸς Μίνω καὶ τῆς Κείας Νύμφης Δεξιθέας.

—*Πόθεν ἐλήφθησαν αἱ ὀνομασίαι τῶν τριῶν τμημάτων (στροφῶν); Πῶς ἐχορευόντο; Ποῖος ὁ χαρακτήρ τῆς ποιήσεως τοῦ Βακχυλίδου;*

Π Ι Ν Δ Α Ρ Ο Σ

Ὁ Πίνδαρος (522 - 442 π.Χ.) ἔφερε τὴν χορικὴν ποίησιν εἰς ἀφθαστον ὕψος. Ἐγεννήθη εἰς Κυνὸς Κεφαλὰς τῆς Βοιωτίας, ὀλίγον ἔξω τῶν Θηβῶν, καὶ ἐπωνομάσθη Θηβαῖος. Κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπιφανεστάτου γένους τῶν Αἰγιδῶν. Ἐσπούδασεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ, νεώτατος ἀκόμη,

ἔγινε γνωστός ὡς χορικός ποιητής. Ἐπανελθὼν εἰς τὰς Θήβας παρέμεινε ἐπὶ τι διάστημα ἀδρανής, διότι αἱ Θῆβαι εἶχον ταχθῆ ὑπὲρ τῶν Μήδων, ἡ δὲ πανελλήνιος δόξα ἐστεφάνωνε τότε τὸν Σιμωνίδην, τὸν ὑμνητὴν τῶν ἑλληνικῶν ἀγώνων. Ἄλλ' ἡ ἑλληνικὴ του ψυχὴ γρήγορα τὸν ὤθησε νὰ λάβῃ τὴν πρέπουσαν θέσιν καὶ συγκεκινημένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν νικηὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐζύμνησε τὴν δόξαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς θυσίας τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ Ἀθηναῖοι τότε ἐτίμησαν ἐξαιρετικῶς τὸν ποιητὴν, ἡ δὲ φήμη του διεδόθη πανταχοῦ. Φιλοξενεῖται ἤδη ὑπὸ πολλῶν ἡγεμονικῶν αὐλῶν καὶ πλείστων ἐπιφανῶν οἰκῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἰδιαιτέρως ἐδοξάσθη ὁ Πίνδαρος ὡς ἄριστος μουσικός καὶ ὑμνητὴς τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων, οἱ δὲ σφζόμενοι 45 ἐπίνικοι πρὸς τιμὴν νικητῶν ἐξ ὅλων τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος μαρτυροῦν τὴν πανελλήνιον φήμην του. Ἐτιμῆθη ἐπίσης καὶ ὡς θρησκευτικὸς ποιητής, αἱ δὲ διάφοροι πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς αὐτὸν ἀνέθετον τὴν σύνθεσιν ὕμνων καὶ παιᾶνων πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν. Ἀλλὰ καὶ ποικίλα ἄλλα εἶδη ποιημάτων συνέθεσε. Ὅλα τὰ ποιητικὰ του δημιουργήματα συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων θαυμαστῶν του εἰς 17 βιβλία. Ἐκ τούτων ἐσώθησαν μόνον τέσσαρα, τὰ περιέχοντα τοὺς ἐπινίκους. Ἀπὸ τὰ ἄλλα μόνον ἀποσπάσματα ἔχομεν τῶν διαφόρων ποιητικῶν εἰδῶν, ἱκανὰ ὅμως νὰ ἐπισφραγίσουν τὴν δόξαν του.

83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος).

α) Στ. 1-6. θεόδματος (θεὸς-δέμω = κτίζω) θεόκτιστος (ἡ νῆσος Δῆλος).— λιπαροπλόκαμος ἡ ἔχουσα λαμπροὺς πλοκάμους (ὠραιοπλέξουδη).— ἱμεροέστατον ποθητότατον (ἐκ τούτου ἡ δοτ. παιδείσει).— ἔρνος βλαστάρι.— ἀκίνητος ἄσειστος, στερεός.— τέρας θαῦμα.— ἄν = ἦν.— κικλήσκοισιν (αἰολ. θαμιστ. τύπος) = καλοῦσιν.— τηλέφαντος (τῆλε-φαίνομαι) ὁ μακρόθεν φαινόμενος.— κυανέα χθῶν θάλασσα.

Στ. 7 - 14. τὸ πάροιθε πρότερον.— ἦν φορητὰ ἐφέρετο, ἔπλεεν (ἀνά τὴν θάλασσαν).— ριπαῖσιν, ποιητ. αἴτιον (ῥιπή = ὄρμη).— ἄ Κοιογενῆς ἡ κόρη τοῦ Κοίου (ἡ Λητώ).— αἱ ὠδῖνες οἱ πόνοι (τοῦ τοκετοῦ).— ἀγχίτοκος ἐτοιμόγεννος.— θυίω (θύω) μαίνομαι, ὑποφέρω (= ὅταν ὑποφέρουσα ἀπὸ τοὺς πόνους τοῦ ἐπικειμένου τοκετοῦ...).

ἐπέβα νιν ἐπάτησεν ἐπ' αὐτῆς (τῆς Δήλου).—**δὴ τότε** τότε πλέον.—**ὀρθαί... κίονες** κατακόρυφοι κίονες.—**ἀπώρουσαν** ἐξεπετάχθησαν (τοῦ ἀπορούω ἀναπηδῶ).—**πρέμνον** ρίζα, πυθμὴν τῆς θαλάσσης (: **πρέμνων χθονίων** ἀπὸ τὰ ἔργατα τῆς θαλάσσης).—**ἄν δὲ σχέθον** (= **ἀνέσχεθον δὲ**) καὶ ἐκράτησαν ἐπάνω τους.—**πέτραν** τὴν βραχώδη νῆσον.—**ἀδαμαντοπέδιλοι (κίονες)** ἔχοντες ἀδαμαντίνην (στερεάν) βάσιν.—**τεκοῖσ'** = **τεκοῦσα**.—**ἐπόψατο** (ποιητ. ἀόρ. τοῦ **ἐφορῶ**) ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ.—**ἡ γέγνα** τὰ τέκνα.

β) Τὸ παρὸν προσόδιον συνέθεσεν ὁ Πίνδαρος κατὰ παραγγελίαν τῶν Κείων, ἄδεται δὲ ὑπὸ χοροῦ Κείων προσερχομένων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. (Περὶ προσοδίου βλ. εἰς σχόλια ποιήματος 80 (2), σελ. 135).

Στ. 2. ἔρνος (βλαστὸς) λέγεται ἡ Δήλος ὡς «**βλαστήσασα**» ἐκ τῆς θαλάσσης.—**παίδεσσι Λατοῦς**, βλ. Θεόγνιδος «**Εἰς Ἀπόλλωνα**» (σελ. 98).

Στ. 7. ἦν τὸ πάροιθε φορητά· ἐπιστεύετο, ὅτι ἡ Δήλος ἦτο πλωτή, ἀλλὰ κατέστη ἀκίνητος, ἀφ' οὗτου ἡ Λητὼ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ δίδυμα τέκνα τῆς· διὰ τοῦτο καὶ ἐν στ. 3 ὀνομάζει αὐτὴν **ἀκίνητον τέρας** (ἀκλόνητον θαῦμα).

Στ. 9. Κοιογενής· ἡ Λητὼ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Τιτῆνος Κοίου καὶ τῆς Τιτανίδος Φοίβης.

—**Προσέξατε τὰς μεταφοράς, τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, τὰ ποιητικὰ σύνθετα** (διὰ τὰ τελευταῖα βλ. «**Σαλαμίνα**», εἰς σημειώσεις, σελ. 89 στ. 6).

84 (2). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου.

α) **Στ. 1-5. ἴδετε**, ἐπιβλέψατε (λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς ὁ Πίνδαρος παρερχόμενος ἐπὶ τὴν ὄρχήστραν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ χοροῦ).—**ἐν** = εἰς πρὸς.—**ἐπὶ τε πέμπετε** καὶ πέμπετε ἐπ' αὐτόν.—**κλυτὰν χάριν** τὴν θείαν χάριν σας.—**πολύβατος** παλυπάτητος, πολυσύχναστος.—**οἱ τε** = **οἱ**.—**ὄμφαλὸς** κέντρον τῆς πόλεως.—**θυοίεις** εὐώδης, μοσχοβολισμένος (ἀπὸ τὰ θυμιάματα).—**οἰχνέω** συχναῶ, ἐπισκέπτομαι συχὰ (τοῦ αὐτοῦ θέμ. μετὸ **οἰχομαι**).—**πανδαίδαλος** κατὰτεχος, κατεσκευασμένος μετὸ τέχνην· ἐκ θεμ. τοῦ ρ. **δαιδάλλω** (= διακοσμῶ, ἐπεξερ-

γάζομαι τεχνικῶς), ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου Δαιδάλου, συμβολίζοντος τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ἔργων.

Στ. 6 - 12. ἰόδετος πλεγμένος ἀπὸ Ἰα («μενεξεδοπλεγμένος» κατὰ Βουτιερίδην).— **λάχετε** δεχθῆτε.— **ἐαρίδρεπτος** ὁ κατὰ τὸ ἔαρ δρεπόμενος («ἀνοιξιάτικος» Βουτ.).— **λοιβά** σπονδή, προσφορά (πρὸς τοὺς θεούς).— **Διόθεν** κατ' ἐντολὴν τοῦ Διός, κατ' εὐδοκίαν τοῦ Διός.— **ἀγλαΐα** λαμπρότης: **σὺν ἀγλαΐα...ἀοιδᾶν** = μετὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ᾠδῶν (μετὰ τὰ χαρούμενα τραγούδια μου).— **πορευθέντ(α)** ὑποκ. **μέ.**— **δεύτερον** διὰ δευτέραν φοράν.— **κισσοδέτας** (ὁ Διόνυσος) κισσοστεφανωμένος (ἢ σειρά: **ἴδετέ με πορευθέντα δεύτερον σὺν ἀγλαΐα ἀοιδᾶν ἐπὶ κισσοδέταν θεόν**).— **Βρόμιος**, Ἐριβόας μετὰ ἐπιθετα ταῦτα προσηγόρευον τὸν Διόνυσον ὡς θεὸν τῆς εὐθυμίας, ἣ ὁποία συνήθως ἐκδηλοῦται θορυβωδῶς: **βρόμιος** = θορυβώδης ἐκ τοῦ **βρόμος** = κρότος, πάταγος. **ἐριβόας** = ὁ ἰσχυρῶς βοῶν, ἐκ τοῦ **ἐριβοάω**.— **μελπόμεν** (κυρίως τελικ. ἄπαρ. ἐκ τοῦ **πορευθέντα**) = διὰ τὰ ψάλλω.— **γόνος** υἱός.— **ὑπάτων πατέρων**, τοῦ Διός.— **γυναικῶν Καδμειᾶν** (= Θηβαίδων), τῆς Σεμέλης (πληθυντικοὶ μεγαλοπρεπειᾶς).

Στ. 13 - 18. ἐναργῆς ὀλοφάνερος.— **σάματα** σημεῖα, προμηνύματα.— **τέλεα** αἱ τελεταί, αἱ (ἐαριναὶ Διονυσιακαὶ) ἑορταί.— **οὐ λανθάνει**, ἐν. ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἑορτάζοντας· ἢ σειρά: **ἐναργέα σάματα τελέων οὐ λανθάνει ἡμᾶς** = τὰ ὀλοφάνερα προμηνύματα τῶν ἐαρινῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου δὲν μᾶς ξεφεύγουν (διότι βλέπομεν τὴν ἐαρινὴν ὄψιν τῆς φύσεως).— **φοινικοέανος** κοκκινόπεπλος (ἐκ τοῦ **φοῖνιξ** = κόκκινος καὶ **ἐανός** = πέπλος), ἐπιθ. τῶν Ὠρῶν.— **οἰχθέντος** = ἀνοιχθέντος.— **ἐπάγησιν** ἐπιφέρωσιν (αὐται, αἱ Ὠραι)· ἢ σειρά: **ὁπότε οἰχθέντος θαλάμου φοινικοεάνων Ὠρῶν ἐπάγησιν εὐδομον ἔαρ**.— **νεκτάερος** θεῖος, εὐώδης (ἐκ τοῦ **νέκταρ** = τὸ ποτὸν τῶν θεῶν).— **βάλλεται** ρίπτονται, ἐκσφενδονίζονται.— **ἄμβροτος** ἀθάνατος· **ἐπ' ἄμβρόταν χθόνα** ἐπὶ τῆς ἀθανάτου (τῆς ἀγῆραστου) γῆς.— **ἐρατὸς** ποθητός, εὐχάριστος.— **φόβη** φύλλωμα, ἀνοθοδέσμαι.— **κόμαισι μείγνυται** περιπλέκονται μετὰ τὴν κόμην, στεφανῶνουν τὴν κεφαλὴν.— **ἀχείτε** (= ἠχείτε) ὑμνεῖτε.— **ὄμφαι μελέων** μελωδικαὶ φωναί, ἄσματα τοῦ χοροῦ (κυρίως **ὄμφη** = φωνὴ τοῦ μαντείου).— **σὺν αὐλοῖς** μετὰ συνοδείαν αὐλῶν.— **Σεμέλαν**, τὴν μητέρα τοῦ

Διονύσου.—**ἐλικάμπυξ** ἡ φέρουσα στρογγύλον διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

β) Ὁ παρῶν διθύραμβος συνετέθη ὑπὸ τοῦ Πίνδαρου ἴσως ἐπὶ τῆ ἑορτῇ τῶν «*Μεγάλων Διονυσίων*», διεσώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Ἀλικαρνασσεῶς, ὁ ὁποῖος περιέλαβε τοῦτον εἰς τὸ ἔργον του «*Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων*». — (Περὶ τοῦ Διθυράμβου βλέπε εἰς σελ. 137).

Στ. 1. ἴδεν' ἐν χορόν, Ὀλύμπιοι· ὁ Πίνδαρος ἀρχίζει τὸ ἄσμα του ἐπικαλούμενος τὴν χάριν τῶν Ὀλυμπίων, ἐνῶ μετὰ τοῦ χοροῦ παρέρχεται ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν.

Στ. 3. ὄμφαλός τοῦ ἄστεως ἦτο ἡ ἀγορά (τὸ κέντρον τῆς πόλεως), ὅπου καὶ ὁ βωμὸς τῶν 12 θεῶν, ὁ ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου. Ὀνομάζει αὐτὸν **πολύβατον**, διότι ἐκεῖ συνήρχοντο τὰ πλήθη τῶν Ἀθηναίων.

Στ. 5. πανδαίδαλος (κατάτεχνος), διότι ἡ ἀγορά ἦτο κεκοσμημένη μὲ διάφορα ἔργα τέχνης, ἀγάλματα κτλ. Διὰ τοῦτο καὶ **εὐκλεῆς** (συγκεντρώνουσα καὶ ἐπιδεικνύουσα τὴν δόξαν τοῦ ἄστεως).—**κισσοδέταν θεόν·** ὁ Διόνυσος παρίστατο κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ἀρχαίων κισσοστεφάνωτος· ὁ κισσὸς καὶ ἡ ἄμπελος ἦσαν ἱερὰ φυτὰ τοῦ Διονύσου.

Στ. 11. γόνον κτλ. Ὁ Διόνυσος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης. Ὁ Ζεὺς ὀνομάζεται ὑπάτος πατήρ (κατὰ τὸν Ὅμηρον εἶναι «ὁ ὑπάτος κρειόντων» καὶ «πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε»). Ἡ Σεμέλη ἦτο κόρη τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἀρμονίας.

Στ. 14. Αἶ ὼραι (π ρ ο σ ω π ο π ο ι ο ὕ σ α ι τὰς ἐναλλαγὰς τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους) κατὰ τὴν μυθολ. παράδοσιν ἦσαν κεκλεισμέναι ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ θαλάμου των· αἶ θύραι τούτου ἤνοιγον κατὰ τὴν ἑναρξιν ἐκάστης ἐποχῆς, αἶ δὲ ὼραι ἐξήρχοντο συνοδεύουσαι τὴν νέαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἐγκαθιστῶσαι αὐτὴν ἐπὶ τῆς φύσεως. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν αἶ ὼραι εἶναι κοκκινόπεπλοι συμβολίζουσαι τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῆς γῆς, καλυπτομένης ἀπὸ κοκκινόχρωμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄνθη.

Τὸ ποίημα εἶναι κατάμεστον ἀπὸ μεταφορᾶς, περιφράσεις, ἀντονομασίας, κοσμητικὰ ἐπίθετα, ποιητικὰ σύνθετα καὶ εἰκόνας.

—Νὰ εὑρεθοῦν, ν' ἀναλυθοῦν καὶ ν' ἀξιολογηθοῦν. Προσέξτε τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὕφους καὶ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἡ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις τοῦ ποιητοῦ.

85 (3). Διθύραμβος πρὸς τιμὴν τῶν Ἀθηναίων.

(Ἀπόσπασμα)

α) **ται αἰ** (ἄρθρ.).—**λιπαρὸς** περίλαμπρος.—**ιοστέφανος** στεφανωμένος με ἴα.—**αἰοιδίμος** πολυὺνμητος (ἐκ τοῦ **αἰοιδή**).—**δαιμόνιος** θεῖος, θεσπέσιος (**δαίμων** = θεός, θεῖον πνεῦμα).—**ᾄθι** ὄπου.—**ἐβάλοντο** ἐθεμελίωσαν, ἐστερέωσαν.—**φαινός** φωτεινός, ἀκτινοβόλος.—**κρηπίς** βάσις, θεμέλιον.

β) Μολονότι ἡ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ «ἐμήδισεν», ὁ Πίνδαρος δὲν ἔμεινεν ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν. Ὑμεῖς λοιπὸν ἐν διθυράμβῳ τὴν συμβολὴν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν νίκην τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκφράζει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Στ. 2. Ἑλλάδος ἔρεισμα, διατί ;

Στ. 3. Μετὰ τὸν στίχον τοῦτον λείπει μέγα τιμῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Πίνδ. ἐξήγει ἴσως διατὶ ὀνομάζει τὰς Ἀθήνας «Ἑλλάδος ἔρεισμα».

84 (4). Παιὰν ἐπὶ τῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου.

α) **Στ. 1 - 6.** **πολύσκοπος** ὁ πολλὰ ἐξετάζων, ὁ ἐπιβλέπων τὰ πάντα.—**μήσαι**, μελ. τοῦ **μήδομαι** σχεδιάζω, μηχανεύομαι.—**μάτερ ὀμμάτων** τροφὴ τῆς ὀράσεως, πηγὴ τοῦ φωτός («σὺ τῶν ματιῶν ἡ μάνα» κατὰ Σ. Μενάρδον).—**ἐν ἀμέρᾳ** κατὰ τὴν ἡμέραν, ἐνῶ εἶναι ἡμέρα.—**κλέπτομαι** ἐξαφανίζομαι, σβήνω.—**ἔθηκας** ἔκαμες.—**ἀμάχανος** ἀνίσχυρος.—**ἰσχύς** ἡ σωματικὴ δύναμις.—**σοφίας ὁδός** (περιφρασ-σῖς) σοφία, γοῦς.—**ἐπίσκοτος** σκοτεινός.—**ἐπίσκοτον ἀστραπὸν** σκοτεινὸν μονοπάτι (πρὸς τὸ ὁποῖον δηλ. ἐτράπη ὁ ἥλιος ἐκφυγὼν ἀπὸ τὸν κανονικὸν φωτεινὸν δρόμον του).—**ἐσσυμένα** μτχ. πρκμ. τοῦ **σεύομαι** κινεῖσθαι ταχέως, ἐκτρέπομαι.—**ἐλαύνω** (μτβτ.) φέρω.—**νεώτερον** εἰς παρομοίαν ἐκφράσει σημαίνει : κακόν.—**πάρος** προηγουμένως ἢ **πάρος**, β' ὄρ. συγκρ. πρὸς **τὸ νεώτερον** (: προμηγύεις κανένα κακόν, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε προηγουμένως ;).

Στ. 7 - 10. **Πρὸς Διὸς** δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ.—**ἵπποσά** (θηλ. τοῦ) **ἵπποσάς** ἡ δίδουσα δρόμον εἰς τοὺς ἵππους (ἐκ τοῦ **ἵππος** καὶ **σεύω** = κινῶ).—**θοός** ὁ ταχύπους· **θοάς**, θηλ. αἰτ. πληθ. εἰς τὸ **ἵππους** ἐκ τοῦ **ἵπποσά** (: ἡ κινεῖσα ταχύποδας ἵππους).—**ἀπήμων** ἄλυπος (**ἀ-πῆμα**).—**ἄλβος** εὐτυχία (**εἰς ἄλβον**, δηλοῖ ἀποτέλεσμα : ὥστε νὰ ἐπέλθῃ εὐτυχία, πρὸς εὐτυχιάν).—**τράπιο** (δηλοῖ εὐχὴν) εἶθε νὰ τραπῆς, νὰ ἀκολουθήσῃς πλέον τὴν κανονικὴν τροχίαν σου (ὥστε νὰ φέρῃς εἰς τὰς Θῆ-

βας κάποιαν καλήν εὐτυχίαν).— **πάγκοινον** κοινόν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, παγκόσμιον.— **τέρας** θαῦμα.

Στ. 11 - 21. ἦρ(α) ἄραγε.— **ἀτασθαλία** ἁμαρτία.— **κοτεσσαμένα**, τοῦ **κοτέω** ὀργίζομαι, μνησικακῶ.— **πάμπαν** καθ' ὅλοκληρίαν.— **ἐξαιρέω** ἐξαφανίζω.— **αἰὼν** ἡ ζωὴ, ὁ κόσμος.— **ἄγνόν** ἀμόλυντον.— **σᾶμα** προμήνυμα.— **καρποῦ φθίσις** σιτοδεία, λιμός.— **νιφετὸς** χιονοθύελλα, ὁ χιονιάς.— **σθένος νιφετοῦ** σφοδρότης χιονοθυέλλης.— **ὑπέρφατος** ἀνώτερος περιγραφῆς, πρωτοφανής.— **οὐλόμενος** κατηγορούμενος.— **κενέωσις** κένωσις, ἄδειασμα· **πόντου κενέωσις** κατακλυσμοὶ τῆς θαλάσσης.— **ἄρ(α)** ἴσως.— **ἄμ πέδον** ἀνά τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς.— **παγετὸς χθονὸς** ψῦξις τῆς γῆς.— **νότιος** ὑγρός, βροχερός.— **ζάκοτος** λιαν ὠργισμένος, λυσιπώδης (ἐκ τοῦ ἐπιτατ. **ζα** καὶ **κοτέω**).— (**θέρος**) **ρέον** ἔχον βροχάς.— **κατακλύσαισα** (δωρ.) ἀφοῦ πνίξης μὲ κατακλυσμόν.— **θήσεις** θά κάμης, θά δημιουργήσης—**οὐδὲν ὄ,τι** οὐδὲως δι' ὄ,τι (: οὐδὲως θρηγῶ δι' ὄ,τι θά πάθω μαζί μὲ ὅλους).

β) Ὁ παρὼν **παιᾶν** (βλ. σελ. 135 περὶ παιᾶνος) ἐψάλη πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τῇ σχεδὸν ὀλικῇ ἐκλείψει τοῦ ἡλίου, ἡ ὁποία συνέβη τὴν 30 Ἀπριλίου 463 π.Χ., ὥραν 2 μ.μ. Ἡ ἐκλείψις τοῦ ἡλίου ἐθεωρεῖτο κακὸς οἰωνὸς προκαλῶν πανικόν. Ὁ Πίνδαρος ἐκφράζει τοὺς φόβους του μὲ τοὺς στίχους του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μουσικὴν καὶ μὲ τὰ κινήματα τοῦ χοροῦ, ὁ ὁποῖος στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ψάλλει.

Στ. 1. Ἄκτις ἀελίου (κατὰ συνεκδοχὴν) ἀντί: ἀκτινοβόλε ἥλιε. (Ὁ Σοφοκλῆς εἰς τὴν «Ἀντιγόνη» στ. 100 ἔχει τὴν ἴδιαν φράσιν. Καὶ ὁ Χορτάτζης εἰς τὴν «Ἐρωφίλην» λέγει «Ἄκτινα τ' οὐρανοῦ χαριτωμένη»).

Στ. 7. ἱπποσόα θοάς, ἐφαντάζοντο, ὅτι ὁ ἥλιος ἐπέβαινε τεθρίππου ἄρματος. (βλ. καὶ εἰς σελ. 131, στ. 3, εἰς λέξιν **δέπας**).

Στ. 19 - 20. ἡ γαιᾶν κατακλύσαισα κτλ. ὅπως ἐγίνεν ἐπὶ Δευκαλίωνος, ὅτε διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐξηφανίσθη τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἐδημιουργήθη νέον διὰ λίθων, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον ὀπισθέν των οἱ διασωθέντες Δευκαλίων καὶ Πύρρα.

—Τὶ ἐκφράζουν αἱ συνεχεῖς ἐρωτήσεις τῶν στίχων 1-5 καὶ 11-20; Ποῖον νόημα ἐγκλείει ὁ τελευταῖος στίχος; Ποῖα τὰ αἰσθητικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιήματος;

Ἐπίνικος (βλ. σελ. 139) διὰ τοῦ ὁποῦ ὑμνεῖται ὁ νέος (ὁ παῖς) Ἄσωπιχος, υἱὸς τοῦ Κλεοδάμου ἐξ Ὀρχομενοῦ τῆς Βοιωτίας, νικῆσας ἀγῶνα σταδίου (σταδιεύς, σταδιοδρόμος). Στάδιον ἦτο ἀπλοῦς δρόμος ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ στίβου, 192 μ.

α) **Στ. 1 - 10. Καφισίων**, τοῦ Κηφισοῦ τῆς Βοιωτίας.—**λαχοῖσαι** (λαχοῦσαι), μὲ γεν. : διὰ κλήρου λαβοῦσαι.—**ταί τε καὶ αἱ ὅποῖαι**.—**ναίω** κατοικῶ.—**καλλίπωλος** ἡ τρέφουσα ὠραίους ἵππους, εὐίππος.—**ἔδρα** χώρα.—**λιπαρὸς** περιλαμπρὸς (ἔδῳ : πλούσιος)· ἡ γεν. εἰς τὸ Ἐρχομενοῦ (= Ὀρχομενοῦ).—**αἰοίδιμος** πολυῦμνητος.—**παλαίγονος** παλαιός, ἀρχαῖος.—**Μινυᾶν** γεν. πλ. (**Μινύαι** οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ Ὀρχομενοῦ).—**ἐπίσκοποι** προστάτιδες.—**κλυτ' (ε)** εἰσακούσατε.—**ἄνεται**, γ' ἐν. παθ. τοῦ **ἄνω** (καὶ **ἄνωμι** καὶ **ἄνυτω**) φέρω εἰς πέρας, κατορθώνω (: **πάντα ἄνεται** ὅλα κατορθώνονται).—**βροτοῖς**, ποιητ. αἴτιον.—**εἰ σοφὸς** κτλ., ἐπεξήγησις εἰς τὸ **τερπνὰ καὶ γλυκέα** (δηλ. ἐὰν κανεῖς θὰ γίνῃ σοφὸς κτλ.).—**ἀγλαός**, ἐδῳ : ἔνδοξος (τὸ νόημα : μὲ τὴν βοήθειάν σας λαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι ὅλα τὰ τερπνὰ καὶ γλυκέα χαρίσματα, ὅπως εἶναι ἡ σοφία, τὸ κάλλος, ἡ δόξα).

Στ. 11 - 17. σεμνᾶν, γεν. πληθ.—**ἄτερ** (μὲ γεν.) ἄνευ.—**κοιρανέοντι**, γ' πληθ. τοῦ **κοιρανέω** κυβερνῶ, διακοσμῶ (ἐκ τοῦ **κοίρανος** = ἄρχων).—**δαῖς** (γεν. **δαιτὸς**) γεῦμα συμπόσιον.—**ταμίας** οἰκονόμος, ὁ διευθύνων καὶ ἐπιμελούμενος τινός· (**ταμίαι**, κτηγμ. : αἱ Χάριτες φροντίζουν δι' ὅλα).—**θέμεναι** (μτχ. ἐπιθ.) αἱ ὅποῖαι ἔθεσαν, ἔστησαν.—**θρόνους** (ἀντικ. τοῦ **θέμεναι**) τοὺς θρόνους των.—**αἰέναιος** αἰώνιος.—**σέβοντι** (= **σέβουσι**) σέβονται.—**τιμὰ** ἐξουσία.

Στ. 19 - 35. πότνια σεβαστή.—**φιλησίμολπος** ἡ ἀγαπῶσα τὴν χορφιδίαν.—**ἐπακοέω** ἐπακούω, εἰσακούω (**ἐπακοοῖτε**, εὐκτ. εὐχετική).—**ἐρασίμολπος**, συνώνυμον τοῦ **φιλησίμολπος**.—**Εἰδοῖσα** (**ἰδοῦσα**), χάριν τοῦ μέτρου ἀναφέρεται πρὸς τὴν τελευταίαν, ἀντὶ **ἰδοῦσαι** : ἐπὶ τῇ θεᾷ ...—**κῶμος** ἐπινίκιος πομπή.—**ἐπ' εὐμενεῖ τύχῃ** διὰ τὸ εὐτυχὲς γεγονός.—**κοῦφα βιβῶντα** βαίνοντα μὲ ἐλαφρὰ βήματα (**βιβᾶω** καὶ **βίβημι** = βαίνω).—(**ἐν**) **Λυδῶ τρόπῳ** μὲ λυδικὴν ἀρμονίαν.—**ἐν μελέταις τ'** καὶ μὲ ἐπιμελελημένους στίχους.—**αἰείδων**

ὕμνων, ἵνα ὑμνήσω.— **ἔμολον** ἤλθον (ἀ' πρόσ. διότι ὀμιλεῖ δια τοῦ χοροῦ)· τὸ **ἔμολον** ἄορ. β' τοῦ **βλώσκω** ἔρχομαι, πηγαίνω.— **οὐνεκα** ἐπειδὴ.— **Ὀλυμπιονίκος**, κτηγμ. (εἶναι Ὀλυμπιονίκης).— **ἅ Μινύεια** (πόλις), δηλ. ὁ Ὀρχομενός.— **σεῦ ἔκατι** ἐξ αἰτίας σου (μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν τῶν Χαρίτων).— **μελαντειχῆς** ὁ ἔχων μαύρους τοίχους, ὁ σκοτεινός.— **Φαχοῖ** (Ἄχοῖ, Ἦχοῖ), κλητ. : σὺ ὦ Ἦχώ.— **πατρί**, εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ Ἀσωπίχου (δηλ. εἰς τὸν Κλεόδαμον).— **κλυτός** ἔνδοξος, περίφημος.— **φέροισα** (φέρουσα) ἵνα φέρῃς.— **ἄφρα**... **εἶπης**, ἐπεξήγησις εἰς τὸ **ἀγγελίαν**.— **υἰόν**, προληπτ. ἀντί : **ὅτι Φοι υἰός**...— **νεάν χαιταν** τὴν νεανικὴν του κόμην.— **παρ' εὐδόξοις κόλποις Πίσσης**, εἰς τὴν ἔνδοξον κοιλάδα τῆς Πίσσης (ὑπὸ τὸ Κρόνιον ὄρος, ὅπου ἐτελέσθησαν οἱ ἀγῶνες).— **πτεροῖσι κυδίμων ἀέθλων** (οὐδ.) μὲ τὰ πτερά τῶν ἐνδόξων ἐπάθλων, δηλ. μὲ τὰς ταινίας τὰς κρεμαμμένας ἐκατέρωθεν τῶν ἐνδόξων ἐξ ἐλαίας στεφάνων· **κύδιμος** ἔνδοξος.

β) Ὁ ὕμνος ἀπευθύνεται πρὸς τὰς τρεῖς Χάριτας, Ἄγλαιαν, Εὐφροσύνην καὶ Θαλίαν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης. Αἱ Χάριτες ἦσαν ἡλιακαὶ θεότητες, ἐξωραϊζουσαι τὴν φύσιν, φαιδρύνουσαι τὰ ἔμψυχα ὄντα καὶ ἐπιδασκεύουσαι πλούσια δῶρα εἰς τὸν ἀνθρώπον (σοφίαν, κάλλος, δόξαν κ.τ.λ.).

Στ. 1. Καφισίων ὑδάτων λαχοῖσαι· εἰς τὸν παλαιὸν Ὀρχομενόν, πλησίον τοῦ Βοιωτικοῦ Κηφισοῦ, ὑπῆρχεν ἀρχαιότατον ἱερὸν τῶν Χαρίτων, αἱ ὁποῖαι ἐκεῖ ἐτιμῶντο ἰδιαζόντως.

Στ. 2. καλλίπωλος· διότι ἡ Βοιωτία ἐφημιζετο διὰ τοὺς ἵππους, τοὺς ὁποίους ἔτρεφε.

Στ. 5. Εἰς Ὀρχομενὸν κατῴκουν παλαιότερον οἱ **Μινύαι**· οὗτοι κατῆλθον ἐκ Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Μινύαν καὶ ἔδρυσαν τὸ κράτος τῶν Μινυῶν μὲ πρωτεύουσαν τὸν Ὀρχομενόν, προώδευσαν δὲ καὶ ἐπλούτησαν διὰ τοῦ ἐμπορίου.

Στ. 25. Λυδῶ τρόπῳ· ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ εἶχεν ἐξ ἀρμονίας : δ ω ρ ι κ ῆ ν , φ ρ υ γ ι κ ῆ ν , λ υ δ ι κ ῆ ν , α ἰ ο λ ι κ ῆ ν , ἰ ω ν ι κ ῆ ν καὶ μ ι ξ ο λ υ δ ι κ ῆ ν· ἐκ τούτων ἡ λ υ δ ι κ ῆ ἤτο ἀπαλωτέρα καὶ γλυκυτέρα τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο δὲ ἤρμοζε περισσότερον εἰς ὕμνον τῶν Χαρίτων.

Στ. 30. Ἦχώ· οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες π ρ ο σ ω π ο π ο ι ῆ σ α ν τ ε ς

καὶ τὴν ἠχώ ἐπλασαν περὶ αὐτῆς πολλοὺς μύθους. Κατὰ τὸν ἐπικρατέστερον ἢ Ἡχώ ἦτο ὠραιότατη Νύμφη γαλουχηθεῖσα καὶ ἀνατραφεῖσα ὑπὸ τῶν ἄλλων νυμφῶν, ἐκπαιδευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Μουσῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἄσματος, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῆς σύριγγος. Ἐπειδὴ ὅμως περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ Ναρκίσσου, καταφεύγει εἰς τὰ βάθη τῶν μονήρων ἄντρων, διὰ ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἐντροπὴν τῆς, ἐκεῖ δὲ ἡ λύπη καὶ ἡ ὀργὴ τὴν κατάβαλλον: τὸ σῶμά τῆς τήκεται, τὸ αἷμά τῆς ἐξατμίζεται· μόνον ἡ φωνὴ καὶ τὰ ὄσῳα τῆς ἀπομένουν. Καὶ ἡ μὲν φωνὴ διετηρήθη· τὰ ὄσῳα τῆς ὅμως ἔλαβον μορφὴν βράχου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲ τὴν βλέπουν πλέον ἐπὶ τῶν ὄρεων, ἀλλ' ἀπὸ τὰ βαθέα σπήλαια, ἐνθα κρύπτεται, ἀπαντᾷ ἀκόμη πρὸς τοὺς καλῶντας αὐτὴν (Ovid. Metam. III, 342).

Ἡ Ἡχώ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διαβιβάσῃ — ὅπως καὶ ἡ Φῆμη — μακρυνὰς ἀγγελίας· ὁ ἀντίλαλος τῆς ἐπινικίου ἑορτῆς δύναται, κατὰ τὸν ποιητὴν, νὰ φθάσῃ καὶ μέχρι τοῦ Ἄδου, διὰ νὰ φέρῃ εἰς τὸν πατέρα τοῦ νικητοῦ τὸ ἄγγελμα τῆς νίκης τοῦ υἱοῦ του.

— Ποῖος ὁ χαρακτὴρ τῆς ποιήσεως τοῦ Πινδάρου; Ὁμοιότητες καὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν διδαχθέντων εἰδῶν τῆς χορικῆς ποιήσεως: (προσόδιον, διθύραμβος, παιάν, ἐπίνικος).

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

1. Ὁ γραπτὸς λόγος εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα	5
2. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς λυρικῆς ποιήσεως	6
3. Εἶδη τῆς λυρικῆς ποιήσεως	7
4. Α'. Ἐλεγειακὴ ποιήσις	7
5. Β'. Ἰαμβικὴ ποιήσις	8
6. Γ'. Μελικὴ ποιήσις	9
7. Δ'. Χορικὴ ποιήσις	9
8. Διαλεκτικαὶ διαφοραὶ	10

Α'. ΕΛΕΓΓΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

1. Η ΕΛΕΓΕΙΑ

	Σελ.		Σελ.
			Κειμ. Σημ
ΚΑΛΛΙΝΟΣ	Κειμ. Σημ.	11 (3). Ὑποθῆκαι εἰς ἑαυτὸν ..	24 92
1. Πολεμικὸν σάλπισμα	15 77	ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ	
ΤΥΡΤΑΙΟΣ		12. Συμπόσιον	25 94
2 (1). Ὑποθήκη	16 80	ΘΕΟΓΝΙΣ	
3 (2). Ὑποθήκη	17 82	13 (1). Εἰς Ἀπόλλωνα	27 98
4 (3). Ἐμβατήριον	19 84	Ἑποθήκαι εἰς Κύρον :	
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ		14 (2). Οὐδὲν φίλτερον πάτρης	27 98
5 (1). Ἡ ἀπολεσεῖσα ἀσπίς	19 85	15 (3). Ἦν δὲ κακοῖσι συμμί-	
6 (2). Δὲν ὠφελοῦν οἱ θρῆνοι.	20 85	σῆς	28 99
ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ		16 (4). Ὁ διπρόσωπος φίλος ..	28 99
7 (1). Ἡ νεότης	20 86	17 (5). Ἐλικρίνεια	28 100
8 (2). Τὸ γῆρας	21 87	18 (6). Σπάνιος ὁ πιστὸς φίλος	29 100
ΣΟΛΩΝ		19 (7). Ἡ πενία	29 101
9 (1). Σαλαμίς	22 88	20 (8). Ἡ ἐλπίς	29 101
10 (2). Ὑποθῆκαι εἰς Ἀθηναίους	22 90	ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)	
		21. Ὑποθῆκαι εἰς νέον	30 102

2. ΤΟ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

	Σελ.		Σελ.	
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ	Κειμ.	Σημ.	Κειμ.	Σημ.
22 (1). Εἰς τοὺς Μαραθωνομάχους Ἀθηναίους	32	103	34 (4). Εἰς ἀπολέσαντα χρυσοῦν καὶ εὐρόντα βρόχον..	35 106
23 (2). Εἰς Θερμοπύλας	32	103	ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ	
24 (3). Ἐπιτύμβιον εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Θερμοπύλαις	32	104	35. Εἰς Εὐριπίδην	35 107
25 (4). Εἰς τοὺς πεσόντας μετὰ Λεωνίδου	33	104	ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
26 (5). Εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Σαλαμῖνι Κορινθίους . .	33	104	36. Ἡ μυκωμένη βοῦς	36 107
27 (6). Εἰς πεσόντας ἥρωας . .	33	105	ΦΙΛΙΠΠΟΣ	
28 (7). Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πεσόντας ἥρωας	33	105	37. Εἰς Φειδίαν ποιήσαντα τὸν Ὀλύμπιον Δία	36 107
29 (8). Σκωπτικὸν εἰς Τιμοκρέοντα Ρόδιον	34	105	ΠΑΛΛΑΔΑΣ	
30 (9). Εὐτράπελον ἀφιέρωμα	34	105	38. Συμβουλή πρὸς ὑπομονὴν	36 108
ΠΛΑΤΩΝ			ΑΔΕΣΠΟΤΑ	
31 (1). Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀπαχθέντας Ἐρετριεῖς	34	106	39. Εἰς νεαρὰν παρθένον	37 108
32 (2). Εἰς φίλον τοῦ οὐρανοφίδην μετὰ θάνατον..	35	106	40. Εἰς τὴν μακρόβιον καὶ πολυτεκνον Καλλικράτειαν..	37 108
33 (3). Εἰς Σαπφῶ	35	106	41. Εἰς ἄγαλμα Νιόβης ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν	37 108
			42. Εἰς ἄγαλμα Σατύρου ὑπὸ Πραξιτέλους ποιηθὲν	38 109
			43. Ἐπὶ ἀνδριάντος τοῦ Δημοσθένους	39 109

B'. ΙΑΜΒΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

	Σελ.		Σελ.	
ΑΡΧΙΛΟΧΟΣ	Κειμ.	Σημ.	Κειμ.	Σημ.
α'. τρίμετρα			47 (4). Ἐκ Θεῶν τὰ πάντα . . .	42 111
44 (1). Περιγραφή τῆς Θάσου	41	110	48 (5). Θάρρος εἰς τὰς δοκιμασίας	42 112
45 (2). Ἀδιαφορία διὰ τὰ ἐγκόσμια	41	110	49 (6). Τὰ πάντα πιθανὰ	42 112
β'. τετράμετρα			ΣΟΛΩΝ	
46 (3). Ἡ Μεγαλυχία	44	111	α'. τρίμετρα	
			50 (1). Ὁ σκοπὸς τῆς νομοθε-	42 111

	Σελ.
σίας του	43 113
β'. τετράμετρα	
51 (2). 'Αφιλοκέρδεια	44 114

	Σελ.
ΣΗΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΑΜΟΡΓΙΝΟΣ) Κεim. Σημ.	
52 (1). Ματαιότης τῶν ἀνθρω- πίνων	45 115
53 (2). Χαρακτῆρες γυναικῶν	46 116

Γ'. ΜΕΛΙΚΗ ΠΟΗΣΙΣ

	Σημ.
ΑΛΚΑΙΟΣ	Κεim. Σημ.
54 (1). 'Η αἰθουσα τῶν ὄπλων	51 118
55 (2). 'Η πόλις ἐν τρικυμίᾳ..	51 119
56 (3). Χαιρεκακία	52 120
57 (4). Καταπολέμησις τοῦ χει- μῶνος	52 120
58 (5). Συμποσιακὸν ἄσμα ...	52 120
ΣΑΠΦΩ	
59 (1). 'Ωδὴ εἰς τὴν 'Αφροδί- την	52 121
60 (2). 'Η ξενιτεμένη φίλη ...	54 122
61 (3). Εἰς γυναῖκα ἄμουσον.	54 123

	Σελ.
62 (4). Εἰς ὠραίαν κόρην ἀκό- μη ἀνύπανδρον	55 124
63 (5). «'Υπεροχὴ»	55 124
64 (6). Ρέμβη	55 124
65 (7). Γαμβρός	56 125
66 (8). 'Ο θυρωρός	56 125
ΑΝΑΚΡΕΩΝ	
67 (1). Παραγγελία διὰ τὸ συμπόσιον	56 126
68 (2). Στεναγμοὶ γήρατος... ..	57 126
69 (3). Γεροντικά παράπονα..	57 127

Δ'. ΧΟΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

	Σελ.
ΤΕΡΠΑΝΔΡΟΣ	Κεim. Σημ.
70. 'Αποσπάσματα	61 128
ΑΛΚΜΑΝ	
71 (1). Νυκτερινὴ ἡρεμία ...	61 129
72 (2). Τὸ γῆρας	61 129
ΣΤΗΣΙΧΟΡΟΣ	
73. Νυκτερινὴ ἐπιστροφή τοῦ ἡλίου	62 130
ΣΙΜΩΝΙΔΗΣ (Ο ΚΕΙΟΣ)	
74 (1). 'Εγκώμιον εἰς τοὺς πέ- σόντας ἐν Θερμοπού- λαις	63 131
75 (2). 'Ασταθὴ τὰ ἀνθρώπινα	63 132
76 (3). 'Η ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	64 132
77 (4). 'Η 'Αρετὴ	64 133

	Σελ.
78 (5). 'Επίκρισις ἐπιτυμβίου ἐπιγράμματος	64 133
ΒΑΚΧΥΛΙΔΗΣ	
79 (1). Παιὰν εἰς τὴν εἰρήνην	65 134
80 (2). Μία ἡ ὁδὸς τῆς εὐτυ- χίας	65 135
81 (3). Διθύραμβος (εἰς τὸν Θησέα)	66 136
82 (4). 'Επίνικος 'Αργεῖω, Κεί- ω παιδί, πύκτη, 'Ισθμια	68 139
ΠΙΝΔΑΡΟΣ	
83 (1). Προσόδιον (εἰς τὸν ναὸν τοῦ 'Απόλλωνος)	69 140

	Σελ. Κειμ. Σημ.	Σελ. Κειμ. Σημ.
84 (2). Διθύραμβος (πρὸς τι- μὴν τοῦ Διονύσου)... 70 141		1 φει τοῦ ἡλίου) 71 144
85 (3). Διθύραμβος (πρὸς τι- μὴν τῶν Ἀθηνῶν)... 71 144		87 (5). Ἐπίνικος εἰς Ὀλυμπι- ονίην. — Ἀσωπύχῳ, Ὀρχομενίῳ παιδί, στα- διεῖ 72 146
86 (4). Παιάν (ἐπὶ τῇ ἐκλεί-		

ΣΗΜ. Ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ. ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ ΤΣΕΛΙΟΥ ἐλήφθησαν :

1) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 4, 5, 6, 27, 35, 36, 44, 45, 46, 50, 51, 56, 58, 63, 64, 65, 66, 69, 72, 78, 81 ποιήματα.

2) Αἱ ἀντίστοιχοι ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις τῶν ἀνωτέρω ποιημάτων.

Ἡ λοιπὴ ὕλη τοῦ παρόντος βιβλίου ἐλήφθη ἐκ τῶν « Ἐκλογῶν » τοῦ κ.

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

Ἔκδοσις Ζ', 1966

Ἐκτύπωσις—Βιβλ.

024000025505

22-12-66 - 1465 / 22-12-66

Φιλαδελφείας 4 - Ἀθήναι

Εκδόσεις 2011
Εκδόσεις 2011

ISBN 978-960-812-124-6
Εκδόσεις 2011

